

T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı
Tarım Reformu Genel Müdürlüğü
Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme Enstitüsü

KURU BAKLAGİL ÜRÜN RAPORU 2025

Araştırma Yayınları
2025

TEPGE Yayın No: 424

<https://arastirma.tarimorman.gov.tr/tepge>

TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
TARIMSAL EKONOMİ VE POLİTİKA GELİŞTİRME ENSTİTÜSÜ
TRGM/TEPGE

Ürün Raporu
KURU BAKLAGİL
2025

Hazırlayan

Demet BURUCU
Ziraat Yüksek Mühendisi
Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme Enstitüsü
demet.burucu@tarimorman.gov.tr

Çalışma kapsamında sunulan görüşler tamamıyla yazarlara aittir ve Tarım ve Orman Bakanlığı'nın ya da çalışanlarının görüşlerini temsil etmez.

Çalışmada yer alan veri ve istatistikler yayınlayıcı kurumların kaynaklarından alınmış ve araştırma amaçlı olarak kullanılmıştır. Veriler çalışmanın hazırlandığı dönemde yayınlanmış olan en güncel verilerdir ve dönemsel olarak yayınlayıcı kurumun güncellemelerinden dolayı farklılık gösterebilir.

TEPGE YAYIN NO: 424

ISBN: 978-625-5828-05-7

© TEPGE

Her Hakkı Saklıdır.

Aralık/2025

İletişim:

T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı
Üniversiteler Mah. Dumlupınar Bulvarı 06800
Çankaya/ANKARA

Telefon: 0312 287 5833

Bu rapor Tarım Reformu Genel Müdürlüğü'nün izni olmadan kısmen veya tamamen basılamaz, çoğaltılamaz veya elektronik ortama taşınamaz.

Kapak sayfasında kullanılan fotoğraf Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından düzenlenen “2018 yılı Tarım ve İnsan Fotoğraf Yarışması” na aittir. (<http://www.tarimormaninsan.com/img/10-tarim-ve-insan-fotograf-yarismasi/genel/400/birincilik-odulu-mehmet-yikilmazsoy.jpg>)

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ.....	1
2. MERCİM EK DÜNYADA DURUM.....	1
2.1. Dünyada Mercimek Ekim Alanı.....	1
2.2. Dünyada Mercimek Üretimi.....	2
2.3. Dünya Mercimek Verimi.....	3
2.4. Mercimek Ticareti.....	4
2.4.1. İthalat.....	4
2.4.2. İhracat.....	5
2.5. Mercimek Fiyatları.....	6
3. MERCİMEK TÜRKİYE’DE DURUM.....	6
3.1. Türkiye’de Mercimek Ekim Alanı.....	6
3.2. Türkiye’de Mercimek Üretimi.....	8
3.3. Türkiye’de Mercimek Tüketimi.....	10
3.4. Dış Ticaret	10
3.4.1. İthalat.....	10
3.4.2. İhracat.....	11
3.5. Mercimek Fiyatları.....	12
4. KURU FASULYE DÜNYADA DURUM.....	13
4.1. Dünyada Kuru Fasulye Ekim Alanı.....	13
4.2. Dünyada Kuru Fasulye Üretimi.....	14
4.3. Dünya Kuru Fasulye Verimi.....	15
4.4. Kuru Fasulye Ticareti.....	16
4.4.1. İhracat.....	16
4.4.2. İthalat.....	17
4.5. Kuru Fasulye Üretici Fiyatları.....	17
5. KURU FASULYE TÜRKİYE’DE DURUM.....	18
5.1. Türkiye’de Kuru Fasulye Ekim Alanı.....	18
5.2. Türkiye’de Kuru Fasulye Üretimi.....	19
5.3. Türkiye’de Kuru Fasulye Tüketimi.....	21
5.4. Dış Ticaret.....	21
5.4.1. İhracat.....	21
5.4.2. İthalat.....	22
5.5. Kuru Fasulye Fiyatları.....	23
6. NOHUT DÜNYADA DURUM.....	24
6.1. Dünyada Nohut Ekim Alanı.....	24
6.2. Dünyada Nohut Üretimi.....	25
6.3. Dış Ticaret.....	26
6.3.1. İthalat.....	26
6.3.2. İhracat.....	27
7. NOHUT TÜRKİYE’DE DURUM.....	28
7.1. Türkiye’de Nohut Ekim Alanı.....	28
7.2. Türkiye’de Nohut Üretimi.....	29
7.3. Türkiye’de Nohut Tüketimi.....	30
7.4. Dış Ticaret.....	31

İÇİNDEKİLER

7.4.1. İthalat.....	31
7.4.2. İhracat.....	32
7.5. Nohut Fiyatları.....	32
8. TÜRKİYE’DE BAKLAGİL DESTEKLEME POLİTİKALARI.....	33
9. GENEL DEĞERLENDİRME.....	34
EK TABLOLAR.....	35
KAYNAKLAR.....	56

TABLO DİZİNİ

Tablo 1. Ülkelere göre dünya mercimek ekim alanı.....	2
Tablo 2. Ülkelere göre dünya mercimek üretimi	3
Tablo 3. Ülkelere göre dünya mercimek verimi.....	3
Tablo 4. Ülkelere göre dünya mercimek ithalatı.....	4
Tablo 5. Ülkelere göre dünya mercimek ihracatı.....	5
Tablo 6. Dünyada mercimek üretici fiyatları.....	6
Tablo 7. İllere göre Türkiye kırmızı mercimek ekim alanları.....	7
Tablo 8. İllere göre Türkiye yeşil mercimek ekim alanları.....	8
Tablo 9. İllere göre Türkiye kırmızı mercimek üretimi.....	9
Tablo 10. İllere göre Türkiye yeşil mercimek üretimi.....	9
Tablo 11. Türkiye mercimek tüketimi.....	10
Tablo 12. Ülkelere göre kırmızı mercimek ithalatı.....	11
Tablo 13. Ülkelere göre yeşil mercimek ithalatı.....	11
Tablo 14. Ülkelere göre Türkiye kırmızı mercimek ihracatı.....	12
Tablo 15. Ülkelere göre Türkiye yeşil mercimek ihracatı.....	12
Tablo 16. Türkiye mercimek fiyatları.....	13
Tablo 17. Dünya kuru fasulye ekim alanları.....	13
Tablo 18. Ülkelere göre dünya kuru fasulye üretimi.....	14
Tablo 19. Dünya kuru fasulye verimi.....	15
Tablo 20. Dünya kuru fasulye ihracat miktarı.....	16
Tablo 21. Dünya kuru fasulye ithalat miktarı.....	17
Tablo 22. Dünyada kuru fasulye üretici fiyatları.....	18
Tablo 23. Türkiye’de kuru fasulye ekim alanları.....	18
Tablo 24. Türkiye’de kuru fasulye üretimi.....	19
Tablo 25. Türkiye kuru fasulye verimi.....	20
Tablo 26. Türkiye’de kuru fasulye tüketimi.....	21
Tablo 27. Ülkelere göre Türkiye kuru fasulye ihracatı.....	22
Tablo 28. Ülkelere göre Türkiye kuru fasulye ithalatı.....	23
Tablo 29. Türkiye kuru fasulye fiyatları.....	23
Tablo 30. Ülkelere göre dünya nohut ekim alanı.....	23
Tablo 31. Ülkelere göre dünya nohut üretimi.....	24
Tablo 32. Dünya nohut verimi.....	25
Tablo 33. Ülkelere göre dünya nohut ithalatı.....	26
Tablo 34. Ülkelere göre dünya nohut ihracatı.....	27
Tablo 35. İllere göre Türkiye nohut ekim alanları.....	28
Tablo 36. İllere göre Türkiye nohut üretimi.....	29
Tablo 37. Türkiye nohut verimi.....	30
Tablo 38. Türkiye nohut tüketimi.....	31
Tablo 39. Ülkelere göre Türkiye nohut ithalatı.....	31
Tablo 40. Ülkelere göre Türkiye nohut ihracatı.....	32
Tablo 41. Türkiye nohut fiyatları.....	33

GRAFİK DİZİNİ

Grafik 1. Mercimek ekim alanında önemli ülkeler	2
Grafik 2. Mercimek üretiminde önemli ülkeler.....	3
Grafik 3. Dünya mercimek ekim alanı, üretimi ve verimi	4
Grafik 4. Ülkelere göre dünya mercimek ithalatı.....	5
Grafik 5. Ülkelere göre dünya mercimek ihracatı	6
Grafik 6. Türkiye mercimek fiyatları	13
Grafik 7. Dünya kuru fasulye ekim alanlarının ülkelere göre dağılımı.....	14
Grafik 8. Kuru fasulye üretiminde önemli ülkeler	15
Grafik 9. Dünya kuru fasulye ekim alanı, üretimi ve verimi.....	15
Grafik 10. Dünya kuru fasulye ihracatında önemli ülkeler	16
Grafik 11. Dünya kuru fasulye ithalatında önemli ülkeler	17
Grafik 12. Türkiye kuru fasulye ekim alanı, üretimi ve verimi.....	20
Grafik 13. Türkiye'nin kuru fasulye ihracatı yaptığı ülkeler	22
Grafik 14. Türkiye kuru fasulye ithalatında önemli ülkeler	22
Grafik 15. Nohut ekim alanında önemli ülkeler.....	24
Grafik 16. Nohut üretiminde önemli ülkeler	25
Grafik 17. Dünya nohut ekim alanı, üretimi ve verimi	25
Grafik 18. Nohut ithalatında önemli ülkeler	26
Grafik 19. Nohut ihracatında önemli ülkeler.....	27
Grafik 20. Türkiye nohut ekim alanı, üretimi ve verimi	30
Grafik 21. Türkiye'nin nohut ithalatı yaptığı ülkeler	31
Grafik 22. Türkiye nohut ihracatında önemli ülkeler.....	32

HARİTA DİZİNİ

Harita 1. Türkiye'de mercimek ekimi yapılan önemli iller.....	8
Harita 2. Türkiye'de mercimek üretimi yapılan önemli iller	10
Harita 3. Türkiye'de kuru fasulye ekimi yapılan önemli iller	19
Harita 4. Türkiye'de kuru fasulye üretimi yapılan önemli iller	20
Harita 5. Türkiye'de nohut ekimi yapılan önemli iller	29
Harita 6. Türkiye'de nohut üretimi yapılan önemli iller	30

EK TABLOLAR

Ek Tablo 1. Ülkelere göre dünya mercimek ekim alanı	35
Ek Tablo 2. Ülkelere göre dünya mercimek üretimi	35
Ek Tablo 3. Ülkelere göre dünya mercimek ithalat miktarı	36
Ek Tablo 4. Ülkelere göre dünya mercimek ihracatı.....	36
Ek Tablo 5. Dünya ülkeler verim	37
Ek Tablo 6. Dünya mercimek üretici fiyatları	38
Ek Tablo 7. İllere göre Türkiye kırmızı mercimek ekim alanları.....	39
Ek Tablo 8. İllere göre Türkiye yeşil mercimek ekim alanları.....	39
Ek Tablo 9. İllere göre Türkiye kırmızı mercimek üretimi	39
Ek Tablo 10. İllere göre Türkiye yeşil mercimek üretimi	39
Ek Tablo 11. İllere göre Türkiye kırmızı mercimek verimi	39
Ek Tablo 12. İllere göre Türkiye yeşil mercimek verimi	40
Ek Tablo 13. Ülkelere göre kırmızı mercimek ithalatı.....	40
Ek Tablo 14. Ülkelere göre Türkiye kırmızı mercimek ithalat değeri	41
Ek Tablo 15. Ülkelere göre kırmızı mercimek ihracatı	41
Ek Tablo 16. Ülkelere göre Türkiye kırmızı mercimek ihracat değeri	42
Ek Tablo 17. Ülkelere göre yeşil mercimek ithalatı.....	43
Ek Tablo 18. Ülkelere göre Türkiye yeşil mercimek ithalat değeri	43
Ek Tablo 19. Ülkelere göre yeşil mercimek ihracatı	43
Ek Tablo 20. Ülkelere göre Türkiye yeşil mercimek ihracat değeri.....	44
Ek Tablo 21. Ülkelere göre dünya kuru fasulye ekim alanları.....	44
Ek Tablo 22. Ülkelere göre dünya kuru fasulye üretimi	45
Ek Tablo 23. Dünya kuru fasulye üretici fiyatları	38
Ek Tablo 24. Ülkelere göre dünya kuru fasulye ithalatı.....	39
Ek Tablo 25. Ülkelere göre dünya kuru fasulye ithalat değeri	46
Ek Tablo 26. Ülkelere göre dünya kuru fasulye ihracatı	47
Ek Tablo 27. Ülkelere göre dünya kuru fasulye ihracat değeri	47
Ek Tablo 28. İllere göre Türkiye kuru fasulye ekim alanı.....	48
Ek Tablo 29. İllere göre Türkiye kuru fasulye üretim miktarı	48
Ek Tablo 30. Ülkelere göre Türkiye kuru fasulye ihracatı	49
Ek Tablo 31. Ülkelere göre Türkiye kuru fasulye ihracat değeri	49
Ek Tablo 32. Ülkelere göre Türkiye kuru fasulye ithalatı	50
Ek Tablo 33. Ülkelere göre dünya kuru fasulye ithalat değeri	50
Ek Tablo 34. Ülkelere göre dünya nohut ekim alanı	51
Ek Tablo 35. Ülkelere göre dünya nohut üretimi	51
Ek Tablo 36. Ülkelere göre dünya nohut ithalat miktarı	52
Ek Tablo 37. Ülkelere göre dünya nohut ithalat değeri.....	52
Ek Tablo 38. Ülkelere göre dünya nohut ihracat miktarı	53
Ek Tablo 39. Ülkelere göre dünya nohut ihracat değeri.....	53
Ek Tablo 40. Dünya nohut üretici fiyatları.....	54
Ek Tablo 41. İllere göre Türkiye nohut ekim alanları	54

EK TABLOLAR

Ek Tablo 42. İllere göre Türkiye nohut üretim miktarı	55
Ek Tablo 43. Ülkelere göre Türkiye nohut ithalatı.....	55
Ek Tablo 44. Ülkelere göre Türkiye nohut ithalat değeri.....	56
Ek Tablo 45. Ülkelere göre Türkiye nohut ihracat miktarı	56
Ek Tablo 46. Ülkelere göre Türkiye nohut ihracat değeri.....	56

1. GİRİŞ

Yemeklik tane baklagiller, yüksek besin değerleri, toprağı verimli kılma özellikleri, istihdama katkıları ve ihracat potansiyeli nedeniyle üretim ve tüketimde önemli bir ürün grubudur. Yemeklik tane baklagiller, dünya genelinde 2 milyardan fazla insan için önemli bir protein kaynağıdır. Düşük yağ içeriğı, yüksek karbonhidrat oranı ve zengin besleyici özellikleriyle öne çıkarlar. Dünya çapında insan beslenmesinde kullanılan bitkisel proteinlerin yaklaşık %22'si ve karbonhidratların %7'si; hayvan beslenmesinde ise proteinlerin %38'i ile karbonhidratların %5'i yemeklik baklagillerden elde edilmektedir (Adak ve ark., 2009). Baklagiller, sap ve samanlarında bulunan yüksek protein içeriğı sayesinde, tahıllara kıyasla yaklaşık iki kat daha fazla protein sağlar ve bu özellikleriyle hayvancılıkta hem kaba yem hem de kesif yem ihtiyacının karşılanmasında büyük önem taşır. %18–32 arasında değişen protein oranlarıyla yemeklik baklagiller, özellikle gelişmekte olan ülkelerde beslenme sorunlarının azaltılmasında ve protein yetersizliklerinin giderilmesinde kritik bir rol üstlenmektedir. Dünya ve Türkiye'de tarla bitkileri içerisinde tahıllar ekim alanı ve üretim bakımından ilk sırayı almaktadır. Yemeklik tane baklagiller ise, insan beslenmesi ve tarımsal üretim sistemleri açısından önemli ürün grubu olarak büyük önem taşımaktadır. Yemeklik baklagillerin üretimi, Latin Amerika, Afrika, Ortadoğu, Çin, Avrupa, ABD ve Kanada gibi pek çok bölgeye yayılmıştır. Bu geniş coğrafi dağılıma rağmen, baklagiller arasında üretim hacmi bakımından öne çıkan tür genellikle kuru fasulyedir. Kuru fasulye, yüksek üretim miktarı ve besleyici içeriğıyle hem insan beslenmesinde hem de tarımsal ticarete önemli bir rol oynamaktadır. Türkiye'de 2024

yılında 873.785 ha alanda kuru baklagil üretimi yapılmış olup toplam işlenen tarım alanları içerisindeki payı %4,32'dir. Kuru baklagiller içerisinde ekimi yapılan nohut 460.783 ha alan ve %52,73'lük pay ile ilk sırada yer almaktadır. Nohutu sırasıyla; 242.384 ha alan ve %27,73 pay ile kırmızı mercimek, 91.862 ha alan ve %10,51'lik pay ile kuru fasulye ve 70.206 ha alan ve %8,03'lük pay ile yeşil mercimek takip etmektedir. Bu raporda dünya ve Türkiye'de nohut, kuru fasulye ve mercimeğin ekim alanı, üretimi, tüketimi, dış ticareti, fiyatları ve dünya ile Türkiye'de baklagil sektörünün genel durumu ortaya konulmaya çalışılmıştır.

2. MERCİMEK DÜNYADA DURUM

2.1. Dünyada Mercimek Ekim Alanı

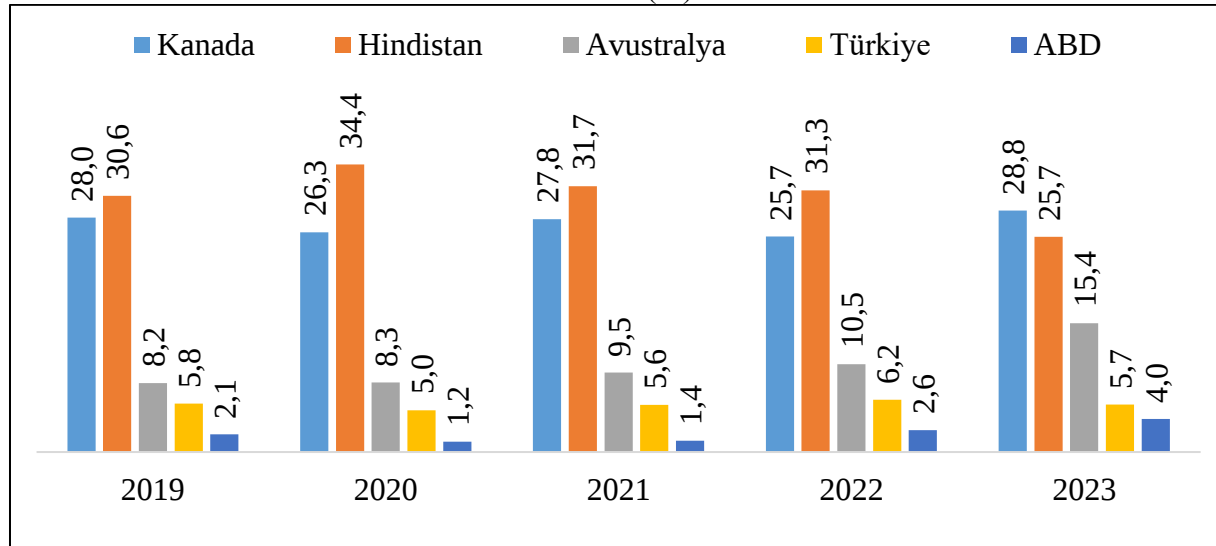
Baklagiller ürün grubunun içerisinde yer alan mercimek, 2023 yılında bir önceki yıla oranla %3,5 artarak dünyada yaklaşık 5,7 milyon ha alanda yetiştirilmiştir (Tablo 1). Dünya ekim alanlarında son beş yılda yaklaşık %17 oranında artış görülmüştür. 2023 yılı verilerine göre en fazla ekim alanına sahip olan ülke; önceki yıla oranla ekim alanlarını %16 artırarak 1,6 milyon ha'a ulaşan Hindistan olmuştur. Kanada ise %15'lik azalışla 1,46 milyon ha ile 2. sırada yer almıştır. Hindistan ve Kanada dünya toplam mercimek ekim alanının yaklaşık %55'ini oluşturmaktadır. Türkiye ise 323 bin ha mercimek ekim alanı ile 4. sırada yer almıştır. Statpup verilerine göre; dünya mercimek ekim alanı 2024/25 üretim sezonunda 6,4 milyon ha alandır. 2025/26 üretim sezonunda ise %1,5 artışla 6,5 milyon ha olacağı tahmin edilmektedir. 2024/25 üretim sezonunda dünya mercimek ekim alanlarının yaklaşık %82,6'sını kırmızı mercimek ekim alanları oluştururken, %17,4'ünü ise yeşil mercimek ekim alanları oluşturmaktadır.

Tablo 1. Ülkelere göre dünya mercimek ekim alanı (bin ha)

Ülkeler	2019	2020	2021	2022	2023
Hindistan	1.363	1.303	1.468	1.412	1.637
Kanada	1.489	1.705	1.675	1.715	1.460
Avustralya	400	412	501	575	873
Türkiye	282	248	297	343	323
Kazakistan	102	61	72	143	225
ABD	174	206	234	251	212
Nepal	209	213	202	198	173
Rusya Federasyonu	130	129	161	217	161
Bangladeş	142	141	146	144	135
İran	132	133	135	134	132
Diğer	441	411	385	353	344
Dünya	4.863	4.962	5.275	5.485	5.676

Kaynak: FAO, 2025 (Erişim Tarihi: 25.09.2025)

Grafik 1. Mercimek ekim alanında önemli ülkeler (%)

Kaynak: Tablo 1

2.2. Dünyada Mercimek Üretimi

FAO verilerine göre 2023 yılında dünyada 5,7 milyon ha alanda yaklaşık 7 milyon ton mercimek üretilmiştir. 2023 yılı itibarıyla 1,8 milyon tonluk üretimle Avustralya dünya mercimek üretiminin %26,0'ını karşılayarak ilk sırada yer almıştır. Avustralya'da bir önceki yıla oranla %84'lük üretim artışı gerçekleşmiştir. Kanada yaklaşık 1,67 milyon ton üretim yaparak ikinci sıraya gerilemiştir ve bir önceki yıla göre üretimi %14,7 oranında azalmıştır. Üretimdeki azalışta verimdeki %15'lik (134 kg/da'dan 114 kg/da'a

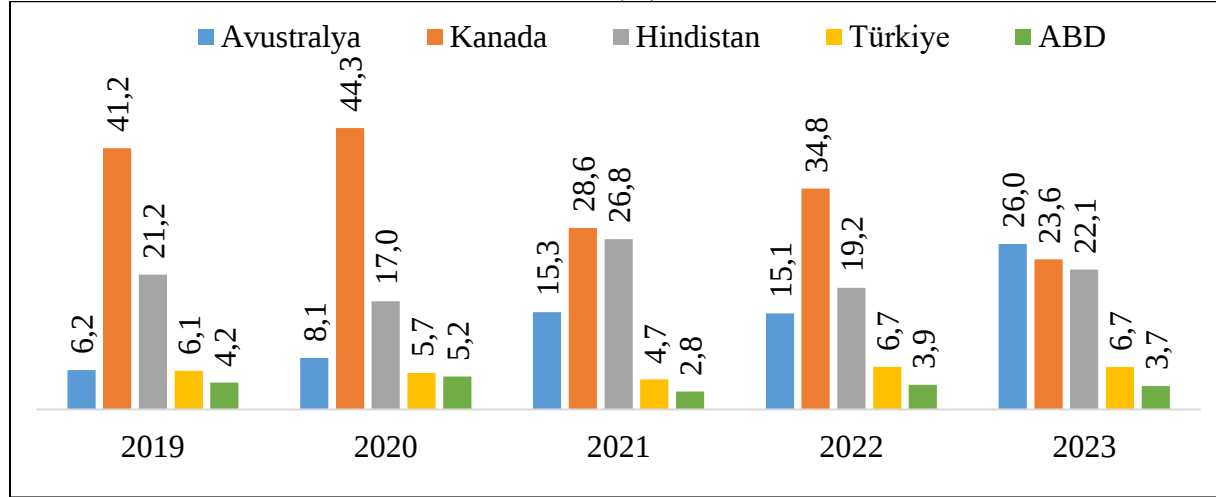
azalması) ve ekilen alandaki %14,9'lük azalışın etkisi bulunmaktadır. Üçüncü sırada 1,56 milyon ton ile Hindistan yer almaktadır ve bir önceki yıla göre üretimini %22,8 oranında artırmıştır. Türkiye ise 474 bin ton üretim ile dördüncü sırada yer almaktadır (Tablo 2). Statpup verilerine göre; dünya toplam mercimek üretimi 2024/25 üretim sezonunda yaklaşık 7,4 milyon tondur. 2025/26 sezonunda ise dünya mercimek üretiminin %12,9 artışla 8,3 milyon ton seviyesinde olacağı tahmin edilmektedir.

Tablo 2. Ülkelere göre dünya mercimek üretimi (bin ton)

Ülkeler	2019	2020	2021	2022	2023
Avustralya	359	526	854	1.000	1.841
Kanada	2.382	2.868	1.594	2.301	1.671
Hindistan	1.228	1.103	1.494	1.269	1.559
Türkiye	354	371	263	445	474
ABD	244	336	157	256	260
Nepal	251	263	246	252	201
Bangladeş	175	177	186	191	197
Kazakistan	75	51	56	146	193
Çin	165	165	166	168	169
Rusya	117	116	176	258	167
Diğer	438	499	385	333	337
Dünya	5.788	6.474	5.575	6.618	7.069

Kaynak: FAO, 2025 (Erişim Tarihi: 25.09.2025)

Grafik 2. Mercimek üretiminde önemli ülkeler (%)

Kaynak: Tablo 2

2.3. Dünya Mercimek Verimi

Ülkelere göre mercimek verimi FAO verilerine göre incelendiğinde; 2023 yılında üretimde önemli ülkeler içinde yer alan Avustralya 211 kg/da verim ile altıncı sırada, Türkiye ise 147 kg/da verim ile on dördüncü sırada yer almaktadır. Yine üretimde söz sahibi olan Kanada 114 kg/da verim ile 125 kg/da olan dünya ortalama veriminin altında kalmaktadır (Ek Tablo 5).

Statpup verilerine göre; 2024/25 üretim sezonunda dünya kırmızı mercimek verimi

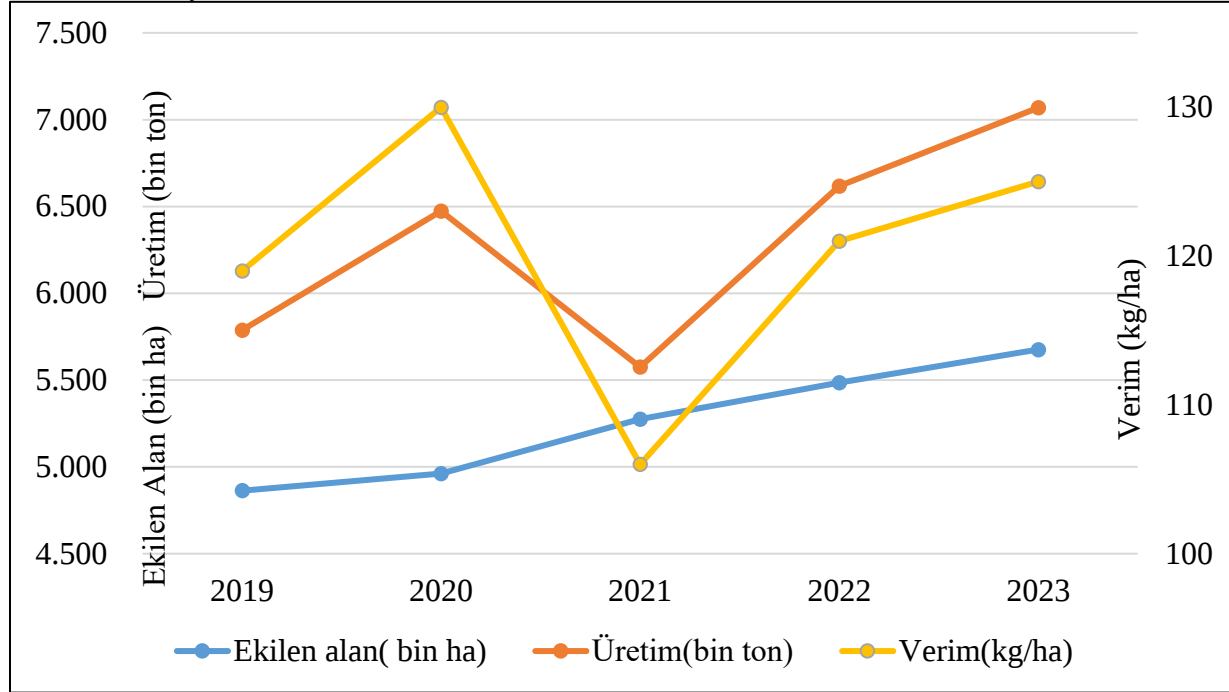
Tablo 3. Dünya mercimek verimi (kg/da)

Yıllar	2019	2020	2021	2022	2023
Verim	119	130	106	121	125

Kaynak: FAO, 2025 (Erişim Tarihi: 25.09.2025)

1.117 kg/ha, yeşil mercimek verimi ise 1.384 kg/ha'dır. Kanada'nın veriminin düşük olmasına rağmen üretimde söz sahibi olması ekim alanlarının fazla olmasından kaynaklanmaktadır. Dünyada yıllar itibarıyla mercimek üretimi ve ekim alanları karşılaştırıldığında 2023 yılında bir önceki yıla göre ekim alanları %3,5 artmasına rağmen üretim miktarının %6,8 artması verim artışı ile açıklanabilmektedir (Grafik 3).

Grafik 3. Dünya mercimek ekim alanı, üretimi ve verimi

Kaynak: Tablo 1, 2, 3

2.4. Dış Ticaret

2.4.1. İthalat

Dünyada 2024 yılında mercimek ithalatı 4,9 milyon ton olarak gerçekleşmiştir (Tablo 4). 2024 yılı verilerine göre, mercimek ithalatı yapan ülkeler içerisinde Hindistan yaklaşık %21,9 oran ve 1,1 milyon ton ile ilk sırayı

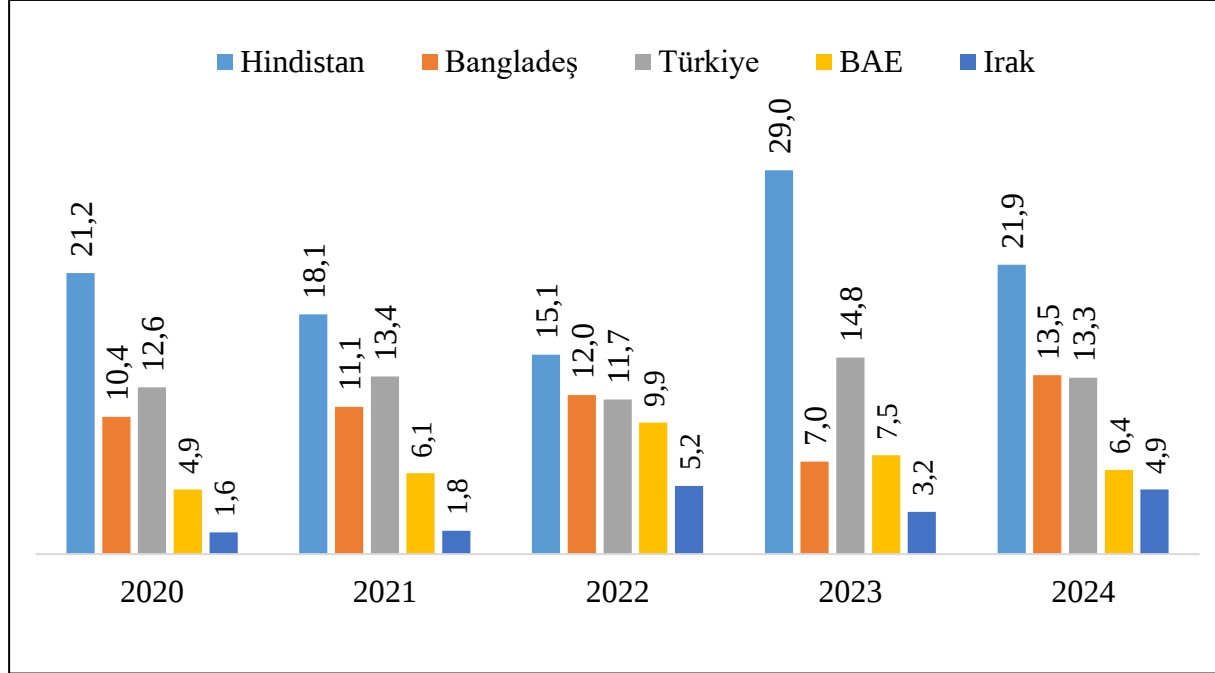
alırken Hindistan'ı sırasıyla 655 bin ton ile Bangladeş, 647 bin ton ile Türkiye izlemiştir. Türkiye mercimek ithalatı bir önceki yıla oranla %25 azalmıştır.

Tablo 4. Ülkelere göre dünya kırmızı mercimek ithalatı (bin ton)

Ülkeler	2020	2021	2022	2023	2024
Hindistan	1.061	725	657	1.681	1.060
Bangladeş	518	445	524	405	655
Türkiye	630	537	509	860	647
BAE	244	244	433	433	309
Irak	82	71	225	185	237
Pakistan	194	165	144	104	181
Sri Lanka	178	205	133	198	165
Mısır	111	140	91	113	127
Cezayir	70	78	83	163	122
Kanada	105	78	59	117	119
Diğer	1.807	1.315	1.500	1.542	1.229
Dünya	5.000	4.003	4.358	5.800	4.851

Kaynak: Trade Map, 2025 (Erişim Tarihi: 22.09.2025)

Grafik 4. Ülkelere göre dünya mercimek ithalatı (%)

Kaynak: Tablo 4

2.4.2. İhracat

Dünya mercimek ihracatı 2024 yılında bir önceki yıla oranla %15,2 oranında azalarak yaklaşık 5,1 milyon ton olarak gerçekleşmiştir (Tablo 5). Dünya mercimek ihracatında ilk sırada yer alan Kanada 1,9 milyon ton ile ihracatta lider konumdadır ve 2024 yılında dünya mercimek ihracatının yaklaşık

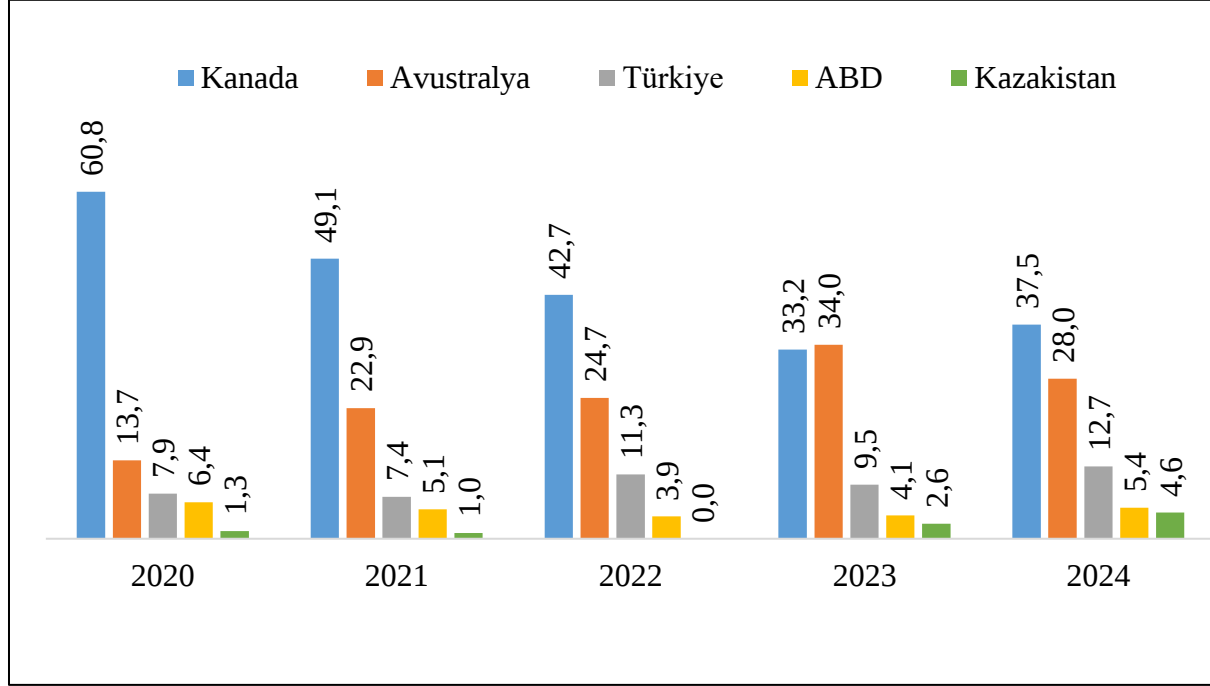
%37,5'ini karşılamıştır. Avustralya ihracatını bir önceki yıla oranla %30,1 azaltarak yaklaşık 1,4 milyon tonla ikinci sırada yer alırken, Türkiye ihracatını bir önceki yıla oranla %13,9 artırarak yaklaşık 650 bin ton ile üçüncü sırada yer almıştır.

Tablo 5. Ülkelere göre dünya mercimek ihracatı (bin ton)

Ülkeler	2020	2021	2022	2023	2024
Kanada	3.128	1.931	1.892	1.996	1.916
Avustralya	706	900	1.094	2.048	1.431
Türkiye	406	289	499	569	648
ABD	330	202	174	247	278
Kazakistan	69	39	0	159	235
Hindistan	18	9	65	155	169
Rusya	56	81	93	277	166
BAE	251	269	355	321	73
Mısır	9	15	10	12	23
Belçika	17	13	17	26	21
Diğer	154	185	231	209	146
Dünya	5.144	3.935	4.429	6.020	5.105

Kaynak: Trade Map, 2025 (Erişim Tarihi: 22.09.2025)

Grafik 5. Ülkelere göre dünya mercimek ihracatı (%)

Kaynak: Tablo 5

2.5. Mercimek Üretici Fiyatları

Dünya mercimek üretici fiyatı bir önceki yıla göre %0,9 oranında artarak 2023 yılında 1.018 \$/ton olarak gerçekleşmiştir. Mercimek üretiminde söz sahibi ülkelerin üretici fiyatlarına bakıldığında, en yüksek fiyatın ABD’de, en düşük fiyatın ise Avustralya’da

olduğu görülmektedir (Ek Tablo 6). 2023 yılında mercimek üretici fiyatı Türkiye’de 560 \$/ton olup bir önceki yıla göre %14,5 oranında azalmıştır. Kanada’da üretici fiyatı 490 \$/ton ile bir önceki yıla göre %21,2 oranında azalmıştır.

Tablo 6. Dünyada mercimek üretici fiyatları (\$/ton)

	2019	2020	2021	2022	2023
Fiyat	956	968	1.031	1.009	1.018

Kaynak: FAO, 2025 (Erişim Tarihi: 25.09.2025)

3. MERCİMEK TÜRKİYE’DE DURUM

Mercimek, insanlık tarafından kültüre alınan ilk bitkilerden biridir. Danesinde %25–28 oranında protein bulundurması nedeniyle beslenmede önemli bir yere sahiptir. Ayrıca havadaki serbest azotu bağlayarak toprağın verimliliğini artırır ve erken hasat edilmesi sayesinde ikinci ürün tarımına da elverişlidir. Yemelik baklagiller içerisinde düşük sıcaklığa ve kurağa en dayanıklı bitki mercimektir. Mercimek ülkemizde en fazla Güneydoğu Anadolu ve Orta Anadolu bölgelerimizde yetiştirilmektedir.

3.1. Türkiye’de Mercimek Ekim Alanı

TÜİK verilerine göre ekim alanları bölgeler bazında incelendiğinde; kırmızı mercimek üretiminin ağırlıklı olarak Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nde, yeşil mercimek üretiminin ise ağırlıklı olarak İç Anadolu Bölgesi’nde yapıldığı görülmektedir. 2024 yılı kuru baklagiller ekim alanlarında kırmızı mercimek %27,7’lik pay ile 2. sırada yer almaktadır. Türkiye kırmızı mercimek ekim alanları coğrafi bölgelere göre incelendiğinde; 2024 yılında yaklaşık 2,4 milyon da ekim alanının %95,2’sini Güneydoğu Anadolu (2,3

milyon), %2,3'ünü Doğu Anadolu (57 bin), %2,0'ını İç Anadolu (49 bin), %0,3'ünü Akdeniz (8 bin), %0,1'ini Ege Bölgesi (3 bin) oluşturmuştur (TÜİK, 2025).

Mercimek ekim alanının en fazla olduğu il %49 oranı ve 1,2 milyon dekar ekim alanı ile Şanlıurfa'dır. Kırmızı mercimek ekiminin en fazla yapıldığı üç il arasında bir önceki yıla

göre ekim alanını 2024 yılında en fazla azaltan il yaklaşık %17,9'luk oranla Diyarbakır olmuştur. İllere göre ekim alanları incelendiğinde bir önceki yıla göre ekim alanlarında genel anlamda azalma görülmüştür. 2024 yılında kırmızı mercimek ekim alanı bir önceki yıla göre %12,9 oranında azalmıştır (Tablo 7).

Tablo 7. İllere göre Türkiye kırmızı mercimek ekim alanları (bin da)

İller	2020	2021	2022	2023	2024
Şanlıurfa	806	1.188	1.349	1.314	1.188
Diyarbakır	537	576	787	697	572
Batman	143	150	190	158	169
Siirt	88	128	136	150	147
Mardin	176	176	174	173	129
Gaziantep	52	47	53	55	52
Şırnak	116	112	119	70	41
Kilis	35	34	34	35	32
Konya	40	64	39	37	30
Adıyaman	13	30	33	29	18
Diğer	93	97	85	64	46
Toplam	2.098	2.602	2.998	2.782	2.424

Kaynak: TÜİK, 2025 (Erişim Tarihi: 29.09.2025)

2024 yılı kuru baklagiller ekim alanlarında yeşil mercimek %8'lik pay ile dördüncü sırada yer almaktadır. 2024 yılında yeşil mercimek ekim alanı bir önceki yıla göre %56,7 oranında artmıştır. Yeşil mercimek ekim alanlarının %31,8'i 223 bin dekar ile Yozgat'ta, %31,2'si 219 bin dekar ile Konya'da, %18,6'sı ise 131 bin dekar ile Kırşehir'de yer almaktadır.

Türkiye yeşil mercimek ekim alanları coğrafi bölgelere göre incelendiğinde; 2024 yılında yaklaşık 702 bin da ekim alanının %90,6'sını

İç Anadolu (636 bin), %7,2'sini Karadeniz (50 bin), %1,4'ünü Ege (10 bin), %0,6'sını Akdeniz (4 bin), %0,2'sini Marmara (1,1 bin) oluşturmuştur (TÜİK, 2025).

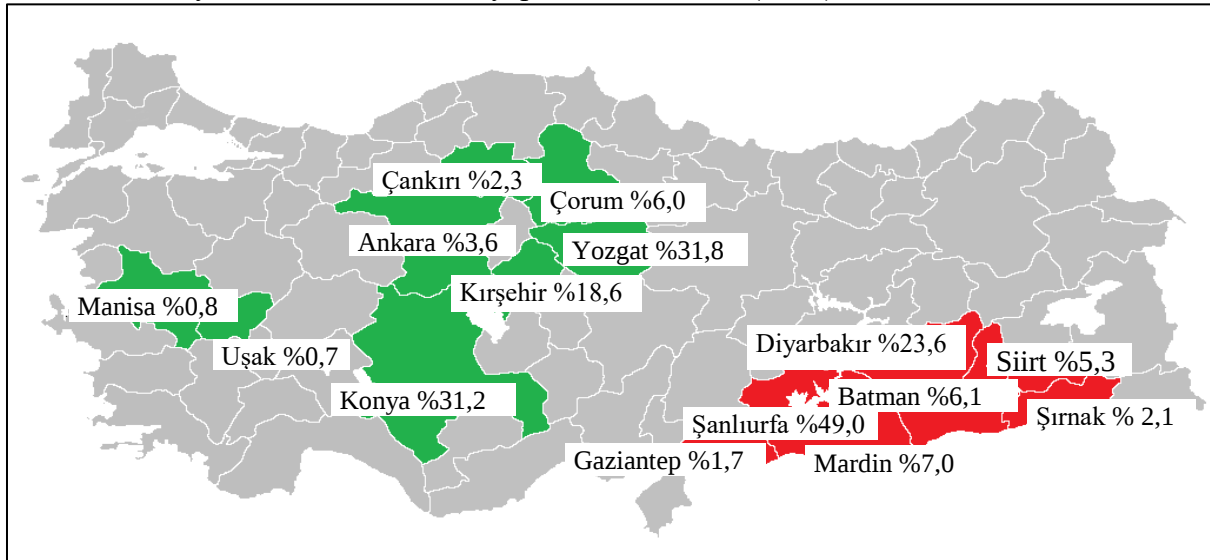
Tarım ve Orman Bakanlığı'nın uyguladığı destekleme politikalarıyla kırmızı ve yeşil mercimek ekim alanlarının son beş yılda artmasıyla beraber 2023/24 sezonunda yeterlilik derecesi kırmızı mercimekte %91,0 yeşil mercimekte ise %77,5 seviyelerine yükselmiştir (TÜİK, 2025).

Tablo 8. İllere göre Türkiye yeşil mercimek ekim alanları (bin da)

İller	2020	2021	2022	2023	2024
Yozgat	156	185	174	171	223
Konya	94	125	91	114	219
Kırşehir	41	75	67	65	131
Çorum	26	29	30	31	42
Ankara	16	13	16	13	25
Çankırı	0	0	6	8	16
Kayseri	2	3	3	3	5
Kırıkkale	2	2	2	4	5
Manisa	8	7	7	6	5
Sivas	2	6	4	4	4
Diğer	33	37	29	28	26
Toplam	378	482	428	448	702

Kaynak: TÜİK, 2025 (Erişim Tarihi: 29.09.2025)

Harita 1. Türkiye’de mercimek ekimi yapılan önemli iller (2024)

Kaynak: Tablo 7, 8

3.2. Türkiye’de Mercimek Üretim Miktarı

Türkiye’de 2024 yılında kırmızı mercimek üretiminin %43,7’si 177 bin ton ile Şanlıurfa’da, %27,2’si 110 bin ton ile Diyarbakır’da, %8,3’ü ise 33 bin ton ile Batman’da gerçekleşmiştir. Türkiye’de son beş yılda kırmızı mercimek üretimi %23,3 oranında artmıştır. Toplam kırmızı mercimek üretimi 2024 yılında bir önceki yıla göre %4,5 oranında azalarak 405 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Türkiye 2024 yılı kırmızı mercimek üretimi coğrafi bölgelere göre incelendiğinde; 405 bin ton üretim miktarının

%95,3’ünü Güneydoğu Anadolu (386 bin ton), %2,1’ini İç Anadolu (8,5 bin ton), %2,0’ını Doğu Anadolu (8 bin ton), %0,4’ünü Akdeniz (2 bin ton), %0,1’ini Ege Bölgesi (387 ton) oluşturmuştur (TÜİK, 2025).

TÜİK 2025 yılı Bitkisel Üretim 2. tahminine göre; 2025 yılında kırmızı mercimek üretiminin yaklaşık %43,2 oranında azalarak 230 bin ton, yeşil mercimek üretiminin ise %58,2 oranında azalarak 30 bin ton olacağı öngörülmektedir.

Tablo 9. İllere göre Türkiye kırmızı mercimek üretimi (bin ton)

İller	2020	2021	2022	2023	2024
Şanlıurfa	104	105	144	171	177
Diyarbakır	97	46	132	126	110
Batman	28	16	33	29	33
Siirt	15	16	27	29	30
Mardin	31	12	24	27	20
Gaziantep	8	4	4	6	7
Konya	6	4	7	8	7
Şırnak	22	8	10	9	5
Kilis	4	3	3	4	4
Adıyaman	2	4	5	4	3
Diğer	11	9	12	10	7
Toplam	328	228	400	424	405

Kaynak: TÜİK, 2025 (Erişim Tarihi: 29.09.2025)

Yeşil mercimek üretimi 2024 yılında %42 oranında artarak 71 bin ton gerçekleşmiştir. İllere göre yeşil mercimek üretimi incelendiğinde 2024 yılında; üretimin %38'inin yaklaşık 27 bin ton ile Yozgat'ta, %31,1'inin 22 bin ton ile Konya'da, %12,2'sinin 9 bin ton ile Kırşehir'de yapıldığı görülmektedir. Yeşil mercimek üretimi yapılan illerde genel olarak 2024 yılında bir

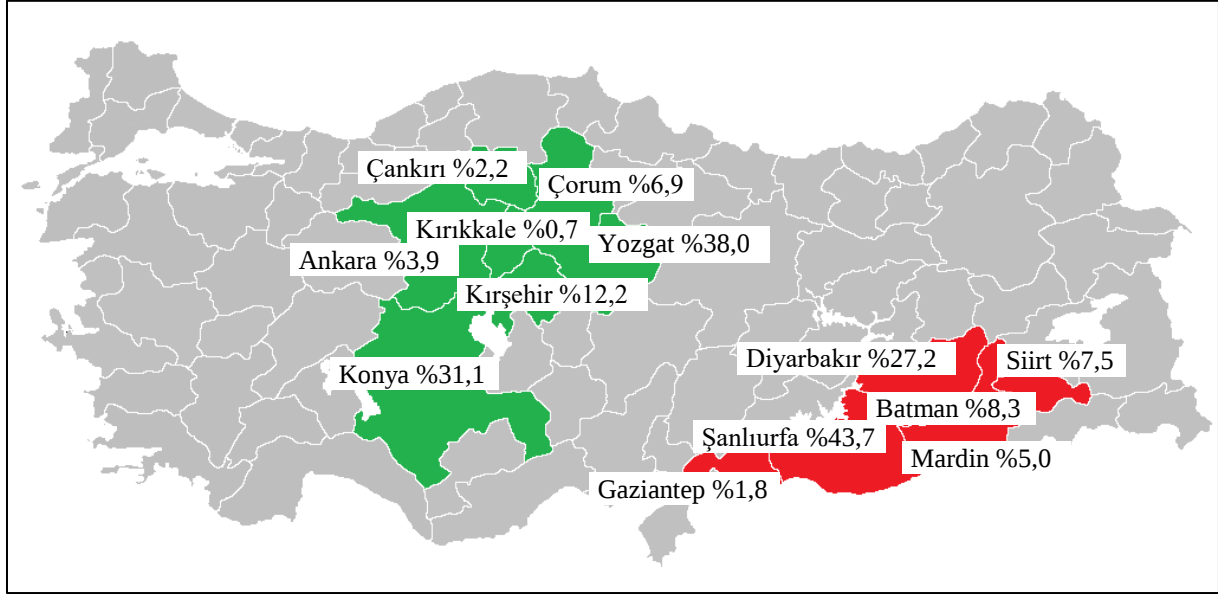
önceki yıla göre üretim artmıştır (Tablo 10). Türkiye 2024 yılı yeşil mercimek üretimi coğrafi bölgelere göre incelendiğinde; 71 bin ton üretim miktarının %90,2'sini İç Anadolu (64 bin ton), %8,0'ını Karadeniz (6 bin), %1,0'ını Ege (745 ton), %0,5'ini Akdeniz (376 ton), %0,2'sini Marmara Bölgesi (107 ton) oluşturmuştur (TÜİK, 2025).

Tablo 10. İllere göre Türkiye yeşil mercimek üretimi (ton)

İller	2020	2021	2022	2023	2024
Yozgat	16.953	16.73	18.965	19.764	26.951
Konya	9.764	4.652	9.489	11.829	22.059
Kırşehir	5.298	6.482	7.036	8.140	8.693
Çorum	3.304	2.231	3.349	3.797	4.899
Ankara	1.930	817	1.707	1.445	2.769
Çankırı	38	29	703	1.006	1.558
Kırıkkale	165	69	129	389	523
Kayseri	275	237	229	346	496
Manisa	744	404	461	443	370
Sivas	176	449	340	260	327
Diğer	3.750	2.900	2.592	2.581	2.355
Toplam	42.397	35.000	45.000	50.000	71.000

Kaynak: TÜİK, 2025 (Erişim Tarihi: 29.09.2025)

Harita 2. Türkiye’de mercimek üretimi yapılan önemli iller (2024)

Kaynak: Tablo 9, Tablo 10

3.3. Türkiye’de Mercimek Tüketimi

Türkiye’de mercimek tüketimi incelendiğinde; kırmızı mercimeğin yeşil mercimeğe göre daha fazla tercih edildiği ve kişi başına mercimek tüketiminin yıllar itibarıyla büyük farklılıklar göstermediği görülmektedir. Kırmızı mercimek tüketimi

son beş yılda %5,8 artarak 404 bin ton, yeşil mercimek tüketimi ise son beş yılda %24,4 oranında artarak 55 bin ton seviyesine ulaşmıştır. Kırmızı mercimek tüketiminin 4,1-4,9 kg arasında olduğu, yeşil mercimeğin ise 0,5-0,8 kg arasında değiştiği görülmektedir.

Tablo 11. Türkiye mercimek tüketimi

		2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24
Kırmızı Mercimek	Tüketim (bin ton)	381,2	413,1	343,7	400,0	403,5
	Kişi Başı Tüketim (kg)	4,6	4,9	4,1	4,7	4,7
Yeşil Mercimek	Tüketim (bin ton)	44,2	64,4	58,6	64,9	55,0
	Kişi Başı Tüketim (kg)	0,5	0,8	0,7	0,8	0,6

Kaynak: TÜİK, 2025 (Erişim Tarihi: 29.09.2025)

3.4. Dış Ticaret

3.4.1. İthalat

Türkiye kırmızı mercimek ithalatı 2024/25 üretim sezonunda yaklaşık 595 bin tondur. Türkiye son beş yılda ithalatını yaklaşık %27 artırmıştır. 2024/25 üretim sezonunda kırmızı mercimek ithalatı bir önceki yıla göre %45

oranında artmıştır. Türkiye kırmızı mercimek ithalatının yaklaşık %48,9’unu Kanada, %35,4’ünü Kazakistan, %10,4’ünü Rusya’dan sağlamıştır (Tablo 12).

Tablo 7. Ülkelere göre kırmızı mercimek ithalatı (ton)

Ülkeler	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25
Kanada	395.415	294.359	649.488	219.354	291.243
Kazakistan	21.924	22.932	93.030	107.221	210.523
Rusya	7.408	38.950	47.972	49.963	62.089
Suriye	10.789	7.956	4.381	4.049	18.509
Ukrayna	323	2509	712	467	9.564
Irak	-	-	-	-	2.933
Almanya	100	-	117	2	79
İtalya	140	145	-	-	72
Bulgaristan	-	2	-	-	46
ABD	2706	10	-	1	22
Diğer	29.626	7.013	73.395	27.675	50
Toplam	468.430	373.876	869.095	408.731	595.130

Kaynak: TÜİK, 2025 (Erişim Tarihi: 29.09.2025) (GTİP Kodu: 071340000013), (Piyasa dönemi Temmuz-Haziran)

Yeşil mercimek ithalatı incelendiğinde; 2024/25 üretim sezonunda yeşil mercimek ithalatı yaklaşık 91 bin tondur. 2024/25 üretim sezonunda bir önceki sezona göre %30 oranında azalmıştır. En fazla ithalat 34 bin ton ile %37,3'ü Rusya'dan sağlanırken, 33,6 bin ton ile %36,8'i Kanada'dan ve yaklaşık 22 bin ton ile %23,8'i Kazakistan'dan gerçekleşmiştir (Tablo 13).

Tablo 8. Ülkelere göre yeşil mercimek ithalatı (ton)

Ülkeler	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25
Rusya	6.757	19.822	17.509	65.425	34.062
Kanada	34.981	17.795	36.830	43.415	33.582
Kazakistan	4.070	5.225	8.555	21.013	21.765
ABD	7.506	2.015	69	81	1.705
Bulgaristan	-	12	22	-	120
Diğer	509	187	362	143	111
Toplam	53.823	45.055	63.348	130.078	91.345

Kaynak: TÜİK, 2025 (Erişim Tarihi: 29.09.2025) (GTİP Kodu: 071340000012), (Piyasa dönemi Temmuz-Haziran)

3.4.2. İhracat

Türkiye kırmızı mercimek ihracatı 2024/25 üretim sezonunda 450 bin ton olarak gerçekleşmiştir. 2024/25 üretim sezonu kırmızı mercimek ihracatı bir önceki sezona göre %13,1 oranında azalmıştır. İhracatın %39,4'ü (132 bin ton) Irak'a, %18,9'u (85 bin ton) Sudan'a ve %7,4'ü (33 bin ton) Mısır'a yapılmıştır (Tablo 14).

Tablo 9. Ülkelere göre Türkiye kırmızı mercimek ihracatı (ton)

Ülkeler	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25
Irak	56.816	107.649	252.350	188.559	132.239
Sudan	42.432	44.449	70.152	68.953	84.958
Mısır	23.079	18.206	26.721	53.858	33.353
İtalya	9.535	9.254	11.329	14.170	21.574
Cezayir	10.204	7.581	10.779	44.913	18.703
Birleşik Krallık	10.900	14.830	11.081	13.571	16.911
Almanya	16.088	11.014	16.268	17.354	15.006
Ürdün	3.728	6.122	4.042	8.268	10.951
Suriye	23.335	20.601	11.941	1.580	8.828
Suudi Arabistan	351	25	1.271	7.146	8.521
Diğer	80.023	75.092	80.529	99.774	99.086
Toplam	276.490	314.823	496.463	518.148	450.131

Kaynak: TÜİK, 2025 (Erişim Tarihi: 29.09.2025) (GTİP Kodu: 07134000013), (Piyasa dönemi Temmuz-Haziran)

Türkiye'nin kayda değer bir yeşil mercimek ihracatı bulunmamakla birlikte, 2024/25 üretim sezonunda yaklaşık 7 bin ton ihracat gerçekleşmiştir. 2024/25 üretim sezonunda yeşil mercimek ihracatı önceki sezona göre yaklaşık %47,7 kat azalış göstermiştir. İhracatın yapıldığı önemli ülkeler; Cezayir, İran, Fas ve Suriye'dir (Tablo 15).

Tablo 10. Ülkelere göre Türkiye yeşil mercimek ihracatı (ton)

Ülkeler	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25
Cezayir	344	147	1147	9.162	2.481
İran	845	475	522	1.488	1.365
Fas	8	0	140	428	599
Suriye	189	168	269	126	319
İtalya	34	60	28	78	308
Almanya	198	175	213	202	211
Lübnan	375	414	128	161	203
Ürdün	15	38	34	17	174
Filistin	2	4	12	4	157
Diğer	1.024	678	1.118	1.654	1.156
Toplam	3.033	2.159	3.610	13.320	6.972

Kaynak: TÜİK, 2025 (Erişim Tarihi: 29.09.2025) (GTİP Kodu: 07134000012), (Piyasa dönemi Temmuz-Haziran)

3.5. Mercimek Fiyatları

Mercimek üretici fiyatlarının son beş yıldır artış eğiliminde olduğu görülmektedir. Üretici fiyatlarındaki artış borsa fiyatlarını da etkilemektedir. 2024 yılı kırmızı mercimek üretici fiyatı bir önceki yıla göre %29,2 oranında artarak 17,58 TL/kg, 2025 yılı ilk 8 ay ortalama üretici fiyatı ise 26,65 TL/kg olarak gerçekleşmiştir. 2024 yılı yeşil mercimek üretici fiyatı %43,7 oranında artarak 30,23 TL/kg olarak, 2025 yılı ilk 8 ay ortalama üretici fiyatı ise 35,13 TL/kg olarak

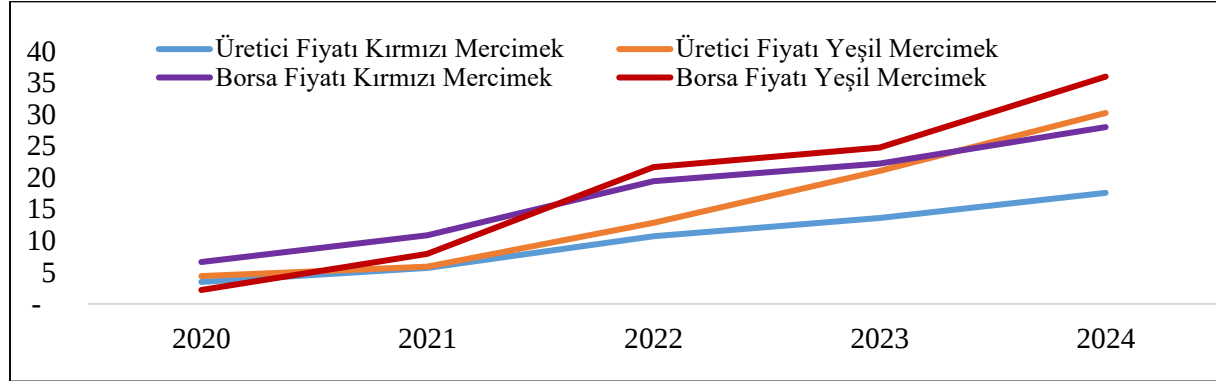
gerçekleşmiştir. Borsa fiyatında Gaziantep Ticaret Borsası hazır ticari satış fiyatları dikkate alınmış olup kırmızı mercimek 2024 yılı borsa fiyatı önceki yıla oranla %26,1 oranında artarak 27,99 TL/kg, 2025 yılı ilk 9 ay ortalama borsa fiyatı ise 46,06 TL/kg olarak gerçekleşmiştir. 2024 yılı yeşil mercimek borsa fiyatı ise bir önceki yıla göre %45,4 oranında artarak 35,98 TL/kg, olmuştur (Tablo 16).

Tablo 16. Türkiye mercimek fiyatları (TL/kg)

	2020	2021	2022	2023	2024
Üretici Fiyatı Kırmızı Mercimek	3,48	5,68	10,69	13,60	17,58
Üretici Fiyatı Yeşil Mercimek	4,41	5,87	12,82	21,04	30,23
Borsa Fiyatı Kırmızı Mercimek ¹	6,63	10,88	19,45	22,20	27,99
Borsa Fiyatı Yeşil Mercimek ¹	2,20	7,91	21,68	24,75	35,98

Kaynak: Üretici Fiyatı TÜİK, 2025 (Erişim Tarihi: 29.09.2025).¹Gaziantep Ticaret Borsası, 2025

Grafik 6. Türkiye mercimek fiyatları (TL/kg)

Kaynak: Tablo 16

4. KURU FASULYE DÜNYADA DURUM

4.1. Dünyada Kuru Fasulye Ekim Alanı

Kuru fasulye dünyada en çok üretimi yapılan baklagil türüdür. Üretimi dünya geneline yayılmış olsa da daha çok Asya ve Amerika kıtasında üretilen kuru fasulye ekim alanları FAO verilerine göre son üç yıldır yaklaşık 38 milyon ha civarındadır (Tablo 17). 2023 yılında dünya kuru fasulye ekim alanlarının %41,2'sini Hindistan, %7,5'ini Myanmar,

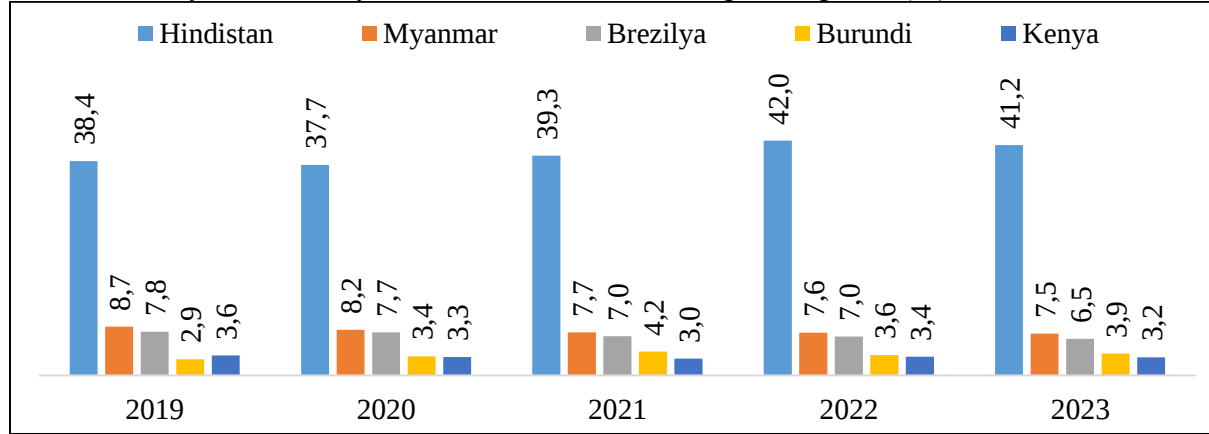
%6,5'ini ise Brezilya oluşturmuştur. Türkiye ise ekim alanlarından aldığı %0,23 pay ile 42. sırada yer almaktadır. Statpup verilerine göre; dünya toplam kuru fasulye ekim alanı 2024/25 üretim sezonunda 36,2 milyon hektardır. 2025/26 üretim sezonunda ise %1,6 artışla 36,8 milyon ha olacağı tahmin edilmektedir.

Tablo 117. Dünya kuru fasulye ekim alanları (bin ha)

Ülkeler	2019	2020	2021	2022	2023
Hindistan	12.820	13.158	14.720	15.873	15.563
Myanmar	2.910	2.854	2.870	2.888	2.817
Brezilya	2.608	2.688	2.614	2.635	2.465
Burundi	972	1.196	1.588	1.375	1.470
Kenya	1.189	1.148	1.132	1.269	1.220
Uganda	546	679	963	1.034	1.164
Mozambik	940	883	908	566	1.164
Tanzanya	894	959	987	944	1.081
Meksika	1.207	1.567	1.670	1.449	761
Angola	673	692	699	701	738
Diğer	8.669	9.092	9.262	9.034	9.307
Dünya	33.427	34.916	37.412	37.768	37.751

Kaynak: FAO, 2025 (Erişim Tarihi: 25.09.2025)

Grafik 7. Dünya kuru fasulye ekim alanlarının ülkelere göre dağılımı (%)

Kaynak: Tablo 17

4.2. Dünyada Kuru Fasulye Üretimi

Kuru fasulye ucuz protein kaynağı olmasından dolayı özellikle gelişmekte olan ülkelerde nüfusun beslenme gereksinimlerinin karşılanması, kırsal nüfusun geçiminin sağlanması, Latin Amerika ülkelerinin geleneksel mutfak kültürlerinde yer alması ve uluslararası ticarete konu olması nedenleriyle birçok ülkede üretilmektedir. 2019 yılında 25,5 milyon ton olan kuru fasulye üretimi son 5 yılda yaklaşık %11,8 oranında artış göstermiştir. 2023 yılında ise kuru fasulye üretimi 28,5 milyon ton olup ortalama verim 755 kg/ha'dır. Dünya kuru fasulye üretiminde 2023 yılı itibarıyla 6,5 milyon tonluk üretim ile Hindistan ilk sırada yer alırken, yaklaşık

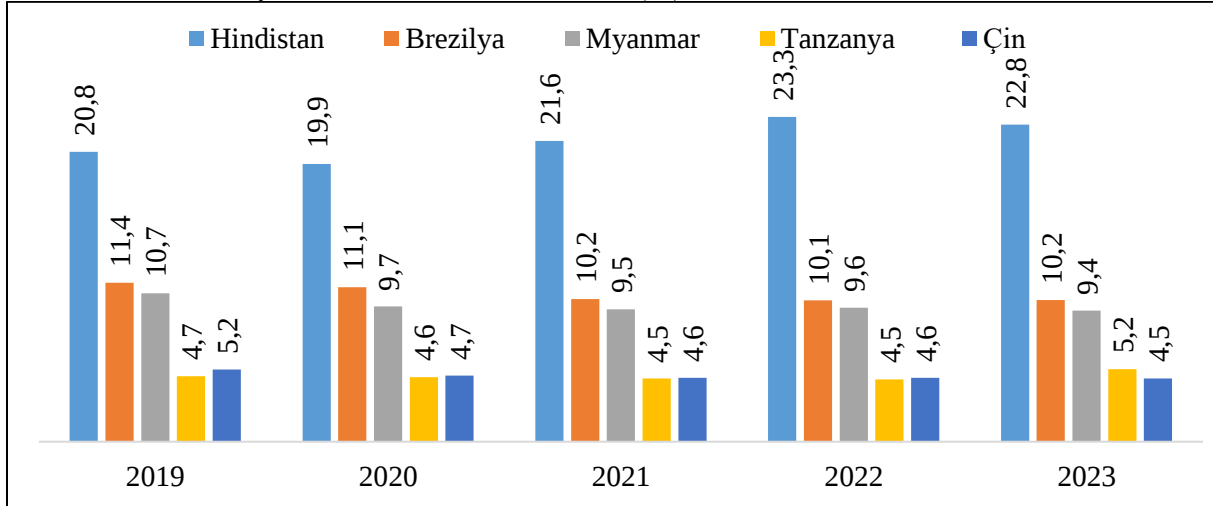
2,9 milyon ton ile Brezilya ikinci, 2,7 milyon ton ile Myanmar üçüncü sırada yer almaktadır (Tablo 18). Türkiye ise 240 bin tonluk üretim ile 22. sıradadır. 2023 yılında dünyada lider konumda olan Hindistan toplam dünya kuru fasulye üretiminin %22,8'ini karşılamaktadır. Son 5 yılda dünya kuru fasulye üretiminde söz sahibi olan ülkelerin Hindistan, Brezilya ve Myanmar olduğu görülmektedir (Grafik 8). Statpup verilerine göre; dünya toplam kuru fasulye üretimi 2024/25 üretim sezonunda yaklaşık 27,6 milyon tondur. 2025/26 sezonunda ise dünya kuru fasulye üretiminin %1,5 artışla 28 milyon ton seviyesinde olacağı tahmin edilmektedir.

Tablo 18. Ülkelere göre dünya kuru fasulye üretimi (bin ton)

Ülkeler	2019	2020	2021	2022	2023
Hindistan	5.310	5.460	6.120	6.610	6.491
Brezilya	2.908	3.036	2.901	2.872	2.899
Myanmar	2.717	2.659	2.694	2.724	2.684
Tanzanya	1.197	1.271	1.287	1.269	1.484
Çin	1.322	1.298	1.300	1.298	1.297
ABD	0.920	1.465	1.006	1.160	1.072
Uganda	437	786	770	827	865
Kenya	747	774	669	750	861
Burundi	619	742	954	803	834
Arjantin	579	634	759	680	793
Diğer	8.752	9.271	9.878	9.344	9.226
Dünya	25.507	27.397	28.337	28.338	28.506

Kaynak: FAO, 2025 (Erişim Tarihi: 25.09.2025)

Grafik 6. Kuru fasulye üretiminde önemli ülkeler (%)

Kaynak: Tablo 18

4.3. Dünya Kuru Fasulye Verimi

Dünya kuru fasulye verimi son beş yılda dalgalanmalar göstermiştir. Dünya verimi 2023 yılında bir önceki yıla göre %0,7 oranında üretim ise %0,59 oranında artmıştır. Dünya kuru fasulye üretiminin sürdürülebilirliğinde, yalnızca ekim alanlarının genişlemesi değil, verim artışı da etkilidir. Dünya kuru fasulye üretiminin 2019–2023 döneminde ekim alanı artışı

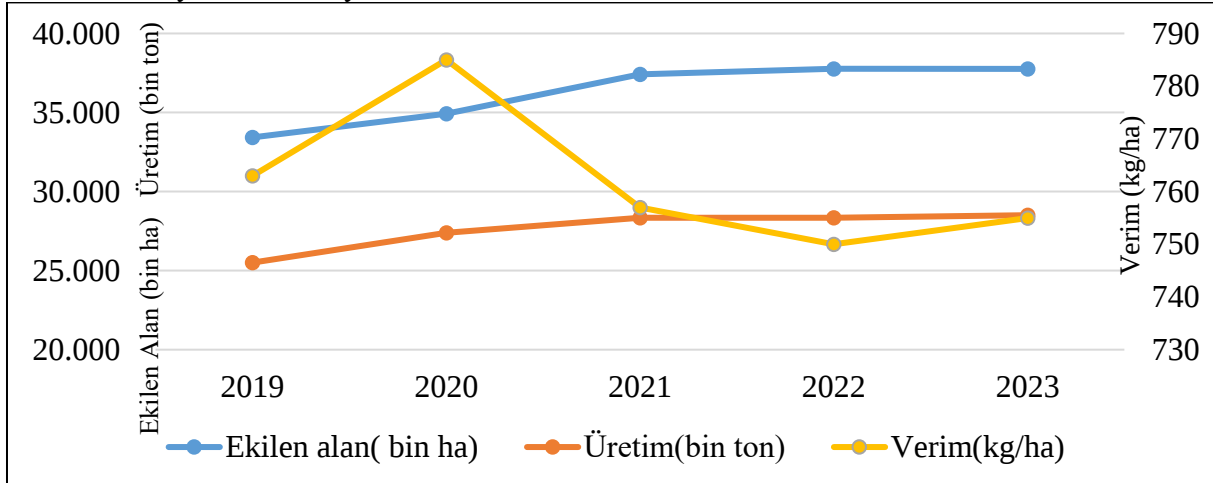
sayesinde yükseldiği, ancak verim düşüşü nedeniyle 2021 sonrası üretimde bir duraklama yaşandığı görülmektedir (Grafik 9). Statpup verilerine göre; 2024/25 üretim sezonunda dünya toplam kuru fasulye verimi 762 kg/ha'dır. 2025/26 üretim sezonunda dünya toplam kuru fasulye veriminin aynı seviyede olacağı tahmin edilmektedir.

Tablo 19. Dünya kuru fasulye verimi

Yıllar	2019	2020	2021	2022	2023
Verim (kg/ha)	763	785	757	750	755

Kaynak: FAO, 2025 (Erişim Tarihi: 25.09.2025)

Grafik 9. Dünya kuru fasulye ekim alanı, üretimi ve verimi

Kaynak: Tablo 17, 18, 19

4.4. Kuru Fasulye Ticareti

4.4.1. İhracat

Dünya kuru fasulye ihracatı 2024 yılında yaklaşık 1,9 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılında yaklaşık 1,8 milyon ton olan ihracat 2024 yılında %5 oranında artmıştır. Trade Map'in son beş yıllık verileri değerlendirildiğinde; dünya fasulye ihracatında lider konumda olan Arjantin kuru fasulye ihracatında %46,5 azalmayla üçüncülüğe gerilemiştir. ABD (%17,4) bir önceki yıla göre %21,3 oranında

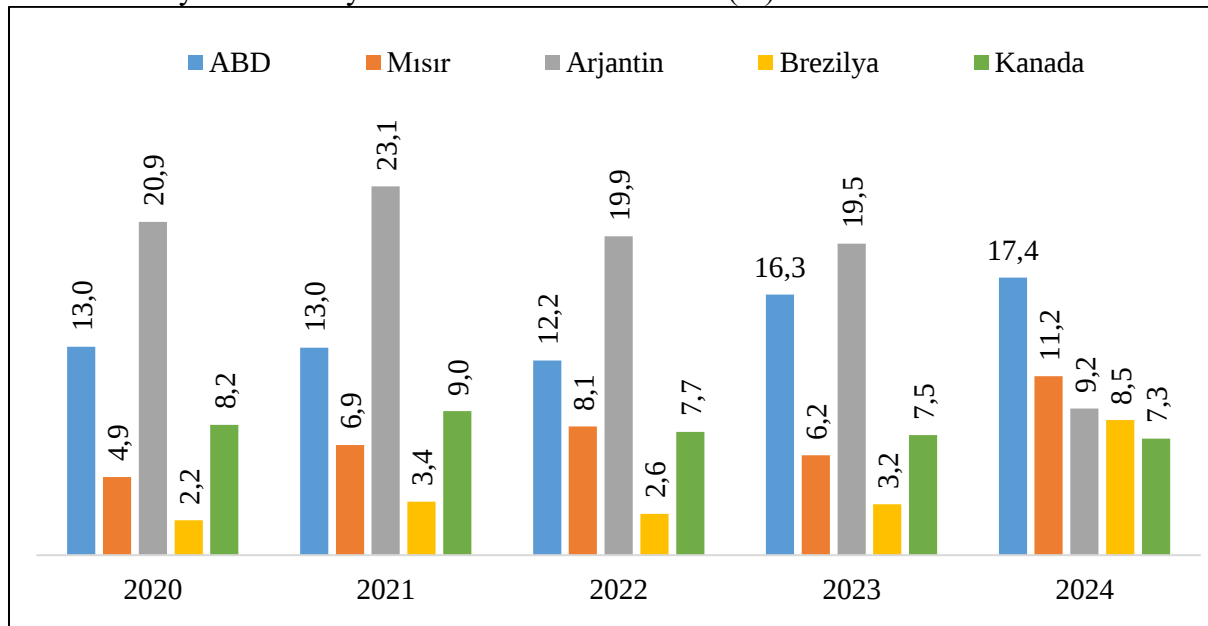
artışla ilk sırada yer almıştır. ABD'yi Mısır (%11,2) ve Arjantin (%9,2) izlemektedir. 2020 yılında 87 bin ton ile 9. sırada yer alan Türkiye, 2024 yılında ihracatındaki %5'lik artışla dünya fasulye ihracatında 8. sıraya yükselmiştir. İhracattaki artışın son beş yılda Türkiye fasulye ekim alanlarının ve üretim miktarının artışına bağlı olduğu düşünülmektedir.

Tablo 20. Dünya kuru fasulye ihracat miktarı (bin ton)

Ülkeler	2020	2021	2022	2023	2024
ABD	236	216	190	272	330
Mısır	88	115	126	104	213
Arjantin	377	385	311	325	174
Brezilya	39	56	40	53	160
Kanada	147	150	120	125	139
Etiyopya	117	84	125	151	104
Nikaragua	97	81	90	95	90
Türkiye	87	110	86	84	86
Çin	148	62	42	65	85
Benin	-	-	-	22	54
Diğer	471	408	428	370	463
Dünya	1.807	1.668	1.558	1.666	1.898

Kaynak: Trade Map, 2025 (Erişim Tarihi: 22.09.2025)

Grafik 7. Dünya kuru fasulye ihracatında önemli ülkeler (%)

Kaynak: Tablo 20

4.4.2. İthalat

Dünya kuru fasulye ithalatı 2024 yılında 2,2 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. 2023 yılında 2 milyon ton olan kuru fasulye ithalatı 2024 yılında %8,7 oranında artmıştır. Kuru fasulye ithalatı yapan ülkeler içerisinde 2024 yılı verilerine göre Meksika 389 bin ton ile ilk sırada yer almaktadır. Meksika'yı sırasıyla

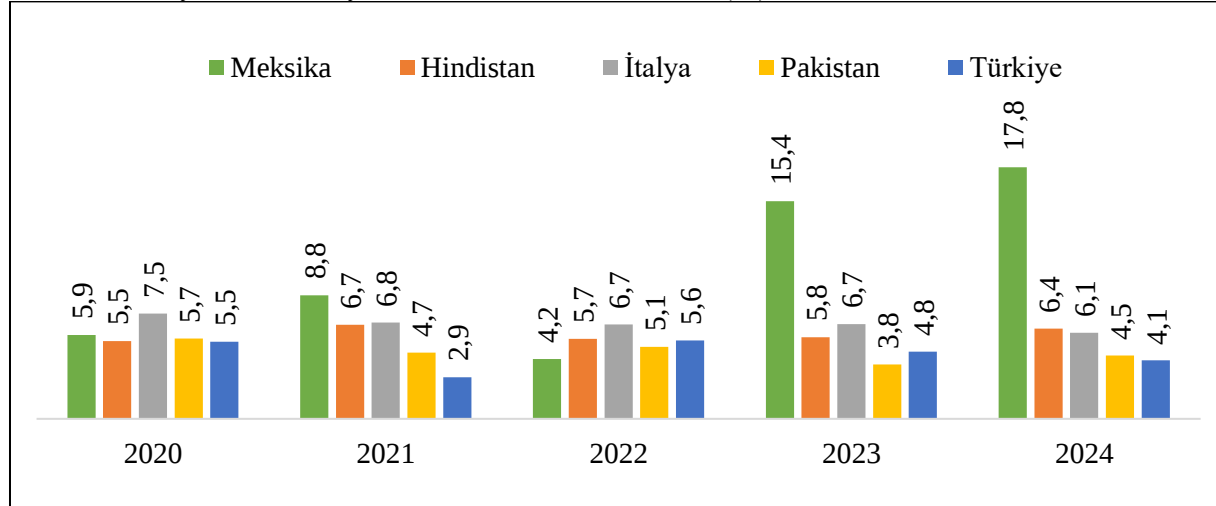
139 bin ton ile Hindistan, 133 bin ton ile İtalya izlemektedir. Dünya kuru fasulye ithalatında son beş yılda yaklaşık %15,1 oranında artış gerçekleşmiştir. Türkiye ise son beş yılda ithalatını %12,2 oranında azaltmıştır.

Tablo 21. Dünya kuru fasulye ithalat miktarı (bin ton)

Ülkeler	2020	2021	2022	2023	2024
Meksika	112	166	76	309	389
Hindistan	104	126	102	116	139
İtalya	141	129	121	135	133
Pakistan	108	89	92	77	98
Türkiye	103	56	100	95	90
Birleşik Krallık	101	97	96	77	68
Irak	40	97	63	78	64
Venezuela	19	23	21	37	62
İspanya	-	52	48	-	52
Kosta Rika	50	45	41	50	48
Diğer	1.116	1.019	1.042	1.032	1.037
Dünya	1.894	1.898	1.803	2.006	2.180

Kaynak: Trade Map, 2025 (Erişim Tarihi: 22.09.2025)

Grafik 8. Dünya kuru fasulye ithalatında önemli ülkeler (%)

Kaynak: Tablo 21

4.5. Kuru Fasulye Üretici Fiyatları

Dünyada baklagiller içerisinde en yüksek üretici fiyatına sahip olan ürün kuru fasulyedir. Son 5 yılda ortalama üretici fiyatları %8,6 oranında artış göstermiştir.

Yıllar itibarı ile önemli kuru fasulye üreticisi olan Hindistan'da 2023 yılı (645.9 \$/ton) üretici fiyatı bir önceki yıla oranla %2,8 azalmıştır. Brezilya'da ise (864.4 \$/ton) bir

önceki yıla oranla %2,5 artmıştır. 2023 yılı itibarıyla dünya ortalamaları dikkate alındığında kuru fasulyede en yüksek üretici fiyatının Seyşeller’de (6.728 \$/ton), en düşük

fiyatın ise Gine (35 \$/ton)’de olduğu görülmektedir (Ek Tablo 23). 2023 yılında Türkiye’nin kuru fasulye üretici fiyatı ise 1.363 \$/ton’dur (FAO, 2025).

Tablo 22. Dünyada kuru fasulye üretici fiyatları (\$/ton)

	2019	2020	2021	2022	2023
Fiyat	1.255	1.271	1.313	1.348	1.363

Kaynak: FAO, 2025 (Erişim Tarihi: 25.09.2025)

5. TÜRKİYE’DE DURUM

5.1. Kuru Fasulye Ekim Alanları

Türkiye’de baklagiller içinde kuru fasulye ekim alanı nohut ve mercimekten sonra gelmektedir. 1982 yılında başlayan NAD (Nadas Alanlarının Daraltılması) projesi sayesinde yıllar itibarıyla baklagil ekim alanlarında artış yaşanmıştır. Kuru fasulye 2023 yılı itibarıyla toplam baklagil ekim alanlarının %10,51’inde yetiştirilmektedir.

Kuru fasulye ekim alanı bir önceki yıla göre %3,8 oranında artarak 2024 yılında 92 bin ha’a yükselmiştir. 2020 yılından itibaren kuru fasulye ekim alanları incelendiğinde tam anlamıyla hızlı bir artış trendi görülmemektedir. Ekim alanları zaman zaman azalmış ya da durağan kalmıştır. Ekim alanlarındaki bu dalgalanmaya rağmen, verim

artışları sayesinde üretimdeki önemli kayıplar önlenebilmiştir.

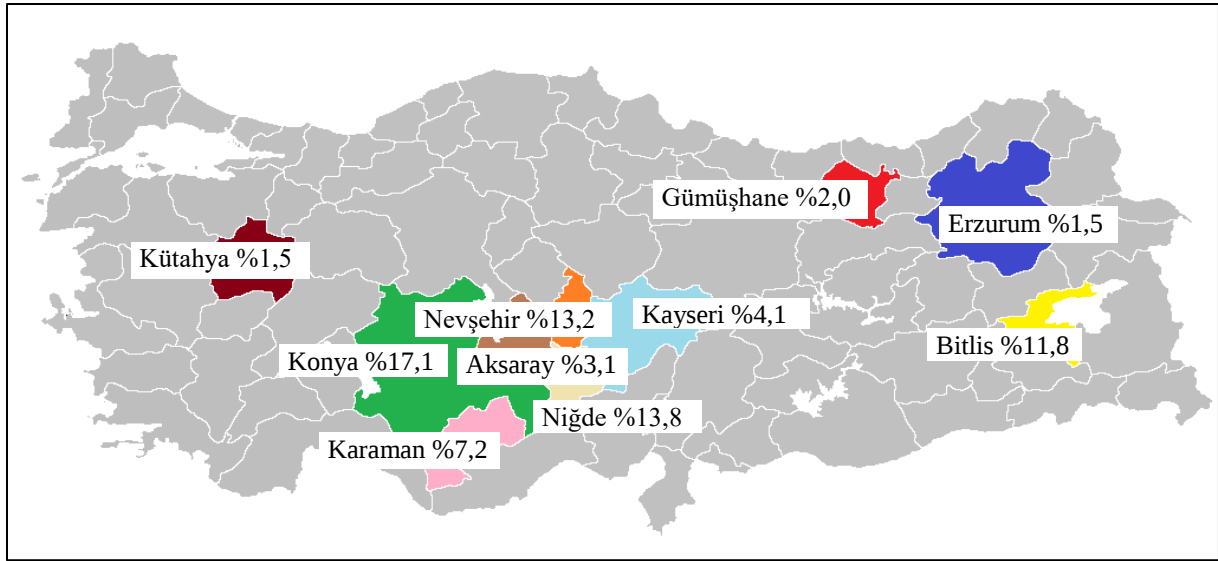
Türkiye kuru fasulye ekim alanları coğrafi bölgelere göre incelendiğinde; 2024 yılında 919 bin da ekim alanının %61,6’sını İç Anadolu (566 bin da), %17,6’sını Doğu Anadolu (162 bin da), %8,5’ini Karadeniz (78 bin da), %4,2’sini Ege (38 bin da), %4,1’ini Marmara (38 bin da) %3,7’sini Akdeniz (34 bin da) ve yaklaşık 2 bin da ile %0,2’sini Güneydoğu Anadolu Bölgesi oluşturmuştur (TÜİK, 2005). Aynı yıl Türkiye kuru fasulye ekim alanlarında %17,1’lik paya sahip olan Konya 157 bin da ile birinci sırada yer alırken, Niğde 127 bin da ile ikinci, Nevşehir ise 121 bin da ile üçüncü sırada yer almıştır (Tablo 23).

Tablo 23. Türkiye’de kuru fasulye ekim alanları (bin da)

İller	2020	2021	2022	2023	2024
Konya	186	174	99	91	157
Niğde	171	191	173	151	127
Nevşehir	92	103	136	119	121
Bitlis	105	127	112	97	109
Karaman	85	87	67	55	66
Kayseri	24	36	30	33	37
Aksaray	18	22	23	25	29
Gümüşhane	17	18	16	18	18
Kütahya	18	18	18	14	14
Erzurum	13	13	13	12	13
Diğer	301	289	282	270	227
Türkiye	1.030	1.078	971	885	919

Kaynak: TÜİK, 2025 (Erişim Tarihi: 29.09.2025)

Harita 3. Türkiye’de kuru fasulye ekimi yapılan önemli iller (2024)

Kaynak: Tablo 23

5.2. Kuru Fasulye Üretimi

Türkiye’de 2024 yılı kuru fasulye üretimi 279 bin ton olarak gerçekleşmiştir. TÜİK 2024 yılı Bitkisel Üretim 2. tahminine göre 2025 yılında kuru fasulye üretiminin yaklaşık %11,4 oranında azalarak 247 bin ton olacağı tahmin edilmektedir. Kuru fasulye 2024 yılı itibarıyla toplam baklagiller üretiminin %20,7’sini oluşturmaktadır. Konya 2024 yılı itibarıyla toplam 279 bin ton olan Türkiye

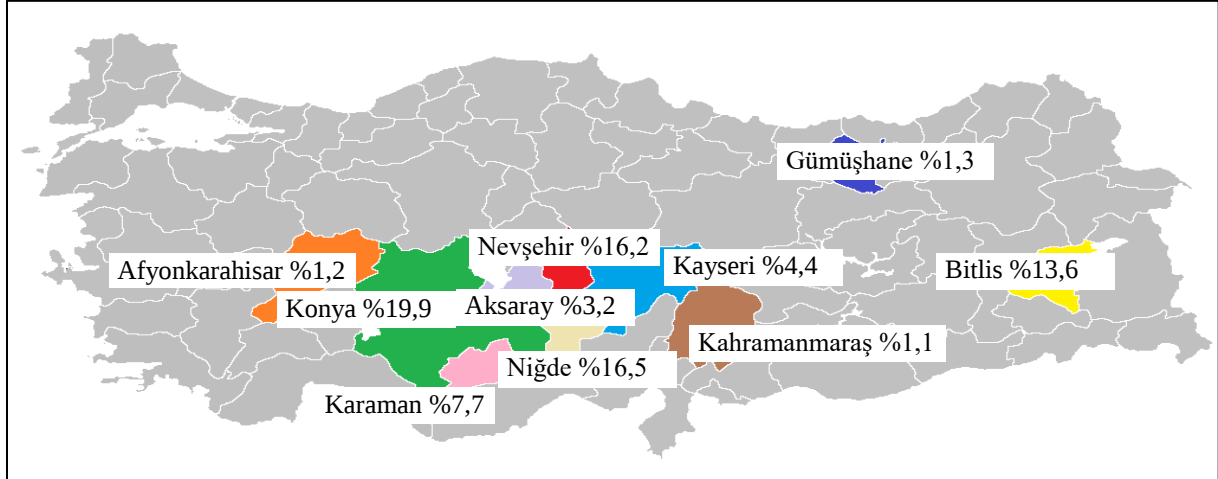
kuru fasulye üretiminin yaklaşık %19,9’unu karşılayarak kuru fasulye üretiminde birinci sırada yer almıştır. Niğde %16,5 ile ikinci, Nevşehir %16,2 ile üçüncü sırada yer almaktadır (Tablo 24). Aynı yıl için kuru fasulye üretimi, ekim alanlarında ve verimde yaşanan artış sebebiyle 2023 yılına göre %16,3 oranında artmıştır.

Tablo 24. Türkiye’de kuru fasulye üretimi (bin ton)

İller	2020	2021	2022	2023	2024
Konya	62	57	33	32	56
Niğde	59	71	58	34	46
Nevşehir	28	35	47	42	45
Bitlis	32	42	35	35	38
Karaman	28	28	23	18	21
Kayseri	7	9	8	12	12
Aksaray	6	6	7	8	9
Gümüşhane	4	4	3	4	4
Afyonkarahisar	2	3	2	3	3
Kahramanmaraş	4	4	4	4	3
Diğer	48	46	49	49	42
Türkiye	280	305	270	240	279

Kaynak: TÜİK, 2025 (Erişim Tarihi: 29.09.2025)

Harita 4. Türkiye’de kuru fasulye üretimi yapılan önemli iller (2024)

Kaynak: Tablo 24

Türkiye 2024 yılı kuru fasulye üretimi coğrafi bölgelere göre incelendiğinde; 279 bin ton üretim miktarının %69,7’sini İç Anadolu (195 bin ton), %17,2’sini Doğu Anadolu (48 bin ton), %4,7’sini Karadeniz (13 bin ton), %2,9’unu Marmara (8 bin ton), %2,8’ini Ege, %2,4’ünü Akdeniz (7 bin ton) ve %0,2’sini Güneydoğu Anadolu (608 ton) oluşturmuştur (TÜİK, 2025). İllere göre kuru fasulye üretiminde Konya 56 bin ton ile birinci sırada yer alırken, Niğde 46 bin ton ile ikinci, Nevşehir ise 45 bin ton ile üçüncü sırada yer almıştır. Türkiye kuru fasulye verimi yıllar

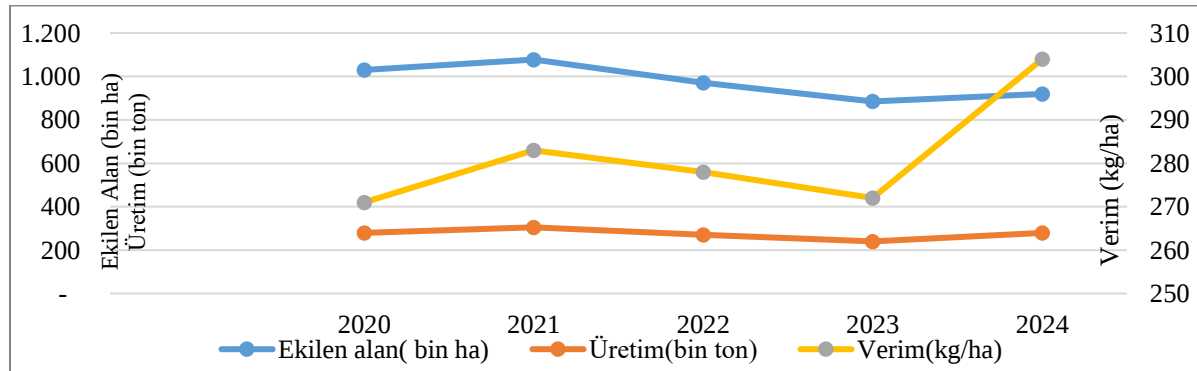
itibarıyla dalgalanmalar göstermektedir. Türkiye’de yıllar itibarıyla kuru fasulye üretimi ve ekim alanları karşılaştırıldığında 2020 yılından 2024 yılına kadar üretim miktarı ve ekim alanlarında dalgalanmalar görülmektedir. 2024 yılında 2020 yılına göre kuru fasulye verimi %12,2 oranında artış göstermiştir. Türkiye’de kuru fasulye üretimi ekim alanlarındaki daralmaya rağmen verim artışıyla desteklenmiş, bu sayede toplam üretim miktarında dalgalı ancak istikrarlı bir seyir izlenmiştir (Grafik 12).

Tablo 25. Türkiye kuru fasulye verimi (kg/da)

Yıllar	2020	2021	2022	2023	2024
Verim	271	283	278	272	304

Kaynak: TÜİK, 2025 (Erişim Tarihi: 29.09.2025)

Grafik 9. Türkiye kuru fasulye ekim alanı, üretimi ve verimi

Kaynak: Tablo 23, 24, 25

5.3. Kuru Fasulye Tüketimi

Türk mutfağında önemli bir yeri olan kuru fasulye baklagiller içinde %22,7 oranında tüketilmektedir (TÜİK, 2025). 2019 yılında 276 bin ton olan kuru fasulye tüketimi 2023 yılında %3,9 azalış göstererek 265 bin tona

gerilemiştir. Tüketim rakamları sadece yemeklik tüketimi vermektedir. Yıllık kişi başı tüketim son beş yılda 3,1 kg ile 3,4 kg arasında değişmiştir.

Tablo 26. Türkiye’de kuru fasulye tüketimi

Yıllar	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24
Tüketim (ton)	275.794	281.528	264.859	275.000	264.987
Kişi Başına Tüketim (kg)	3,3	3,4	3,1	3,2	3,1

Kaynak: TÜİK, 2025 (Piyasa dönemi Temmuz-Haziran).

5.4. Kuru Fasulye Dış Ticareti

5.4.1. İhracat

2020/21 üretim döneminde yaklaşık 56 bin ton olan kuru fasulye ihracatı 2024/25 üretim döneminde %78,7 oranında artış göstererek 101 bin ton olarak gerçekleşmiştir (Tablo 27). 2024/25 üretim dönemi itibarıyla bir önceki yıla göre; Türkiye kuru fasulye ihracatı %42,1 oranında artmıştır. 2024/25 üretim sezonunda

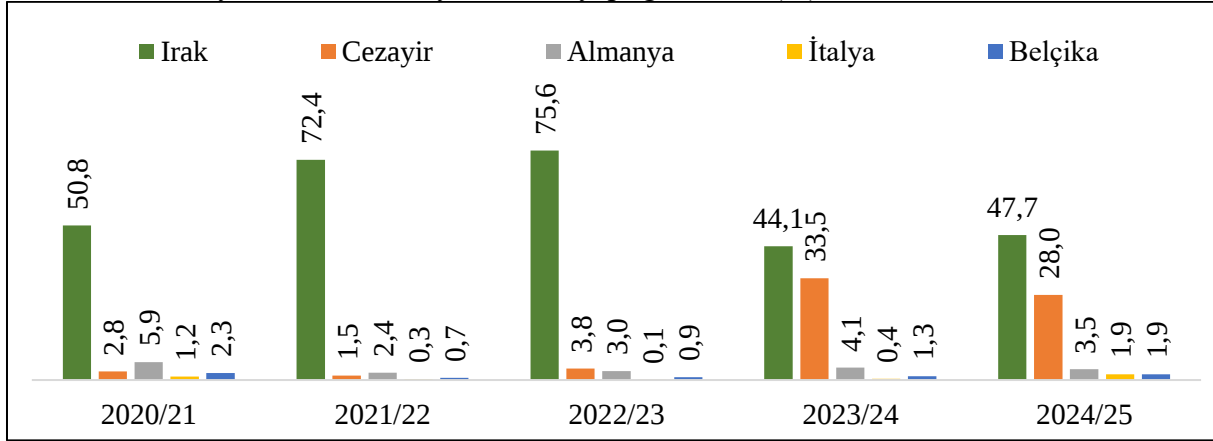
Türkiye’de kuru fasulye ihracatının %47,7’si Irak’a yapılmıştır. Irak’ı sırasıyla Cezayir (%28,0) ve Almanya (%3,5) takip etmektedir (Grafik 13). 2024/25 üretim döneminde bir önceki üretim dönemine göre Irak’a yapılan kuru fasulye ihracatı %53,7 artış göstermiştir.

Tablo 12. Ülkelere göre Türkiye kuru fasulye ihracatı (ton)

Ülkeler	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25
Irak	28.678	90.919	67.081	31.259	48.046
Cezayir	1.596	1.886	3.405	23.782	28.231
Almanya	3.304	3.003	2.632	2.922	3.558
İtalya	677	362	101	267	1.952
Belçika	1.315	919	823	907	1.915
Suriye	2.421	3.987	2.835	1.748	1.785
Kosova	177	3.164	1.750	1.749	1.653
Birleşik Krallık	450	798	330	663	1.649
İran	-	250	450	109	1.258
İspanya	197	199	218	275	1.217
Diğer	17.585	20.018	9.142	7.250	9.495
Toplam	56.399	125.504	88.767	70.931	100.759

Kaynak: TÜİK, 2025 GTİP Kodu: 07133-071339, Pazarlama dönemi Temmuz-Haziran aylarını kapsamaktadır.

Grafik 10. Türkiye'nin kuru fasulye ihracatı yaptığı ülkeler (%)

Kaynak: Tablo 27

5.4.2. İthalat

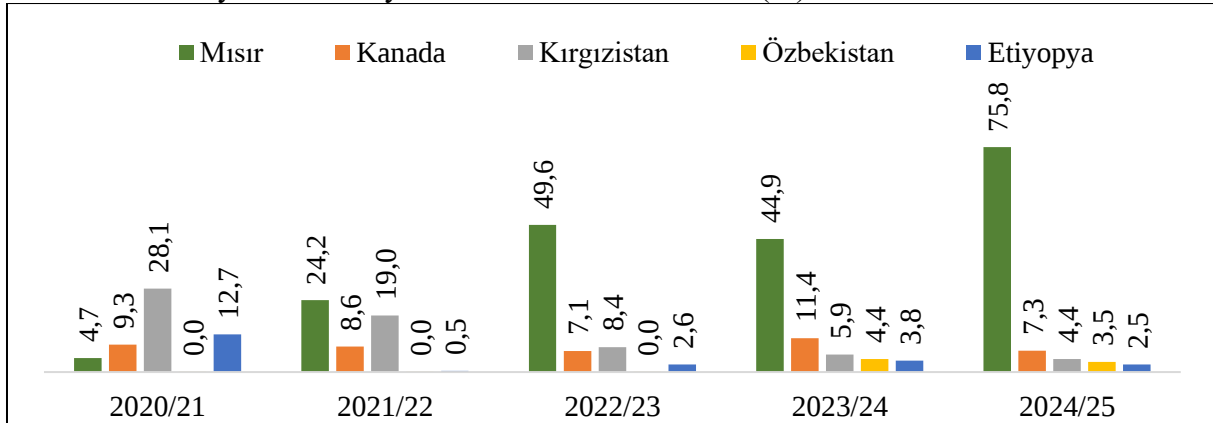
Kuru fasulye ithalatı 2024/25 üretim döneminde Türkiye kuru fasulye ithalatında döneminde bir önceki döneme göre %30,2 oranında artarak yaklaşık 105 bin ton gerçekleşmiştir (Tablo 28). 2024/25 üretim döneminde Mısır (%75,8), Kanada (%7,3) ve Kırgızistan (%4,4) ilk sıralarda yer almaktadır (Grafik 14).

Tablo 28. Ülkelere göre Türkiye kuru fasulye ithalatı (ton)

Ülkeler	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25
Mısır	2.665	16.601	51.909	36.312	79.938
Kanada	5.207	5.882	7.431	9.243	7.646
Kırgızistan	15.814	13.028	8.788	4.748	4.675
Özbekistan	22	23	46	3.580	3.670
Etiyopya	7.123	309	2.712	3.115	2.649
Arjantin	21.397	30.860	26.201	15.326	1.639
Brezilya	-	-	25	219	1.209
ABD	1.568	376	6.423	3.641	918
Diğer	2.493	1.384	1.130	4.741	3.097
Toplam	56.287	68.462	104.664	80.925	105.442

Kaynak: TÜİK, 2025 GTİP Kodu: 07133-071339, Pazarlama dönemi Temmuz-Haziran aylarını kapsamaktadır.

Grafik 11. Türkiye kuru fasulye ithalatında önemli ülkeler (%)

Kaynak: Tablo 28

5.5. Kuru Fasulye Fiyatları

Kuru fasulye baklagiller içinde fiyatı en yüksek olan üründür. 2020 yılında 9,03 TL/kg olan kuru fasulye üretici fiyatı yaklaşık 4 kat artarak 2024 yılında 38,27 TL/kg'a yükselmiştir. 2025 yılı ilk 9 ay ortalama kuru fasulye üretici fiyatı ise 35,17 TL/kg'dır. Borsa fiyatında Konya Ticaret Borsası hazır müstahsil satış fiyatları dikkate alınmış olup

2020 yılında 7,70 TL/kg olan kuru fasulye borsa fiyatı 2024 yılında yaklaşık 5 kat artarak 34,42 TL/kg'a ulaşmıştır (Tablo 29). 2025 yılı ilk 9 ay ortalama kuru fasulye borsa fiyatı ise 34,98 TL/kg'dır. Kuru fasulye üretici ve borsa fiyatlarında 2023 yılından itibaren önemli bir artış olduğu görülmektedir.

Tablo 29. Türkiye kuru fasulye fiyatları (TL/kg)

	2020	2021	2022	2023	2024
Üretici Fiyatı	9,03	9,98	19,08	39,02	38,27
Borsa Fiyatı	7,70	7,91	18,87	33,00	34,42

Kaynak: TÜİK, 2025; Konya Ticaret Borsası, 2025 (Erişim Tarihi: 29.09.2025)

6. NOHUT DÜNYADA DURUM

6.1. Dünyada Nohut Ekim Alanı

Baklagiller ürün grubunun içerisinde yer alan nohut 2023 yılında dünyada yaklaşık 14 milyon ha alanda yetiştirilmiştir (Tablo 30). Dünya nohut ekim alanlarında son beş yılda %1,8 oranında artış gerçekleşmiştir. 2023 yılı verilerine göre en fazla ekim alanına sahip olan ülke 10,5 milyon ha ile Hindistan olup toplam nohut ekim alanının yaklaşık %74'ünü

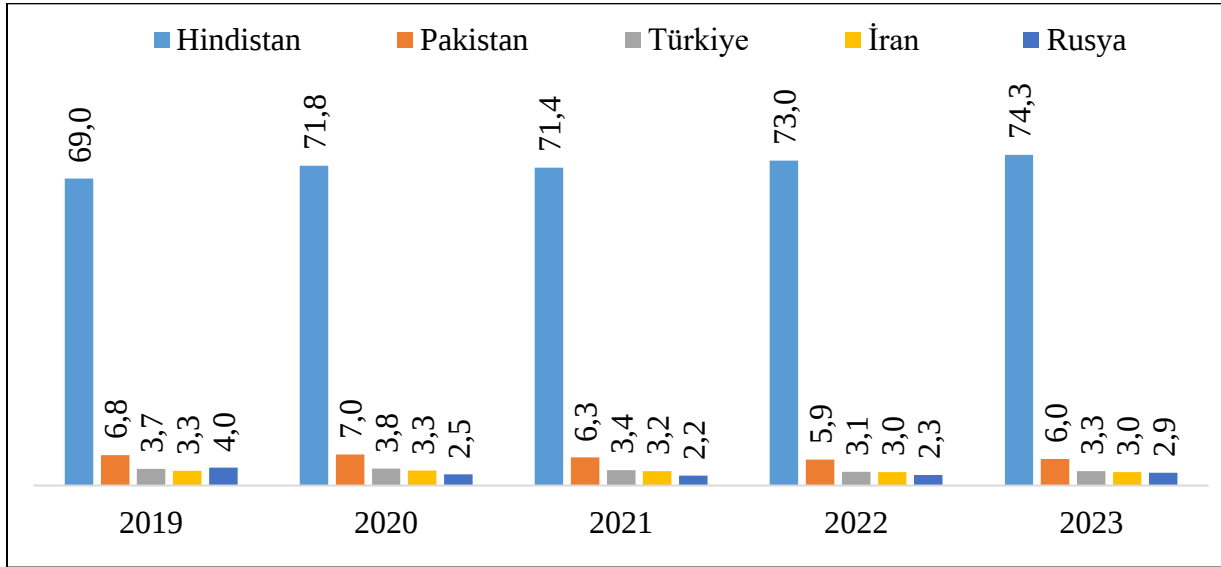
oluşturmuştur. Türkiye 459 bin ha alanla 3. sırada yer almış ve dünya toplam nohut ekim alanlarının %3,3'ünü oluşturmuştur. Statpup verilerine göre; dünya toplam nohut ekim alanı 2024/25 üretim sezonunda 14,3 milyon ha alandır. 2025/26 üretim sezonunda ise aynı seviyelerde olacağı tahmin edilmektedir.

Tablo 30. Ülkelere göre dünya nohut ekim alanı (bin ha)

Ülkeler	2019	2020	2021	2022	2023
Hindistan	9.547	9.699	9.996	10.740	10.471
Pakistan	943	944	883	862	843
Türkiye	518	511	482	456	459
İran	457	452	452	440	424
Rusya	552	335	313	344	403
Myanmar	380	361	352	337	321
Avustralya	294	263	606	616	283
Etiyopya	209	221	201	202	210
ABD	183	102	141	138	145
Kanada	156	120	088	095	127
Diğer	604	494	479	491	409
Dünya	13.842	13.501	13.994	14.722	14.097

Kaynak: FAO, 2025 (Erişim Tarihi: 25.09.2025)

Grafik 12. Nohut ekim alanında önemli ülkeler (%)

Kaynak: Tablo 30

6.2. Dünyada Nohut Üretimi

Dünyada yetiştirilen baklagiller arasında nohut üretimi fasulyeden sonra ikinci sırada yer almaktadır. Dünya nohut piyasasında Kabuli ve Desi olarak iki çeşit nohut üretilmektedir. Türkiye’de üretilen nohut cinsi Kabuli’dir.

FAO verilerine göre; 2023 yılında nohut üretimi 16,5 milyon ton olup ortalama verim 1.172 kg/ha’dır. Dünyada lider konumda olan Hindistan 2023 yılı toplam dünya nohut

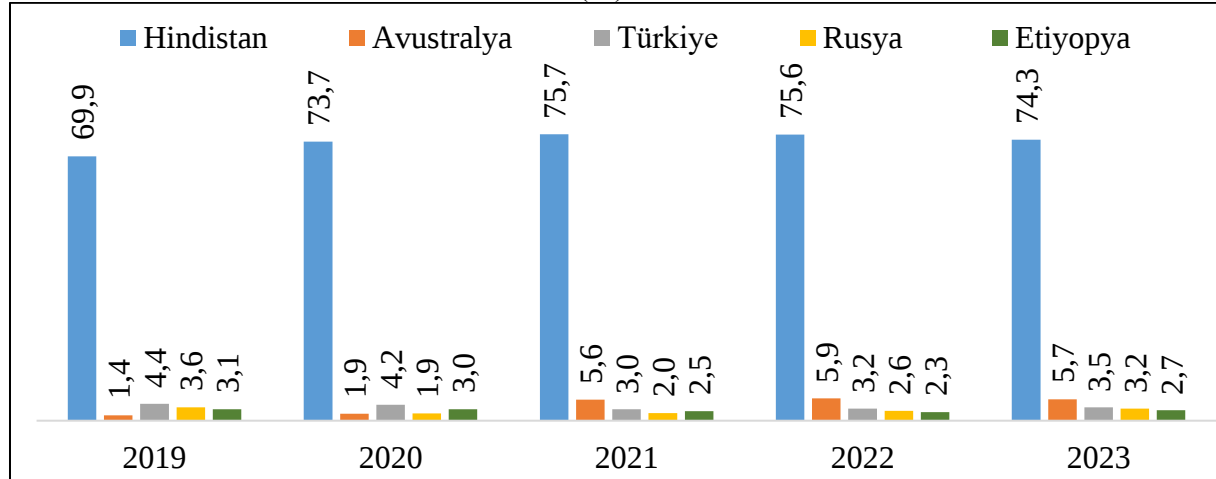
üretiminin yaklaşık %74,3’ünü karşılamıştır (Grafik 16). Türkiye ise 580 bin ton üretim ve %3,5’lik pay ile dünya nohut üretiminde üçüncü sırada yer almıştır (Tablo 31). Dünya nohut üretiminde son beş yılda yaklaşık %16,2 civarında artış yaşanmıştır. Statpup verilerine göre; dünya toplam nohut üretimi 2024/25 üretim sezonunda yaklaşık 16,8 milyon tondur. 2025/26 sezonunda ise dünya nohut üretiminin %1,8 artışla 17,1 milyon ton seviyesinde olacağı tahmin edilmektedir.

Tablo 31. Ülkelere göre dünya nohut üretimi (bin ton)

Ülkeler	2019	2020	2021	2022	2023
Hindistan	9.938	11.079	11.911	13.544	12.267
Avustralya	205	281	876	1.062	935
Türkiye	630	630	475	580	580
Rusya	506	291	317	468	530
Etiyopya	435	457	401	405	451
Myanmar	499	482	463	435	412
Pakistan	447	498	234	316	244
ABD	283	185	129	167	214
İran	194	190	173	168	175
Meksika	203	126	172	189	143
Diğer	880	805	586	581	566
Dünya	14.221	15.024	15.737	17.914	16.518

Kaynak: FAO, 2025 (Erişim Tarihi: 25.09.2025)

Grafik 13. Nohut üretiminde önemli ülkeler (%)

Kaynak: Tablo 31

Tablo 32. Dünya nohut verimi (kg/ha)

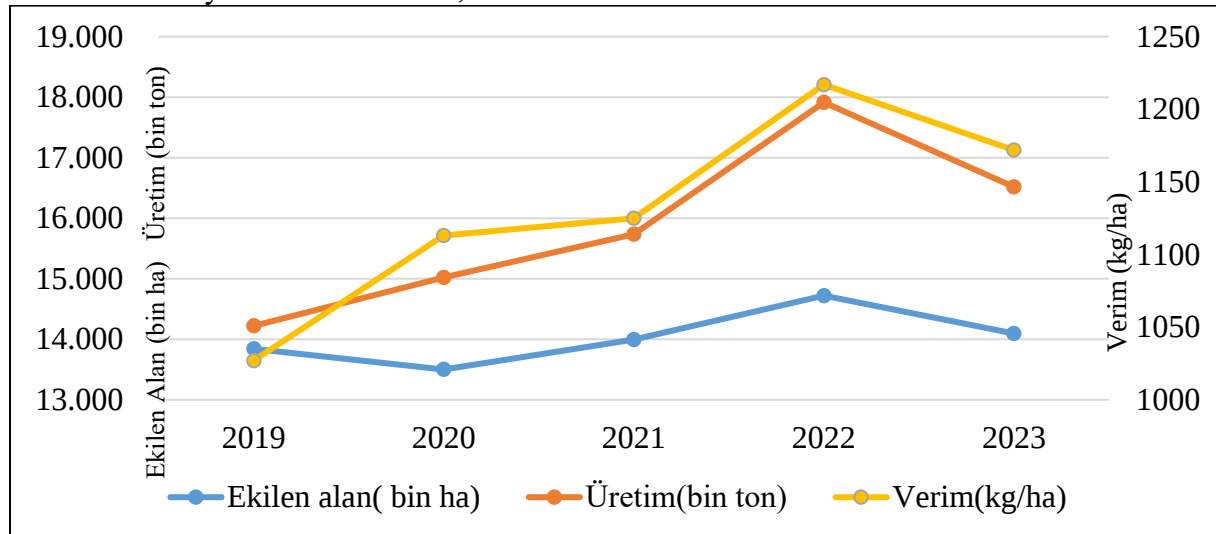
Yıllar	2019	2020	2021	2022	2023
Verim	1.027	1.113	1.125	1.217	1.172

Kaynak: FAO, 2025 (Erişim Tarihi: 25.09.2025)

2019–2023 dönemine ilişkin veriler incelendiğinde, dünya nohut üretimi, ekim alanı ve verim açısından genel olarak artış eğilimi gözlenmektedir. Üretim miktarı, ekim alanına paralel şekilde 2019’dan 2021’e kadar düzenli bir artış sergilemiş, 2022 yılında verim artışının etkisiyle keskin bir yükseliş göstererek beş yıllık dönem içerisindeki zirve değerine ulaşmıştır. 2023 yılında ise hem ekim alanındaki daralma hem de verimdeki düşüşün etkisiyle üretim miktarı gerilemiştir.

(Grafik 17). FAO verilerine göre 2023 yılında en yüksek verime sahip ülkeler sırasıyla Çin (5.576 kg/ha), Sudan (4.048 kg/ha) ve Moldova (3.852 kg/ha)’dır. Türkiye ise 2023 yılında 1.264 kg/ha verim ile dünyada 22. sırada yer almıştır. Dünya nohut veriminde son beş yılda %14,2 artış görülmüştür. Statpup verilerine göre; 2024/25 üretim sezonunda dünya toplam nohut verimi 1.175 kg/ha’dır.

Grafik 14. Dünya nohut ekim alanı, üretimi ve verimi

Kaynak: Tablo 30, 31, 32

6.3. Dış Ticaret

6.3.1. İthalat

Dünyada 2024 yılında nohut ithalatı 2,6 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. 2024 yılı verilerine göre nohut ithalatı yapan ülkeler içerisinde Hindistan yaklaşık %20,1 oran ve 528 bin ton ile ilk sırayı almıştır. Hindistan'ı sırasıyla 409 bin ton ile Pakistan ve 292 bin ton ile Bangladeş izlemiştir. 2024 yılında

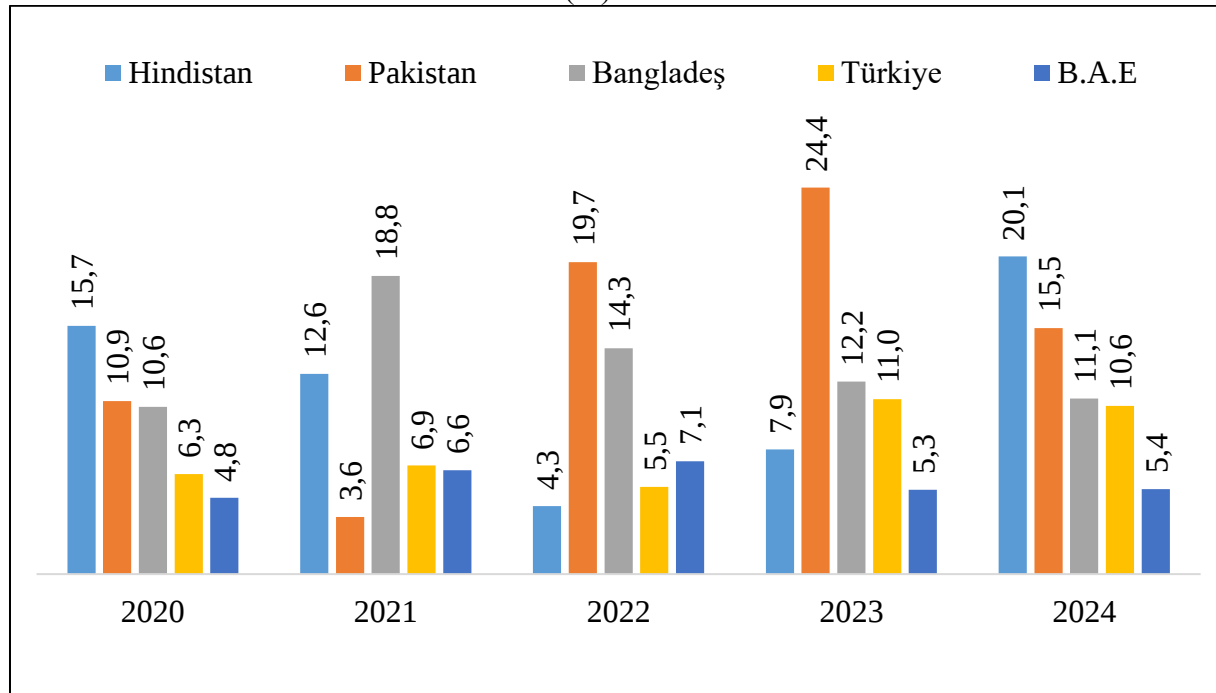
ithalatını bir önceki yıla göre %11 azaltan Türkiye ithalatta 4.sırada yer almıştır. (Tablo 33). İthal edilen nohutun büyük kısmını ise özel tüketim amaçlı bir çeşit olan 10 mm ve üzeri yüksek kalibreli nohut oluşturmaktadır. Dünya nohut ithalatı son beş yılda %35 oranında artmıştır.

Tablo 33. Ükelere göre dünya nohut ithalatı (bin ton)

Ülkeler	2020	2021	2022	2023	2024
Hindistan	306	239	83	224	528
Pakistan	213	68	380	694	409
Bangladeş	206	355	275	346	292
Türkiye	123	129	106	314	280
BAE	94	124	137	152	141
Cezayir	77	70	77	83	124
Irak	72	64	48	100	81
Suudi Arabistan	57	55	63	74	78
ABD	60	67	68	99	62
Birleşik Krallık	64	44	43	49	51
Diğer	680	671	648	710	588
Dünya	1.952	1.887	1.928	2.843	2.634

Kaynak: Trade Map, 2025 (Erişim Tarihi: 22.09.2025)

Grafik 18. Nohut ithalatında önemli ülkeler (%)

Kaynak: Tablo 33

6.3.2. İhracat

Dünya genelinde üretilen baklagillerin yaklaşık %77'si ülkelerin iç talebini karşılamaya yöneliktir. Geriye kalan %23'lük kısmı dünya ticaretine konu olmaktadır (Anonim, 2021). Trade Map'in son beş yıllık verileri değerlendirildiğinde; dünya nohut ihracatında ilk sırada yer alan Avustralya 2024 yılında bir önceki yıla oranla yaklaşık %100 ihracatını artırmıştır. Avustralya'nın

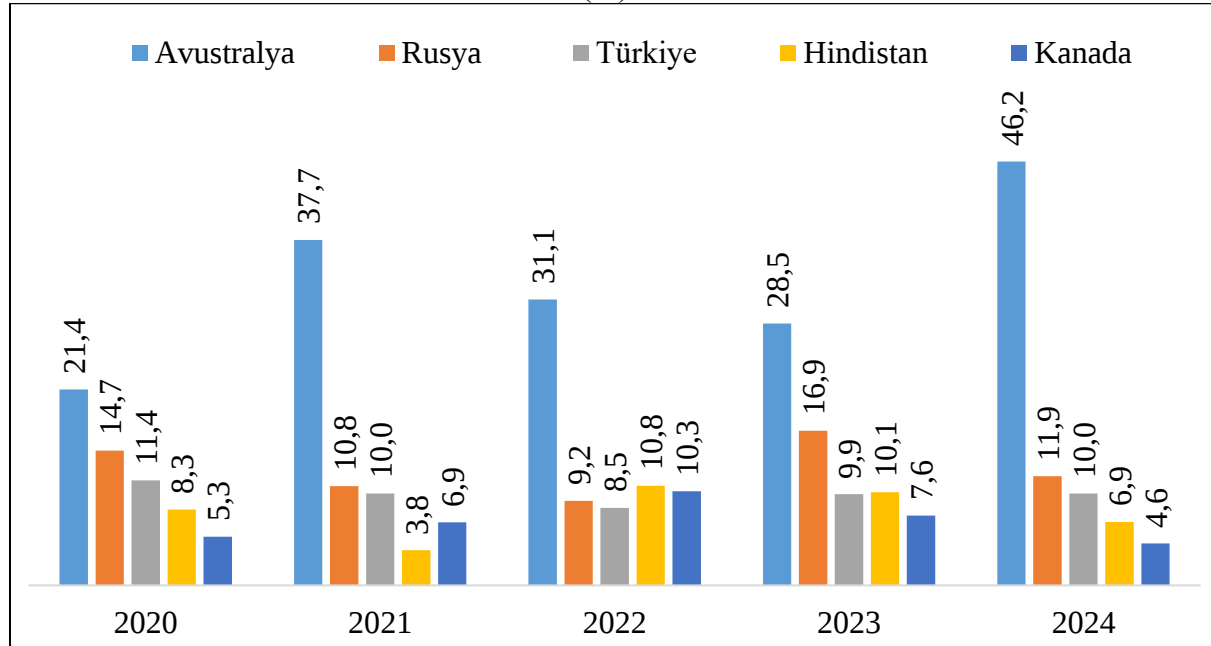
ihracat miktarının artmasının sebebi 2018 yılından itibaren kuraklık olaylarının son bulması ve üretim miktarının artmasıdır. Türkiye 2024 yılında bir önceki yıla oranla ihracat miktarını %24,4 oranında artırarak 357 bin ton ile üçüncü sıraya yükselmiştir (Tablo 34). Türkiye son beş yılda ise ihracatını %48,1 oranında artırmıştır.

Tablo 34. Ülkelere göre dünya nohut ihracat (bin ton)

Ülkeler	2020	2021	2022	2023	2024
Avustralya	450	923	676	825	1.651
Rusya	310	265	200	488	425
Türkiye	241	245	183	287	357
Hindistan	174	94	235	293	247
Kanada	112	168	222	220	164
Tanzanya	108	135	165	133	147
Meksika	122	122	101	119	133
Arjantin	129	53	50	52	95
A.B.D.	156	115	67	97	72
B.A.E.	55	59	95	76	70
Diğer	252	271	174	301	211
Dünya	2.109	2.450	2.169	2.891	3.574

Kaynak: Trade Map, 2025 (Erişim Tarihi: 22.09.2025)

Grafik 19. Nohut ihracatında önemli ülkeler (%)

Kaynak: Tablo 34

7. NOHUT TÜRKİYE’DE DURUM

7.1. Türkiye’de Nohut Ekim Alanı

Türkiye’de 2024 yılında yaklaşık 8,7 milyon da ekim alanı ile yemeklik tane baklagil türleri içerisinde ilk sırada yer alan nohut baklagil ekim alanının %52,7’sini oluşturmuştur.

Türkiye nohut ekim alanları coğrafi bölgelere göre incelendiğinde; 2024 yılında yaklaşık 4,6 milyon da ekim alanının %71,5’ini İç Anadolu (3,3 milyon da), %8,2’sini Güneydoğu Anadolu (379 bin da), %7,2’sini Karadeniz (332 bin da), %6,7’sini Akdeniz (309 bin da), %3,6’sını Ege (164 bin da), %1,7’sini Doğu Anadolu (76 bin da) ve 51 bin da ile %1,1’ini Marmara Bölgesi oluşturmuştur (TÜİK, 2025).

2024 yılında Türkiye nohut ekim alanlarında %17,7’lik paya sahip olan Ankara 813 bin da ile birinci sırada yer alırken, Yozgat 573 bin da ile ikinci, Konya ise 394 bin da ile üçüncü sırada yer almıştır (Tablo 35). Nohut yemeklik tane baklagiller içerisinde kuraklığa en dayanıklı bitki olması sebebiyle kurak ve

yarı kurak alanlarda ekim nöbetine girerek nadas alanlarının daraltılmasında önemli rol oynamaktadır. Nohut yeterli nemi bulunan değişik toprak tiplerinde sulanmadan yetiştirilmektedir. Kıraç topraklarda ve kurak iklimlerde de tarımı yapılabilir. Nohut ekimi ülke geneline yayılmış olmakla beraber özellikle İç Anadolu, Güneydoğu Anadolu ve Akdeniz Bölgesi’nin kuzey kesiminde yoğun olarak yapılmaktadır (Harita 5).

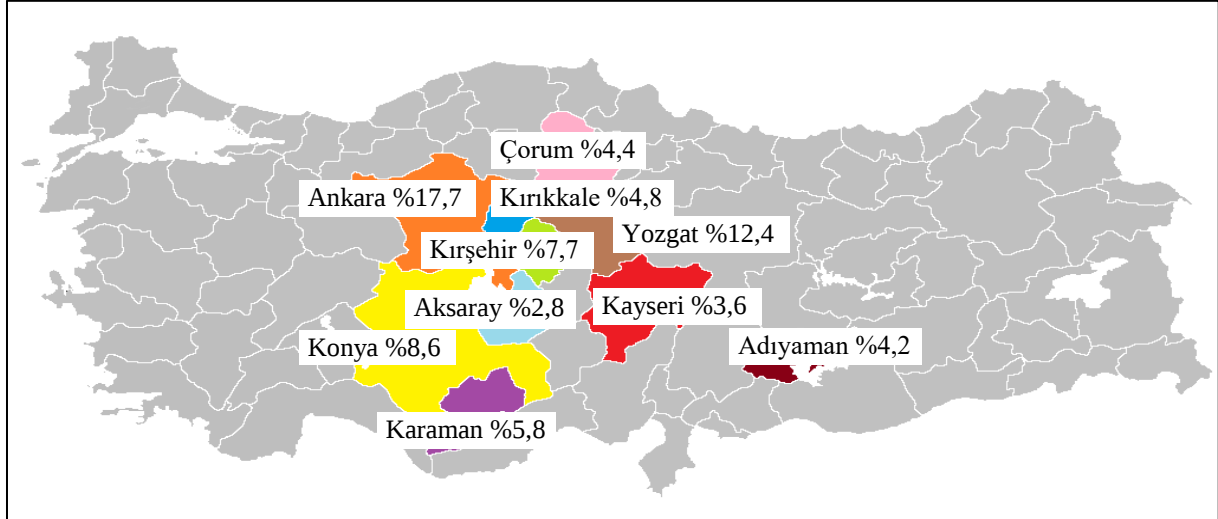
Türkiye’de 1980 yılı öncesinde iller bazında uygulanan kırsal kalkınma projeleri ve 1980’lerin başlarında uygulamaya konan nadas alanlarının daraltılmasını hedefleyen politika çerçevesinde özellikle kurak ve yarı kurak alanlarda son derece rahat yetiştirilebilen nohut tarımı yaygınlaştırılmıştır. Nohut ekim alanlarında son beş yılda %9,9 oranında daralma yaşanmıştır.

Tablo 35. İllere göre Türkiye nohut ekim alanları (bin da)

İller	2020	2021	2022	2023	2024
Ankara	717	767	813	860	813
Yozgat	713	657	517	560	573
Konya	367	334	295	314	394
Kırşehir	535	414	419	373	355
Karaman	191	223	245	254	266
Çorum	209	221	231	239	251
Kırıkkale	395	403	313	274	222
Adıyaman	254	154	162	146	194
Kayseri	95	119	138	162	168
Aksaray	75	87	87	121	128
Diğer	1.564	1.501	1.349	1.286	1.244
Türkiye	5.116	4.879	4.568	4.588	4.608

Kaynak: TÜİK, 2025 (Erişim Tarihi: 29.09.2025)

Harita 5. Türkiye’de nohut ekimi yapılan önemli iller (2024)

Kaynak: Tablo 35

7.2. Türkiye’de Nohut Üretimi

Türkiye’de 2024 yılında işlenen tarım alanlarının yaklaşık %4,32’lik bölümünde baklagiller yetiştirilmiştir (TÜİK, 2025). Toplam baklagil üretim miktarının ise yaklaşık %42,6’sını nohut üretimi oluşturmuştur. Baklagiller içerisinde 575 bin ton ile en fazla üretimi yapılan nohuttur. Türkiye 2024 yılı nohut üretimi coğrafi bölgelere göre incelendiğinde; 575 bin ton üretim miktarının %68,3’ünü İç Anadolu (392 bin ton), %11,8’ini Güneydoğu Anadolu (68 bin ton), %8’ini Karadeniz (46 bin ton), %6,5’ini Akdeniz (38 bin ton), %2,5’ini Ege

(14 bin ton), %1,6’sını Doğu Anadolu (9 bin ton) ve %1,2’sini Marmara Bölgesi (7 bin ton) oluşturmuştur (TÜİK, 2025).

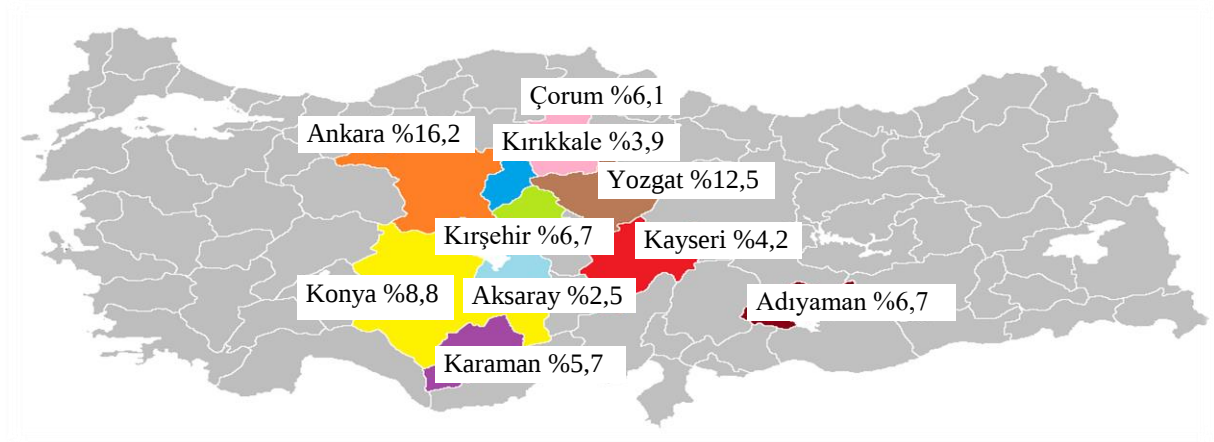
Nohut ekim alanlarındaki son beş yıllık %9,9’luk azalmaya karşın verimdeki artmaya bağlı olarak nohut üretimi son beş yılda %8,7 oranında azalmıştır. Nohut üretiminde bir önceki yıla oranla %0,9’luk azalma görülmüştür. İllere göre nohut üretiminde Ankara 93 bin ton ile birinci sırada yer alırken, Yozgat 72 bin ton ile ikinci, Konya ise 51 bin ton ile üçüncü sırada yer almıştır (Tablo 36)

Tablo 36. İllere göre Türkiye nohut üretimi (bin ton)

İller	2020	2021	2022	2023	2024
Ankara	93	80	111	100	93
Yozgat	86	68	67	69	72
Konya	50	34	39	47	51
Adıyaman	38	20	23	22	39
Kırşehir	78	44	56	61	39
Çorum	29	24	39	32	35
Karaman	23	25	32	32	33
Kayseri	10	15	16	22	24
Kırkkale	29	18	34	26	23
Aksaray	7	8	9	14	14
Diğer	186	139	154	154	153
Türkiye	630	475	580	580	575

Kaynak: TÜİK, 2025 (Erişim Tarihi: 29.09.2025)

Harita 6. Türkiye’de nohut üretimi yapılan önemli iller (2024)

Kaynak: Tablo 36

Nohut verimi 2020-2024 yılları arasında dalgalanma göstermekle birlikte, önemli bir artış görülmemiştir. Türkiye nohut verimi 2024 yılında bir önceki yıla göre yaklaşık %0,8 oranında azalarak 125 kg/da olarak gerçekleşmiştir (Tablo 37). Verim yemeklik tane baklagil tarımının gelişmiş olduğu ülkelerin gerisinde kalmıştır. Nohut tarımı

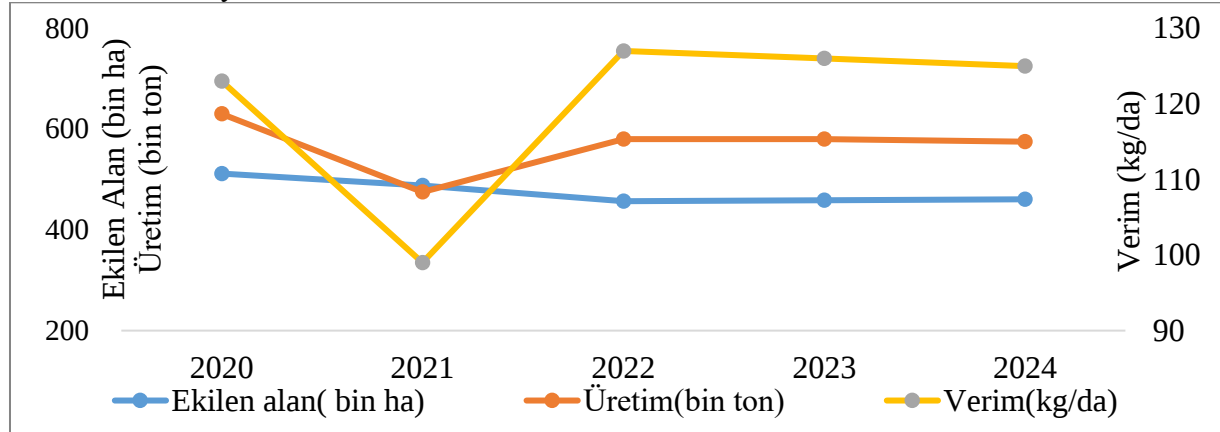
Türkiye’de genellikle yağışa dayalı olarak yapıldığı için kurak yıllarda verim oldukça düşmektedir. 2024 yılında nohut verimi en yüksek iller sırasıyla Hatay (240 kg/da), Edirne (224 kg/da) ve Bartın (222 kg/da) olup Türkiye ortalamasının çok üzerindedir (TÜİK, 2025).

Tablo 37. Türkiye nohut verimi (kg/da)

	2020	2021	2022	2023	2024
Verim	123	99	127	126	125

Kaynak; TÜİK, 2025 (Erişim Tarihi: 29.09.2025)

Grafik 15. Türkiye nohut ekim alanı, üretimi ve verim

Kaynak: Tablo 35, 36, 37

7.3. Türkiye’de Nohut Tüketimi

Türk mutfağında önemli bir yeri olan nohut, 2023 yılı toplam kuru baklagil tüketimi içinde %36,4 oranla en fazla tüketilen baklagil olmuştur (TÜİK, 2025). Son beş yılda nohut

tüketiminde dalgalanmalar gerçekleşmiş olup 2023 yılı tüketimi 2022 yılına göre %2,4 oranında artmıştır. Kişi başına tüketim ise 4,8-5,1 kg arasında değişim göstermiştir.

Tablo 38. Türkiye nohut tüketimi

	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24
Tüketim (bin ton)	408	429	408	410	420
Kişi Başına Tüketim (kg)	4,9	5,1	4,8	4,8	4,9

Kaynak; TÜİK, 2025 (Erişim Tarihi: 29.09.2025)

7.4. Dış Ticaret

7.4.1. İthalat

Türkiye nohut ithalatı 2024/25 üretim sezonunda yaklaşık 303 bin tondur. Türkiye son beş yılda ithalatını yaklaşık 4 kat artırmıştır. 2024/25 üretim sezonunda nohut ithalatı bir önceki sezona göre %2,3 oranında artmıştır. Türkiye nohut ithalatının yaklaşık %61,7'sini Rusya'dan sağlamıştır (Grafik 21).

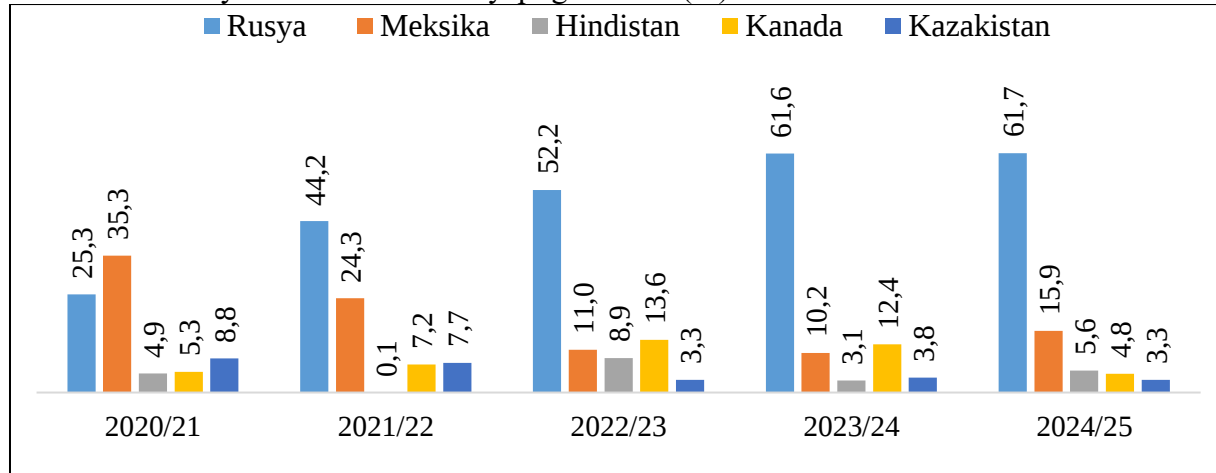
2024/25 üretim sezonunda Türkiye'de iri kalibreli nohut üretiminde azalma gerçekleşmiştir. İthal edilen nohutun büyük kısmını re-export ve özel sektör tarafından özel tüketim amaçlı çeşit olan 10 mm ve üzeri yüksek kalibreli nohut oluşturmıştır.

Tablo 39. Ülkelere göre Türkiye nohut ithalatı (ton)

Ülkeler	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25
Rusya	17.991	66.092	112.938	182.507	187.177
Meksika	25.053	36.376	23.847	30.300	48.107
Hindistan	3.482	0.124	19.210	9.091	17.041
Kanada	3.763	10.748	29.357	36.810	14.704
Kazakistan	6.273	11.469	7.116	11.363	9.957
Arjantin	1.038	1.587	6.883	10.261	9.272
ABD	3.648	5.337	7.122	10.512	7.073
Etiyopya	1.818	1.560	1.584	1.165	3.738
Ukrayna	825	529	1.551	854	2.409
Bulgaristan	421	2.056	1.697	1.509	1.322
Diğer	6.689	13.686	4.987	2.013	2.409
Toplam	71.002	149.563	216.292	296.385	303.208

Kaynak: TÜİK, 2025 (GTİP Kodu: 071320) (Piyasa dönemi Temmuz-Haziran)

Grafik 16. Türkiye'nin nohut ithalatı yaptığı ülkeler (%)

Kaynak: Tablo 39

7.4.2. İhracat

Türkiye nohut ihracatı 2024/25 üretim yılında bir önceki yıla göre %1,5 oranında artarak yaklaşık 338 bin ton olmuştur. Türkiye ihracatının %27,6'sını Irak'a, %19,6'sını Cezayir'e ve %5,7'sini ise Ürdün'e yapmıştır (Grafik 22).

Türkiye'nin son beş yılda nohut ihracatı %32,3 oranında artmıştır.

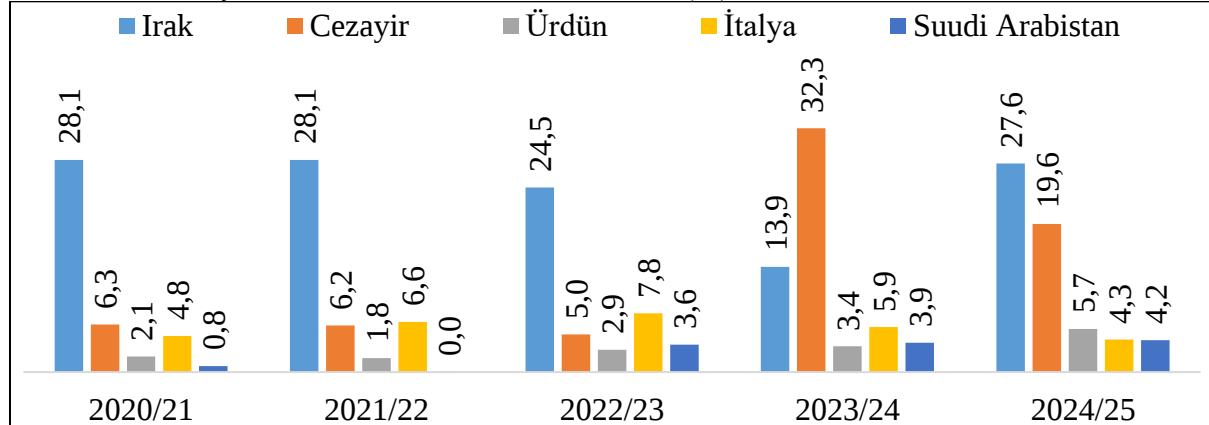
Türkiye nohutta kendine yeterli seviyededir. 2023/24 pazarlama yılında nohutta yeterlilik oranı %115,3'tir (TÜİK, 2025).

Tablo 40. Ülkelere göre Türkiye nohut ihracatı (ton)

Ülkeler	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25
Irak	58.880	50.706	81.306	46.323	93.210
Cezayir	16.074	11.183	11.107	107.255	66.114
Ürdün	5.263	3.339	6.536	11.295	19.258
İtalya	12.148	11.976	17.268	19.765	14.570
Suudi Arabistan	2.038	0.072	8.051	12.974	14.317
Suriye	21.383	19.145	10.428	12.109	13.340
Lübnan	12.609	12.760	7.935	11.951	12.494
Çin	6.722	1.594	3.231	14.131	12.349
Pakistan	27.409	1.440	3.405	6.388	9.668
Birleşik Krallık	5.609	3.787	5.137	5.801	8.483
Diğer	87.066	64.688	67.587	84.512	73.713
Toplam	255.202	180.690	221.992	332.504	337.516

Kaynak: TÜİK, 2025 (GTİP Kodu: 071320) (Piyasa dönemi Temmuz-Haziran)

Grafik 17. Türkiye nohut ihracatında önemli ülkeler (%)

Kaynak: Tablo 40

7.5. Nohut Fiyatları

TÜİK verilerine göre 2024 yılı nohut üretici fiyatı 33,13 TL/kg'dır. Nohut üretici fiyatı bir önceki yıla oranla %27,6 artış göstermiştir. 2025 yılı ilk 9 ay ortalama üretici fiyatı ise 36,92 TL/kg olarak gerçekleşmiştir.

Borsa fiyatında Konya Ticaret Borsası hazır müstahsil satış fiyatları dikkate alınmış olup 2023 yılına oranla borsa fiyatı %28,8 oranında artarak 2024 yılında 31,55 TL/kg olmuştur. 2025 yılı ilk 9 ay ortalama borsa fiyatı ise

34,02 TL/Kg olarak gerçekleşmiştir. Üretici fiyatlarındaki artış borsa fiyatlarını da etkilemektedir. Nohut üretici ve borsa

fiyatlarında 2024 yılında önceki beş yıla nazaran önemli bir artış olduğu görülmektedir.

Tablo 41. Türkiye nohut fiyatları (TL/kg)

	2020	2021	2022	2023	2024
Üretici Fiyatı	4,32	6,45	15,08	25,96	33,13
Borsa Fiyatı	3,54	6,18	15,55	24,50	31,55

Kaynak: TÜİK, 2025, Konya Ticaret Borsası, 2025 (Erişim Tarihi: 29.09.2025)

8. TÜRKİYE’DE BAKLAGİL DESTEKLEME POLİTİKALARI

Türkiye’de ilk kez, desteklemelerin üç yıllık dönem ve üretim başlamadan önce açıklanmasıyla daha sade ve etkin bir bitkisel üretim destekleme modeli (Temel Destek, Planlı Üretim Desteği, Üretimi Geliştirme Desteği) hazırlanmıştır. 2025-2027 yıllarında yapılacak “Bitkisel Üretime Yönelik Desteklemeler ile Diğer Bazı Tarımsal Desteklemelere İlişkin Karar” (Karar Sayısı: 8859) 29/8/2024 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu Karar, tarımsal üretimin ve gıda arz güvencesinin sürdürülebilirliğinin sağlanması, üretim planlamasına katkıda bulunulması, verim ve kalitenin artırılması, tarımsal üretimde çevreci yaklaşımların benimsenmesi ve uygulanan politikaların etkinliğinin artırılması amacıyla hazırlanmış olup 2025-2027 yıllarında yapılacak bitkisel üretime yönelik desteklemeler ile diğer bazı tarımsal desteklemelere ilişkin hususları kapsamaktadır.

Temel Destek; Çiftçi Kayıt Sistemine kayıtlı ürünler için verilen genel bir destektir. Ürün grupları içerisinde 1. Kategoride yer alan Nohut ve Mercimek için; katsayı 1,00 destek tutarı 244 TL/da, 3. Kategoride yer alan kuru fasulyede katsayı 1, destek tutarı 366 TL/da’ dır. Ayrıca nadas alanlarına 0,30 destek katsayısı ile destek katsayı değerinin çarpımı

sonucu hesaplanan tutar üzerinden temel destek ödenmektedir.

Planlı Üretim Desteği; belirli tarım havzalarında stratejik öneme sahip ürünlerin planlı bir şekilde üretilmesini teşvik eden bir destektir. Bakanlıkça belirlenen havzalarda ve ürünler için geçerlidir. Planlama kapsamında baklagil grubu içerisinde 1. Kategoride yer alan nohut ve mercimek, 3. Kategoride yer alan kuru fasulye için Temel Destek ödemeleri ile aynı katsayıda ek ödeme yapılmaktadır. Yeraltı sularının yetersiz seviyede ve su kısıtı olduğunun Bakanlıkça tespit edildiği havzalarda yer alan sulu tarım arazilerinde ilgili üretim yılında belirtilen ürünleri üreten çiftçilere ürünün bulunduğu kategoriye göre hesaplanan tutar üzerinden ilave yeraltı su kısıtı desteği ödenir. Ürün grupları içerisinde 1. Kategoride yer alan mercimek ve nohut için 0,80 katsayı destek tutarı 195,2 TL/da, ile ilave yeraltı su kısıtı desteği ödenmektedir.

Üretimi Geliştirme Desteği; Çiftçilerin üretim sürecinde verimliliği artırmak, sertifikalı tohum kullanımı gibi iyi tarım uygulamalarını teşvik etmek ve biyolojik mücadele gibi yenilikçi teknikleri yaygınlaştırmak amacıyla verilen destektir. Bu destek tarımsal üretimde kalite ve verim artışını teşvik eder. Sertifikalı Tohum Kullanım Desteği içerisinde yer alan kuru fasulye için katsayı 0,5, destek tutarı 122 TL/da, mercimek ve nohut için katsayı 0,4 ve

destek tutarı 98 TL/da'dır. Organik Tarım Desteği 1. grup ürünler içerisinde yer alan fasulye için belirlenen katsayı bireysel sertifikaya sahip katsayı 1,20 destek tutarı 293 TL, grup için katsayı 0,60 destek tutarı 146 TL'dir. 3. grup ürünler içerisinde yer alan mercimek ve nohut için belirlenen katsayı bireyselde 0,40, destek tutarı 98 TL, grup için katsayı 0,20, destek tutarı 49 TL'dir. İyi Tarım Uygulamaları Desteği 1. grup ürünler içerisinde yer alan fasulye için açıkta üretimde belirlenen katsayı bireyselde 0,70 destek tutarı 171 TL grup için katsayı 0,35, destek tutarı 85 TL'dir.

Tarımsal ürünlerin, 10/2/2005 tarihli ve 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu çerçevesinde lisans alarak faaliyet gösteren depolarda muhafaza edilmesi halinde mercimek, nohut, fasulye için Ticaret Bakanlığı tarafından belirlenen kira ücret tarifesinin %75'i oranında kira desteği ödenmektedir.

9. GENEL DEĞERLENDİRME

Dünya ve Türkiye'de tarla bitkileri üretimi yapılan alanlarda ilk sırayı tahıllar alırken bunu yemeklik tane baklagiller izlemektedir. Yemeklik tane baklagiller besin değeri yönünden zengin olmaları, nadas alanlarının azaltılmasında etkili olmaları, istihdama olan katkıları, ihracat potansiyelleri nedeniyle üretim ve tüketimde önemli bir ürün grubudur. Dünyada yetiştirilen baklagiller arasında ekim alanı ve üretim miktarı en fazla olan kuru fasulyedir. Kuru fasulyeden sonra nohut ve mercimek yer almaktadır.

Gelişmekte olan birçok ülkede düşük gelirli insanların önemli besin kaynakları arasında bulunan yemeklik tane baklagiller, Türkiye'de pek çok ailenin günlük tüketiminde önemli yere sahiptir. Toplam baklagil üretimi dikkate alındığında, Türkiye

dünyanın en büyük üreticileri arasındadır (FAO, 2025). Türkiye'de baklagiller tarla bitkileri yetiştiriciliğinde ekim alanı ve üretim bakımından tahıllardan sonra gelmektedir. Türkiye'de yetiştirilen 9 tür baklagil arasında en fazla üretimi yapılan nohuttur.

TÜİK verilerine göre 2024 yılında baklagiller yaklaşık 8,8 milyon dekar alanda ekili olup 1,3 milyon ton üretim gerçekleştirilmiştir.

Nohut 2024 yılı toplam baklagil ekim alanının %52,7'sini oluştururken üretim miktarının ise yaklaşık %42,7'sini oluştururken, kırmızı mercimek toplam ekim alanının %27,7'sini, üretim miktarının ise %30'unu oluşturmuştur. Kuru fasulye ekim alanının %10,5'ini üretim miktarının %20,7'sini oluştururken yeşil mercimek ise ekim alanının %8'ini, üretim miktarının ise %5,3'ünü oluşturmuştur.

2024 yılı toplam baklagil ekim alanı ve üretimin yaklaşık %99'unu nohut, kuru fasulye, kırmızı ve yeşil mercimek oluşturmaktadır.

İhracat değerlerine bakarak son beş yıla göre 2024/25 üretim sezonunda Türkiye'nin özellikle nohut ve mercimekte rekabet gücünü tekrar artırdığı söylenebilir. Baklagil dünya ticareti son on yılda 14 milyon tondan 20 milyon tona yükselmiş olup, 2034 yılına kadar 23 milyon tona ulaşması beklenmektedir (Anonim,2025). Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO)'nun 2025 yılı için "Bakliyatlar; tarımsal gıda sistemlerine çeşitlilik getiriyor" olarak açıkladığı tema, bakliyatların önemine ve gıda sistemlerindeki rolüne dikkat çekmeyi amaçlamaktadır. Sloganı ise; "Sağlıklı beslenme ve gezegen için bakliyatları sevin" olarak açıklamıştır

EK TABLOLAR

Ek Tablo 1. Ülkelere göre dünya mercimek ekim alanı (bin ha)

Ülkeler	2019	2020	2021	2022	2023
Hindistan	1.363	1.303	1.468	1.412	1.637
Kanada	1.489	1.705	1.675	1.715	1.460
Avustralya	400	412	501	575	873
Türkiye	282	248	297	343	323
Kazakistan	102	061	072	143	225
A.B.D	174	206	234	251	212
Nepal	209	213	202	198	173
Rusya	130	129	161	217	161
Bangladeş	142	141	146	144	135
İran	132	133	135	134	132
Suriye	114	113	111	81	82
Etiyopya	87	85	69	66	77
Çin	67	66	66	66	65
Fas	40	41	42	38	29
Cezayir	30	15	9	6	17
Arjantin	36	33	28	40	14
Yemen	10	10	10	10	11
Meksika	8	9	9	7	8
Pakistan	13	10	7	6	7
Ukrayna	7	3	5	3	5
Diğer	29	28	28	28	29
Genel Toplam	4.863	4.962	5.275	5.485	5.676

Kaynak: FAO, 2025 (Erişim Tarihi: 25.09.2025)

Ek Tablo 2. Ülkelere göre dünya mercimek üretimi (bin ton)

Ülkeler	2019	2020	2021	2022	2023
Avustralya	359	526	854	1.000	1.841
Kanada	2.382	2.868	1.594	2.301	1.671
Hindistan	1.228	1.103	1.494	1.269	1.559
Türkiye	354	371	263	445	474
A.B.D	244	336	157	256	260
Nepal	251	263	246	252	201
Bangladeş	175	177	186	191	197
Kazakistan	75	51	56	146	193
Çin	165	165	166	168	169
Rusya	117	116	176	258	167
Etiyopya	119	113	87	88	109
İran	80	79	80	80	80
Suriye	101	200	94	27	68
Cezayir	27	12	8	6	17
Yemen	7	9	12	12	10
Meksika	9	10	10	11	8
Ukrayna	8	3	7	3	6
Arjantin	19	34	20	72	6
Fas	37	9	42	10	6
Pakistan	6	5	4	4	5
Diğer	24	23	22	22	22
Genel Toplam	5.788	6.474	5.575	6.618	7.069

Kaynak: FAO, 2025 (Erişim Tarihi: 25.09.2025)

Ek Tablo 3. Ülkelere göre dünya mercimek ithalat miktarı (ton)

Ülkeler	2020	2021	2022	2023	2024
Hindistan	1.061	725	657	1.681	1.060
Bangladeş	518	445	524	405	655
Türkiye	630	537	509	860	647
B.A.E	244	244	433	433	309
Irak	82	71	225	185	237
Pakistan	194	165	144	104	181
Sri Lanka	178	205	133	198	165
Mısır	111	140	91	113	127
Cezayir	70	78	83	163	122
Kanada	105	78	59	117	119
Sudan	144	47	110	106	97
A.B.D	72	73	86	93	88
Kolombiya	108	85	77	85	83
Suudi Arabistan	58	53	60	72	71
Nepal	83	79	52	97	68
Meksika	52	36	31	38	61
Fas	85	31	41	72	56
Peru	82	55	49	60	54
İspanya	59	-	35	64	49
Birleşik Krallık	41	27	28	40	42
Diğer	1.023	828	931	816	561
Genel Toplam	5.000	4.003	4.358	5.800	4.851

Kaynak: Trade Map, 2025 (Erişim Tarihi: 22.09.2025)

Ek Tablo 4. Ülkelere göre dünya mercimek ihracat miktarı (ton)

Ülkeler	2020	2021	2022	2023	2024
Kanada	3.128	1.931	1.892	1.996	1.916
Avustralya	706	900	1.094	2.048	1.431
Türkiye	406	289	499	569	648
A.B.D	330	202	174	247	278
Kazakistan	69	39	-	159	235
Hindistan	18	9	65	155	169
Rusya	56	81	93	277	166
B.A.E	251	269	355	321	73
Kamerun	-	-	-	-	25
Mısır	9	15	1	12	23
Belçika	17	13	17	26	21
Ukrayna	9	4	1	5	16
Hollanda	7	9	1	13	12
Bahreyn	-	-	1	5	1
Almanya	6	7	6	6	7
İtalya	5	3	5	5	7
Suriye	19	1	5	6	7
Fas	-	-	-	-	5
Myanmar	3	-	14	1	5
Kırgızistan	7	4	3	3	5
Diğer	98	147	186	165	48
Genel Toplam	5.144	3.935	4.429	6.020	5.105

Kaynak: Trade Map, 2025 (Erişim Tarihi: 22.09.2025)

Ek Tablo 5. Dünya ülkeler mercimek verimi (kg/da)

Ülkeler	2019	2020	2021	2022	2023
Çin	245	252	253	256	258
Yeni Zelanda	247	247	247	247	247
Mısır	221	233	243	239	238
Avustralya	90	128	170	174	211
Tacikistan	192	190	191	200	208
Filistin	172	178	98	119	148
Türkiye	126	150	89	130	147
Bangladeş	123	126	127	132	145
Azerbaycan	164	128	133	128	142
Etiyopya	136	134	125	132	141
Lübnan	137	130	131	128	127
A.B.D	140	163	67	102	123
Ukrayna	110	102	139	94	123
Ermenistan	102	139	88	144	118
Nepal	120	123	122	127	116
Kanada	160	168	95	134	114
Irak	129	75	100	150	114
Ürdün	340	464	377	112	113
Meksika	115	109	112	148	112
Kuzey Makedonya	132	113	99	138	109
Dünya	119	130	106	121	125

Kaynak: FAO, 2025 (Erişim Tarihi: 25.09.2025)

Ek Tablo 6. Dünya mercimek üretici fiyatları (\$/ton)

Ülkeler	2019	2020	2021	2022	2023
Slovenya	3.084	3.109	3.320	2.927	2.834
Eritre	2.467	2.487	2.523	2.545	2.546
Şili	1.650	1.896	1.877	1.567	2.449
Yunanistan	1.799	1.805	2.064	2.154	2.397
Kıbrıs	1.952	2.332	2.690	2.237	2.130
Çin	1.848	1.850	1.980	1.895	1.972
Ermenistan	1.516	1.583	1.559	1.722	1.926
İtalya	1.639	1.696	1.890	1.914	1.840
Azerbaycan	882	882	1.282	1.471	1.671
Ekvador	881	1.064	1.374	1.802	1.650
Moldova	1.460	1.500	1.514	1.455	1.621
Kolombiya	813	959	1.174	1.435	1.508
Macaristan	1.898	1.648	1.748	1.317	1.473
Çekya	1.495	1.327	1.459	1.364	1.412
Ürdün	1.284	1.302	1.332	1.384	1.408
İran	658	1.127	1.331	1.746	1.271
Filistin	1.725	1.481	1.474	1.555	1.192
Hırvatistan	1.090	1.213	1.462	1.132	1.140
Peru	890	1.187	1.075	1.126	1.082
Bulgaristan	507	861	1.091	1.180	1.073
Nepal	717	687	713	728	1.045
Yeni Zelanda	1.064	1.027	1.147	1.028	1.015
Dünya Ortalaması	956	968	1.031	1.009	1.018

Kaynak: FAO, 2025 (Erişim Tarihi: 25.09.2025)

Ek Tablo 7. İllere göre Türkiye kırmızı mercimek ekim alanları (bin da)

İller	2020	2021	2022	2023	2024
Şanlıurfa	806	1.188	1.349	1.314	1.188
Diyarbakır	537	576	787	697	572
Batman	143	150	190	158	169
Siirt	88	128	136	150	147
Mardin	176	176	174	173	129
Gaziantep	52	47	53	55	52
Şırnak	116	112	119	70	41
Kilis	35	34	34	35	32
Konya	40	64	39	37	30
Adıyaman	13	30	33	29	18
Diğer	93	97	85	64	46
Toplam	2.098	2.602	2.998	2.782	2.424

Kaynak: TÜİK, 2025 (Erişim Tarihi: 29.09.2025)

Ek Tablo 8. İllere göre Türkiye yeşil mercimek ekim alanları (bin da)

İller	2020	2021	2022	2023	2024
Yozgat	156	185	174	171	223
Konya	94	125	91	114	219
Kırşehir	41	75	67	65	131
Çorum	26	29	30	31	42
Ankara	16	13	16	13	25
Çankırı	0	0	6	8	16
Kayseri	2	3	3	3	5
Kırıkkale	2	2	2	4	5
Manisa	8	7	7	6	5
Sivas	2	6	4	4	4
Diğer	33	37	29	28	26
Toplam	378	482	428	448	702

Kaynak: TÜİK, 2025 (Erişim Tarihi: 29.09.2025)

Ek Tablo 9. İllere göre Türkiye kırmızı mercimek üretimi (bin ton)

İller	2020	2021	2022	2023	2024
Şanlıurfa	104	105	144	171	177
Diyarbakır	97	46	132	126	110
Batman	28	16	33	29	33
Siirt	15	16	27	29	30
Mardin	31	12	24	27	20
Gaziantep	8	4	4	6	7
Konya	6	4	7	8	7
Şırnak	22	8	10	9	5
Kilis	4	3	3	4	4
Adıyaman	2	4	5	4	3
Diğer	11	9	12	10	7
Toplam	328	228	400	424	405

Kaynak: TÜİK, 2025 (Erişim Tarihi: 29.09.2025)

Ek Tablo 10. İllere göre Türkiye yeşil mercimek üretimi (ton)

İller	2020	2021	2022	2023	2024
Yozgat	16.953	16.73	18.965	19.764	26.951
Konya	9.764	4.652	9.489	11.829	22.059
Kırşehir	5.298	6.482	7.036	8.140	8.693
Çorum	3.304	2.231	3.349	3.797	4.899
Ankara	1.930	817	1.707	1.445	2.769
Çankırı	38	29	703	1.006	1.558
Kırıkkale	165	69	129	389	523
Kayseri	275	237	229	346	496
Manisa	744	404	461	443	370
Sivas	176	449	340	260	327
Diğer	3.750	2.900	2.592	2.581	2.355
Toplam	42.397	35.000	45.000	50.000	71.000

Kaynak: TÜİK, 2025 (Erişim Tarihi: 29.09.2025)

Ek Tablo 6. İllere göre Türkiye kırmızı mercimek verimi (kg/da)

İller	2020	2021	2022	2023	2024
Kahramanmaraş	149	230	217	223	245
Hatay	136	216	210	217	231
Konya	153	66	170	208	226
Siirt	168	127	196	196	207
Adana	-	222	220	-	200
Muş	143	86	149	191	200
Batman	196	109	176	186	198
Diyarbakır	182	86	167	182	193
Elazığ	122	71	128	135	174
Adıyaman	154	124	141	151	167
Amasya	-	125	200	125	167
Tunceli	110	72	120	150	159
Mardin	178	70	138	155	157
Şanlıurfa	129	95	106	130	149
Yozgat	91	63	109	119	145
Bursa	119	117	139	143	141
Gaziantep	146	87	72	115	141
Malatya	100	69	110	115	141
Nevşehir	130	130	130	130	138
Kilis	124	75	97	123	136
Gümüşhane	116	94	138	132	133
Şırnak	192	71	87	131	132
Türkiye	157	92	133	153	167

Kaynak: TÜİK, 2025 (Erişim Tarihi: 29.09.2025)

Ek Tablo 12. İllere göre Türkiye yeşil mercimek verimi (kg/da)

İller	2020	2021	2022	2023	2024
Kırklareli	250	250	182	211	200
İstanbul	-	-	100	100	200
Hatay	153	158	138	162	169
Kastamonu	0	167	143	143	141
Ağrı	148	72	105	122	138
Muğla	265	200	158	135	137
Adana	-	100	100	133	133
Karaman	130	93	80	89	133
Gaziantep	132	94	75	132	132
Kahramanmaraş	100	80	100	118	130
Kars	203	67	83	167	125
Bursa	124	115	90	127	122
Nevşehir	104	78	91	90	121
Yozgat	109	90	109	116	121
Tokat	121	91	83	80	118
Çorum	125	77	112	121	115
Amasya	136	78	116	117	114
Ankara	124	67	110	108	111
Erzurum	89	84	103	109	108
Balıkesir	119	111	100	96	107
Türkiye	112	73	105	112	101

Kaynak: TÜİK, 2025 (Erişim Tarihi: 29.09.2025)

Ek Tablo 7. Ülkelere göre kırmızı mercimek ithalat miktarı (ton)

Ülkeler	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25
Kanada	395.415	294.359	649.488	219.354	291.243
Kazakistan	21.924	22.932	93.030	107.221	210.523
Rusya	7.408	38.950	47.972	49.963	62.089
Suriye	10.789	7.956	4.381	4.049	18.509
Ukrayna	323	2509	712	467	9.564
Irak	-	-	-	-	2.933
Almanya	100	-	117	2	79
İtalya	140	145	-	-	72
Bulgaristan	-	2	-	-	46
ABD	2706	10	-	1	22
Diğer	29.626	7.013	73.395	27.675	50
Toplam	468.430	373.876	869.095	408.731	595.130

Kaynak: TÜİK, 2025 (GTİP Kodu: 071340000013), (Piyasa dönemi Temmuz-Haziran)

Ek Tablo 8. Ülkelere göre Türkiye kırmızı mercimek ithalat değeri (bin \$)

Ülkeler	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25
Kanada	220.865	239.595	480.030	151.093	197.757
Kazakistan	12.242	18.257	60.491	56.376	110.472
Rusya	4.019	31.817	31.376	30.542	37.417
Suriye	5.482	5.067	2.870	2.134	11.955
Ukrayna	0.169	2.109	0.346	0.290	6.148
Irak	0.000	0.000	0.000	0.000	2.604
Diğer	19.053	6.665	52.575	20.780	0.287
Toplam	261.830	303.509	627.689	261.215	366.641

Kaynak: TÜİK, 2025 (Erişim Tarihi: 29.09.2025)

Ek Tablo 15. Ülkelere göre kırmızı mercimek ihracat miktarı (ton)

Ülkeler	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25
Irak	56.816	107.649	252.350	188.559	132.239
Sudan	42.432	44.449	70.152	68.953	84.958
Mısır	23.079	18.206	26.721	53.858	33.353
İtalya	9.535	9.254	11.329	14.170	21.574
Cezayir	10.204	7.581	10.779	44.913	18.703
Birleşik Krallık	10.900	14.830	11.081	13.571	16.911
Almanya	16.088	11.014	16.268	17.354	15.006
Ürdün	3.728	6.122	4.042	8.268	10.951
Suriye	23.335	20.601	11.941	1.580	8.828
Suudi Arabistan	351	25	1.271	7.146	8.521
Diğer	80.023	75.092	80.529	99.774	99.086
Toplam	276.490	314.823	496.463	518.148	450.131

Kaynak: TÜİK, 2025 (GTİP Kodu: 071340000013), (Piyasa dönemi Temmuz-Haziran)

Ek Tablo 16. Ülkelere göre Türkiye kırmızı mercimek ihracat değeri (bin \$)

Ülkeler	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25
Irak	43.807	118.623	245.813	169.223	118.996
Sudan	31.354	49.435	67.529	62.626	75.078
Mısır	18.816	20.826	25.968	43.496	27.978
İtalya	9.979	11.511	12.641	14.583	21.273
Almanya	17.648	14.707	21.656	20.881	18.364
Cezayir	7.578	8.131	10.447	40.212	16.780
Birleşik Krallık	8.677	16.213	11.597	12.918	15.738
Ürdün	2.928	6.764	3.564	7.351	9.417
Hollanda	6.329	7.394	6.560	6.371	8.871
Belçika	3.419	5.264	4.947	4.820	7.435
Diğer	70.204	90.887	80.034	88.253	89.577
Toplam	220.739	349.755	490.756	470.733	409.505

Kaynak: TÜİK, 2025 (GTİP Kodu: 071340000013), (Piyasa dönemi Temmuz-Haziran)

Ek Tablo 17. Ülkelere göre yeşil mercimek ithalat miktarı (ton)

Ülkeler	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25
Rusya	6.757	19.822	17.509	65.425	34.062
Kanada	34.981	17.795	36.830	43.415	33.582
Kazakistan	4.070	5.225	8.555	21.013	21.765
ABD	7.506	2.015	69	81	1.705
Bulgaristan	-	12	22	-	120
Diğer	509	187	362	143	111
Toplam	53.823	45.055	63.348	130.078	91.345

Kaynak: TÜİK, 2025 (GTİP Kodu: 071340000012), (Piyasa dönemi Temmuz-Haziran)

Ek Tablo 18. Ülkelere göre Türkiye yeşil mercimek ithalat değeri (bin \$)

Ülkeler	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25
Kanada	22.566	18.804	39.315	55.440	38.834
Rusya	4.568	20.783	14.992	65.502	32.567
Kazakistan	2.368	5.240	7.166	19.300	15.855
ABD	4.319	1.759	81	153	1.723
İtalya	-	-	-	-	142
Bulgaristan	-	8	18	-	99
Diğer	314	259	375	181	31
Toplam	34.135	46.852	61.947	140.577	89.253

Kaynak: TÜİK, 2025 (GTİP Kodu: 071340000012), (Piyasa dönemi Temmuz-Haziran)

Ek Tablo 19. Ülkelere göre yeşil mercimek ihracat miktarı(ton)

Ülkeler	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25
Cezayir	344	147	1147	9162	2481
İran	845	475	522	1488	1365
Fas	8	0	140	428	599
Suriye	189	168	269	126	319
İtalya	34	60	28	78	308
Almanya	198	175	213	202	211
Lübnan	375	414	128	161	203
Ürdün	15	38	34	17	174
Filistin	2	4	12	4	157
Mısır	83	1	81	220	141
Diğer	941	677	1.037	1.434	1.016
Toplam	3.033	2.159	3.610	13.320	6.972

Kaynak: TÜİK, 2025 (GTİP Kodu: 071340000012), (Piyasa dönemi Temmuz-Haziran)

Ek Tablo 20. Ülkelere göre Türkiye yeşil mercimek ihracat değeri (bin \$)

Ülkeler	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25
Cezayir	2.370	1.719	12.744	10.889	27.519
İran	5.540	5.388	5.971	17.347	17.230
Hindistan	0.033	0.000	1.497	4.943	6.280
Fas	0.395	0.864	0.397	0.947	3.359
Almanya	2.097	2.537	3.186	3.246	3.161
Mısır	1.226	1.815	2.651	1.092	3.069
Lübnan	2.948	4.267	1.548	2.084	2.379
Birleşik Krallık	132	500	434	220	1.934
İsrail	20	60	123	61	1.738
Suriye	556	13	791	2.211	1.576
Diğer	7.458	9.070	12.026	17.464	12.761
Toplam	22.777	26.235	41.367	60.504	81.006

Kaynak: TÜİK, 2025. GTİP Kodu: 07134000012), (Piyasa dönemi Temmuz-Haziran)

Ek Tablo 21. Ülkelere göre dünya kuru fasulye ekim alanları (bin ha)

Ülkeler	2019	2020	2021	2022	2023
Hindistan	12.820	13.158	14.720	15.873	15.563
Myanmar	2.910	2.854	2.870	2.888	2.817
Brezilya	2.608	2.688	2.614	2.635	2.465
Burundi	972	1.196	1.588	1.375	1.470
Kenya	1.189	1.148	1.132	1.269	1.220
Uganda	546	679	963	1.034	1.164
Mozambik	940	883	908	566	1.164
Tanzanya	894	959	987	944	1.081
Meksika	1.207	1.567	1.670	1.449	761
Angola	673	692	699	701	738
Çin, Anakara	749	737	738	733	728
Ruanda	583	648	694	634	626
Arjantin	420	488	523	535	572
Kongo	479	478	484	499	506
ABD	465	666	529	489	461
Togo	389	384	392	394	398
Kazakistan	211	181	183	278	379
Kore	373	374	373	373	374
Etiyopya	281	312	339	372	371
Malavi	360	362	352	359	366
Diğer	4.358	4.463	4.654	4.366	4.525
Dünya	33.427	34.916	37.412	37.768	37.751

Kaynak: FAO, 2025 (Erişim Tarihi: 25.09.2025)

Ek Tablo 132. Ülkelere göre dünya kuru fasulye üretimi (bin ton)

Ülkeler	2019	2020	2021	2022	2023
Hindistan	5.310	5.460	6.120	6.610	6.491
Brezilya	2.908	3.036	2.901	2.872	2.899
Myanmar	2.717	2.659	2.694	2.724	2.684
Tanzanya	1.197	1.271	1.287	1.269	1.484
Çin	1.322	1.298	1.300	1.298	1.297
ABD	920	1.465	1.006	1.160	1.072
Uganda	437	786	770	827	865
Kenya	747	774	669	750	861
Burundi	619	742	954	803	834
Arjantin	579	634	759	680	793
Meksika	879	1.056	1.289	965	724
Etiyopya	486	553	584	622	617
Mozambik	400	326	416	470	549
Ruanda	484	439	492	449	450
Kamerun	367	369	371	389	390
Angola	326	345	341	358	367
Kazakistan	196	180	158	308	357
Kanada	317	490	364	313	339
Kore	327	328	328	328	329
Kongo	260	260	264	272	276
Diğer	4.709	4.926	5.271	4.869	4.827
Dünya	25.507	27.397	28.337	28.338	28.506

Kaynak: FAO, 2024 (Erişim Tarihi: 25.09.2025)

Ek Tablo 23. Dünya kuru fasulye üretici fiyatları (\$/ton)

Ülkeler	2019	2020	2021	2022	2023
Seyşeller	6.328	5.143	5.461	6.604	6.728
Barbados	5.791	5.789	5.834	5.919	6.486
Japonya	5.222	5.411	5.336	5.957	5.613
Avusturya	5.181	5.285	5.435	4.824	4.950
Yunanistan	3.060	3.270	4.002	4.156	4.774
Kore	4.346	4.982	4.886	4.295	3.995
Porto Riko	3.133	3.271	3.542	3.902	3.859
Ermenistan	2.426	2.295	2.416	3.207	3.727
Slovenya	3.795	3.257	2.978	3.103	3.689
İtalya	2.282	2.481	3.176	3.180	3.187
Arnavutluk	1.979	2.101	2.357	2.328	2.878
Romanya	2.157	2.316	2.634	2.444	2.825
Kongo	2.915	2.775	3.034	2.749	2.782
Bosna Hersek	1.994	2.061	2.180	2.657	2.722
Eritre	2.593	2.622	2.674	2.707	2.721
Kolombiya	1.740	1.646	1.588	2.772	2.570
Kıbrıs	2.705	2.837	2.843	2.697	2.389
Grenada	2.212	2.102	2.080	2.253	2.345
Belarus	1.156	1.329	1.614	2.023	2.323
Jamaika	2.686	2.629	2.050	2.065	2.321

Kaynak: FAO, 2025 (Erişim Tarihi: 25.09.2025)

Ek Tablo 24. Ülkelere göre dünya kuru fasulye ithalat miktarı (ton)

Ülkeler	2020	2021	2022	2023	2024
Meksika	112.332	166.206	76.327	309.088	388.604
Hindistan	104.145	126.420	101.922	116.032	139.250
İtalya	141.375	129.283	120.657	134.536	132.983
Pakistan	107.512	89.171	91.729	77.112	97.732
Türkiye	103.478	55.856	100.185	95.323	90.154
Birleşik Krallık	100.523	96.555	96.089	77.425	68.401
Irak	40.190	96.874	63.290	77.719	64.235
Venezuel	18.623	22.918	21.193	37.153	62.183
İspanya	-	51.508	47.583	-	51.726
Kosta Rika	50.107	44.531	41.219	49.647	47.731
Dominik Cumhuriyeti	59.333	39.891	0.000	39.118	46.848
El Salvador	44.989	26.010	32.374	40.407	46.371
ABD	33.978	29.302	29.235	41.660	44.741
Kanada	44.597	40.709	38.488	46.008	43.625
Cezayir	36.563	75.742	59.184	29.700	43.430
Guatemala	21.477	14.352	28.580	31.679	41.860
Portekiz	35.409	42.637	32.095	36.535	40.761
Çin	10.395	23.090	42.198	37.677	37.693
Kolombiya	26.681	20.944	51.693	40.411	36.409
Fransa	37.328	34.250	36.805	37.871	33.279
Diğer	765.204	671.789	691.791	650.865	621.983
Dünya	1.894.239	1.898.038	1.802.637	2.005.966	2.179.999

Kaynak: Trade Map, 2025 (Erişim Tarihi: 22.09.2025)

Ek Tablo 25. Ülkelere göre dünya kuru fasulye ithalat değeri (bin \$)

Ülkeler	2020	2021	2022	2023	2024
Meksika	133.516	166.092	101.744	364.417	493.356
İtalya	170.323	162.064	163.476	186.02	188.973
Hindistan	103.728	144.149	123.463	142.049	157.656
Türkiye	110.11	64.679	110.951	120.793	127.402
Irak	46.581	110.692	69.455	96.268	92.287
Birleşik Krallık	99.867	96.456	97.92	94.896	86.803
Pakistan	90.912	74.315	69.033	72.899	83.733
İspanya	72.722	67.305	66.459	66.979	79.976
Kosta Rika	52.511	48.241	54.298	78.381	70.147
Dominik Cumhuriyeti	68.805	47.230	0	52.898	69.773
Cezayir	44.26	85.686	68.812	38.469	66.164
Venezuela,	15.937	20.963	16.163	25.376	64.720
Fransa	56.495	52.882	48.767	52.547	58.282
El Salvador	49.942	27.166	35.748	54.614	56.658
ABD	48.989	40.070	45.457	51.179	56.425
Kanada	46.231	44.395	43.157	50.88	52.945
Kolombiya	28.476	23.078	70.04	55.929	50.952
Guatemala	20.321	15.531	34.089	36.372	50.883
Portekiz	35.982	49.361	36.231	40.769	46.416
Romanya	34.697	35.447	40.085	33.731	45.094
Dünya	2.105.918	2.100.277	2.025.555	2.436.427	2.758.918

Kaynak: Trade Map, 2025 (Erişim Tarihi: 22.09.2025)

Ek Tablo 26. Ülkelere göre dünya kuru fasulye ihracat miktarı (ton)

Ülkeler	2020	2021	2022	2023	2024
ABD	235.612	216.442	189.849	271.626	329.814
Mısır	88.396	115.026	125.608	104.016	212.773
Arjantin	377.050	385.101	31841	324.603	174.160
Brezilya	39.454	55.966	4336	53.214	160.441
Kanada	147.314	15342	12254	125.105	138.504
Etiyopya	116.801	84.169	125.349	15903	104.199
Nikaragua	96.943	8742	9460	95.303	90.496
Türkiye	86.912	11405	86.095	83.544	85.841
Çin	148.030	62.122	41.515	64.746	84.787
Benin	36	106	81	22.465	53.961
Myanmar	25.507	36.193	57.464	34.569	45.257
Özbekistan	9.064	14.466	2126	21.364	36.298
Nijer	8.940	15.507	14.162	19.951	26.224
Afganistan	28.060	21.501	19.836	2383	26.083
Kamerun	958	780	179	112	24.275
Uganda	7.988	34.871	16.893	1676	24.148
Meksika	33.350	21.796	32.020	16.194	21.844
Kırgızistan	9133	38.857	4748	27.049	19.476
Belçika	18.660	16.433	17.920	17.653	18.131
Hindistan	5.587	7.291	11.224	23.342	16.204
Diğer	242.529	20312	197.423	178.912	205.295
Dünya	1.807.324	1.668.428	1.558.383	1.665.730	1.898.211

Kaynak: Trade Map, 2025 (Erişim Tarihi: 22.09.2025)

Ek Tablo 27. Ülkelere göre dünya kuru fasulye ihracat değeri (bin \$)

Ülkeler	2020	2021	2022	2023	2024
ABD	211.214	230.450	227.377	327.607	406.900
Mısır	103.402	139.239	163.291	143.526	309.700
Brezilya	34.912	68.688	47.124	63.640	180.688
Kanada	140.950	150.663	129.706	143.128	161.515
Arjantin	333.372	351.765	239.107	241.613	149.328
Çin	179.720	91.351	70.284	100.553	132.495
Nikaragua	114.015	88.180	114.154	155.119	129.023
Türkiye	102.695	127.865	99.729	106.503	127.120
Etiyopya	86.987	75.225	91.077	129.042	94.427
Hollanda	47.204	51.179	43.738	45.536	48.076
Myanmar	19.920	27.085	45.578	46.356	43.424
Özbekistan	10.478	11.452	17.084	22.083	42.814
Meksika	39.011	31.312	38.357	29.138	38.641
Kırgızistan	44.316	39.449	45.708	36.298	32.842
Belçika	25.717	23.782	24.667	23.853	26.700
Polonya	16.119	22.013	18.143	24.426	26.583
Portekiz	19.257	13.319	11.845	17.301	23.569
Uganda	6.387	26.128	13.248	9.754	20.599
Fransa	22.593	15.480	17.742	21.581	19.884
İtalya	11.992	13.113	11.255	11.044	18.364
Dünya	1.784.118	1.793.394	1.679.867	1.912.249	2.265.099

Kaynak: Trade Map, 2025 (Erişim Tarihi: 22.09.2025)

Ek Tablo 28. İllere göre Türkiye kuru fasulye ekim alanı (da)

İller	2020	2021	2022	2023	2024
Konya	185.900	173.988	99.282	90.770	156.718
Niğde	170.750	190.950	173.070	150.560	127.220
Nevşehir	92.245	103.091	135.541	118.656	121.430
Bitlis	104.740	126.980	112.290	97.227	108.697
Karaman	84.630	86.923	67.491	54.752	66.457
Kayseri	24.069	35.903	29.797	33.382	37.316
Aksaray	17.755	21.756	22.980	24.900	28.770
Gümüşhane	16.647	17.700	16.173	17.993	18.175
Kütahya	18.435	18.199	18.234	14.232	13.748
Erzurum	13.231	13.439	13.480	12.161	13.451
Kahramanmaraş	21.420	19.960	18.456	18.039	12.591
Balıkesir	13.789	10.657	9.499	10.802	12.182
Afyonkarahisar	10.366	11.421	9.873	10.535	11.962
Erzincan	25.945	17.045	14.325	12.740	11.528
Tokat	12.020	12.149	12.430	12.333	11.422
Ordu	2.309	5.618	5.613	5.764	11.250
Bursa	11.252	11.563	11.717	9.851	10.161
Samsun	9.190	8.917	9.729	9.731	9.124
Adana	9.825	9.975	8.634	8.820	8.850
Elazığ	6.214	6.975	7.409	8.396	8.627
Diğer	179.125	174.755	174.497	162.925	118.941
Toplam	1029.857	1077.964	970.520	884.569	918.620

Kaynak: TÜİK, 2025 (Erişim Tarihi: 29.09.2025)

Ek Tablo 29. İllere göre Türkiye kuru fasulye üretim miktarı (ton)

İller	2020	2021	2022	2023	2024
Konya	62.408	57.285	33.128	31.743	55.545
Niğde	58.835	70.905	57.505	33.855	46.021
Nevşehir	28.303	34.589	46.930	42.205	45.107
Bitlis	32.143	41.703	35.085	34.971	37.935
Karaman	27.518	27.724	23.278	17.735	21.396
Kayseri	6.551	9.343	8.418	11.574	12.191
Aksaray	5.811	6.337	7.142	8.200	8.804
Gümüşhane	3.635	4.023	3.441	3.794	3.526
Afyonkarahisar	1.829	2.507	2.267	2.558	3.342
Kahramanmaraş	4.482	4.206	4.019	4.293	3.130
Erzurum	2.684	2.430	2.770	2.588	2.796
Balıkesir	2.744	2.159	2.077	2.461	2.710
Kütahya	2.984	2.751	3.230	2.458	2.185
Bursa	1.907	1.976	2.084	1.917	2.007
Elazığ	1.145	1.318	1.469	1.873	1.891
Ordu	0.357	0.880	0.889	0.968	1.886
Yozgat	0.872	1.942	1.725	1.420	1.736
Tokat	1.555	1.608	1.874	1.971	1.607
Van	1.239	1.525	1.649	1.461	1.409
Erzincan	3.289	2.391	2.001	1.636	1.370
Diğer	29.227	27.398	29.019	30.319	22.406
Toplam	279.518	305.000	270.000	240.000	279.000

Kaynak: TÜİK, 2025 (Erişim Tarihi: 29.09.2025)

Ek Tablo 30. Ülkelere göre Türkiye kuru fasulye ihracatı (ton)

Ülkeler	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25
Irak	28.678	9919	67.081	31.259	48.046
Cezayir	1.596	1.886	3.405	23.782	28.231
Almanya	3.304	3.003	2.632	2.922	3.558
İtalya	677	362	101	267	1.952
Belçika	1.315	919	823	907	1.915
Suriye	2.421	3.987	2.835	1.748	1.785
Kosova	177	3.164	1.750	1.749	1.653
Birleşik Krallık	450	798	330	663	1.649
İran	-	250	450	109	1.258
İspanya	197	199	218	275	1.217
Azerbaycan	27	49	35	114	968
Yunanistan	1.083	2.058	624	479	755
Hollanda	939	919	237	243	688
Hindistan	3.163	2.236	1.330	969	559
İsveç	293	299	298	356	540
Fas	146	-	4	447	485
Filistin	-	-	24	-	444
Belirlenemeyen Ülke ve Bölgeler	716	228	249	281	430
Kanada	169	058	20	109	416
Kuzey Makedonya	10	614	377	324	382
Diğer	11.039	13.556	5.944	3.928	3.829
Toplam	56.399	125.504	88.767	7931	10759

Kaynak: TÜİK, 2025. (GTİP Kodu: 07133-071339), Pazarlama dönemi Temmuz-Haziran aylarını kapsamaktadır.

Ek Tablo 31. Ülkelere göre Türkiye kuru fasulye ihracat değeri (bin \$)

Ülkeler	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25
Irak	34.569	98.620	76.228	43.730	62.589
Cezayir	2.130	2.305	5.301	34.330	43.504
Almanya	5.264	4.903	4.561	5.595	7.132
Belçika	2.064	1.412	1.239	1.573	3.333
İtalya	927	474	153	368	2.789
Suriye	2.892	3.995	3.534	2.175	2.705
Birleşik Krallık	675	1.046	491	1.054	2.639
Kosova	225	3.180	1.775	1.954	2.380
İran	-	258	472	216	1.750
İspanya	324	298	308	589	1.648
Yunanistan	1.364	2.797	1.048	1.003	1.610
Azerbaycan	31	59	34	158	1.152
Hollanda	1.394	1.359	357	456	1.147
Hindistan	3.510	2.638	1.443	1.280	888
İsveç	429	433	462	615	876
Diğer	13.707	15.697	8.195	7.835	8.957
Toplam	69.505	139.474	105.602	102.931	145.098

Kaynak: TÜİK, 2025. (GTİP Kodu: 07133-071339), Pazarlama dönemi Temmuz-Haziran aylarını kapsamaktadır.

Ek Tablo 14. Ülkelere göre Türkiye kuru fasulye ithalatı (ton)

Ülkeler	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25
Mısır	2.665	16.601	51.909	36.312	79.938
Kanada	5.207	5.882	7.431	9.243	7.646
Kırgızistan	15.814	13.028	8.788	4.748	4.675
Özbekistan	22	23	46	3.580	3.670
Etiyopya	7.123	309	2.712	3.115	2.649
Arjantin	21.397	3860	26.201	15.326	1.639
Brezilya	-	-	25	219	1.209
ABD	1.568	376	6.423	3.641	918
Polonya	220	110	311	2.565	749
Madagaskar	665	000	000	398	647
Çin	156	17	112	87	600
Ukrayna	205	21	87	755	502
Diğer	1.246	1.235	621	936	599
Toplam	56.287	68.462	104.664	8925	105.442

Kaynak: TÜİK, 2025. (GTİP Kodu: 07133-071339), Pazarlama dönemi Temmuz-Haziran aylarını kapsamaktadır.

Ek Tablo 33. Ülkelere göre Türkiye kuru fasulye ithalat değeri (bin \$)

Ülkeler	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25
Mısır	2.683	16.826	58.444	48.819	102.625
Kanada	5.139	6.402	8.732	13.038	1992
Kırgızistan	17.865	15.166	1986	6.409	7.877
Özbekistan	028	013	028	4.789	5.521
Arjantin	26.932	32.936	28.914	21.933	2.433
Etiyopya	5.931	355	2.377	2.713	2.280
ABD	1.944	447	8.730	5.891	2.250
Brezilya	-	-	29	294	1.631
Polonya	255	172	546	3.458	1.313
Çin	314	14	231	235	1.102
Madagaskar	765	-	-	490	808
Peru	482	534	937	572	581
Diğer	1.721	1.488	235	1.971	1.069
Dünya	64.060	74.354	120.188	110.614	140.483

Kaynak: TÜİK, 2025. (GTİP Kodu: 07133-071339), Pazarlama dönemi Temmuz-Haziran aylarını kapsamaktadır.

Ek Tablo 34. Ülkelere göre dünya nohut ekim alanı (ha)

Ülkeler	2019	2020	2021	2022	2023
Hindistan	9.547.030	9.698.750	9.995.920	10.740.100	10.470.862
Pakistan	943.058	943.860	882.718	861.688	842.749
Türkiye	517.785	511.493	481.667	456.480	458.772
İran	456.819	451.735	452.372	439.872	423.792
Rusya	551.663	335.261	313.039	344.499	403.482
Myanmar	379.607	361.166	352.000	337.315	321.165
Avustralya	293.947	263.000	606.316	615.750	283.303
Etiyopya	208.838	220.719	201.274	202.203	210.408
ABD	183.490	101.500	141.320	138.280	145.360
Kanada	155.800	119.900	88.100	94.700	127.400
Meksika	95.818	62.383	91.953	111.143	75.347
Arjantin	137.607	112.549	78.461	81.435	66.672
Suriye	78.197	71.864	63.055	55.159	51.612
Fas	81.982	53.599	63.411	68.985	45.096
Cezayir	36.206	36.743	36.520	34.584	34.067
Sudan	18.131	20.851	22.480	23.857	24.348
Tanzanya	46.326	38.907	27.997	21.010	18.265
Yemen	18.281	18.518	17.399	16.490	15.853
Nepal	9.653	9.982	9.840	10.793	10.408
Uganda	8.986	9.151	9.058	9.147	9.119
Diğer	73.205	59.540	59.010	58.876	58.676
Dünya	13.842.429	13.501.471	13.993.910	14.722.366	14.096.756

Kaynak: FAO, 2025 (Erişim Tarihi: 25.09.2025)

Ek Tablo 35. Ülkelere göre dünya nohut üretimi (ton)

Ülkeler	2019	2020	2021	2022	2023
Hindistan	9.937.990	11.078.500	11.911.180	13.543.630	12.267.290
Avustralya	205.130	281.200	876.468	1.062.250	935.390
Türkiye	630.000	630.000	475.000	580.000	580.000
Rusya	506.166	291.133	316.840	467.934	530.495
Etiyopya	435.193	457.319	401.239	404.846	451.309
Myanmar	499.438	481.985	462.629	434.882	411.672
Pakistan	446.584	497.608	233.934	316.176	243.600
ABD	282.910	185.380	129.190	167.190	214.190
İran	194.397	190.104	172.921	168.143	175.020
Meksika	202.846	125.823	171.968	188.595	142.684
Kanada	251.500	214.400	91.288	127.929	142.112
Sudan	73.387	84.395	97.172	96.564	98.549
Arjantin	189.860	177.061	84.709	102.099	65.934
Cezayir	40.369	39.889	38.818	38.577	39.970
Yemen	38.541	40.400	39.095	36.212	34.499
Suriye	52.419	63.589	36.223	19.976	30.019
Fas	75.413	49.714	72.547	30.954	25.702
Tanzanya	42.155	34.620	24.841	18.727	16.493
Çin	15.647	15.642	15.647	15.645	15.644
Diğer	100.836	85.516	85.728	94.099	97.021
Dünya	14.220.782	15.024.278	15.737.438	17.914.427	16.517.592

Kaynak: FAO, 2025 (Erişim Tarihi: 25.09.2025)

Ek Tablo 36. Ülkelere göre dünya nohut ithalat miktarı (ton)

Ülkeler	2020	2021	2022	2023	2024
Hindistan	305.841	238.620	82.846	223.840	528.327
Pakistan	212.992	68.040	379.546	693.557	408.968
Bangladeş	205.945	355.136	274.869	345.526	291.805
Türkiye	123.271	129.497	106.247	313.982	279.564
BAE	94.146	123.891	137.474	151.506	141.117
Cezayir	77.026	70.145	77.169	82.623	123.731
Irak	72.161	63.650	48.077	100.073	81.143
Suudi Arabistan	56.624	55.020	62.517	74.210	78.395
ABD	59.758	67.282	67.834	98.803	62.034
Birleşik Krallık	64.261	44.497	43.188	49.036	50.675
Mısır	20.937	26.704	26.890	37.339	39.415
İran	60.534	98.456	101.273	60.915	38.587
Kanada	43.849	33.994	37.778	50.924	37.427
Nepal	33.670	51.117	46.632	60.562	33.617
Ürdün	22.050	29.948	24.839	29.664	27.049
Çin	7.822	7.534	12.789	19.413	24.893
Sri Lanka	29.915	22.242	16.273	23.398	22.464
Suriye	33.399	35.600	44.249	17.830	20.374
Lübnan	21.083	15.975	9.405	10.596	20.332
Fas	4.284	4.390	2.315	21.988	18.726
Diğer	402.146	345.045	325.745	377.474	305.079
Dünya	1.951.714	1.886.783	1.927.955	2.843.259	2.633.722

Kaynak: Trade Map, 2025 (Erişim Tarihi: 22.09.2025)

Ek Tablo 37. Ülkelere göre dünya nohut ithalat değeri (bin \$)

Ülkeler	2020	2021	2022	2023	2024
Hindistan	162.239	164.654	50.020	172.949	420.802
Pakistan	101.085	42.588	287.768	492.147	297.670
Türkiye	91.704	116.748	109.082	296.485	267.880
Bangladeş	100.410	192.910	140.484	206.709	198.437
Cezayir	57.599	66.493	96.703	89.899	165.782
BAE	61.696	86.018	113.183	116.422	118.213
Suudi Arabistan	40.233	46.891	62.033	72.015	81.202
Irak	54.048	56.941	56.821	100.060	80.379
ABD	47.105	53.926	71.998	84.091	65.157
İspanya	45.480	33.971	38.341	76.083	60.051
İtalya	32.148	37.250	46.883	61.372	59.405
Birleşik Krallık	49.666	38.828	45.364	51.551	54.950
Mısır	16.687	24.688	32.012	44.178	48.273
Kanada	24.565	24.427	37.554	50.285	36.868
İran	46.516	84.592	100.410	64.288	34.988
Sri Lanka	24.522	23.346	17.347	31.017	31.049
Fas	4.330	4.760	2.991	30.585	30.327
Çin	4.784	6.346	13.180	20.074	25.795
Ürdün	18.174	27.687	29.571	35.332	22.748
İsrail	9.411	14.580	20.279	19.566	22.472
Dünya	1.273.615	1.455.861	1.737.152	2.500.455	2.510.037

Kaynak: Trade Map, 2025 (Erişim Tarihi: 22.09.2025)

Ek Tablo 38. Ülkelere göre dünya nohut ihracat miktarı (ton)

Ülkeler	2020	2021	2022	2023	2024
Avustralya	450.276	922.599	675.718	824.761	1.651.005
Rusya	310.070	264.783	200.096	487.686	424.850
Türkiye	241.282	245.142	183.407	287.174	357.443
Hindistan	174.207	94.034	235.084	293.404	247.305
Kanada	111.586	168.175	222.479	219.515	163.752
Tanzanya	107.614	135.220	165.497	133.454	147.382
Meksika	121.834	121.743	100.952	118.743	132.962
Arjantin	128.981	53.424	49.836	51.557	95.344
ABD	155.656	115.233	66.728	97.475	72.003
BAE	55.106	58.660	95.010	76.390	70.391
Sudan	29.655	61.681	22.791	79.847	34.237
Myanmar	23.360	20.921	19.238	6.328	22.629
İran	25.397	6.536	5.455	69.453	18.292
Fransa	17.203	26.566	22.476	17.077	16.633
Kazakistan	5.394	2.112	6.085	8.760	16.626
Etiyopya	17.304	44.227	13.445	26.591	14.220
Mısır	5.299	7.086	9.769	11.642	12.585
Afganistan	1.177	1.824	1.790	15.306	11.408
Hollanda	2.426	2.871	5.322	7.827	10.920
Belçika	4.667	5.034	9.862	9.855	7.286
Diğer	120.293	91.975	58.240	48.263	46.464
Dünya	2.108.787	2.449.846	2.169.280	2.891.108	3.573.737

Kaynak: Trade Map, 2025 (Erişim Tarihi: 22.09.2025)

Ek Tablo 39. Ülkelere göre dünya nohut ihracat değeri (bin \$)

Ülkeler	2020	2021	2022	2023	2024
Avustralya	236.608	505.204	395.315	452.275	1.144.437
Türkiye	148.857	202.257	191.365	294.166	367.385
Rusya	116.252	166.615	167.539	400.840	306.177
Hindistan	140.663	89.101	225.000	287.213	287.613
Meksika	89.752	130.295	140.488	103.019	177.478
Kanada	65.327	126.077	203.472	226.520	165.761
Tanzanya	56.325	77.764	83.893	76.281	102.474
ABD	105.242	86.213	66.534	106.398	81.663
BAE	43.476	51.548	89.429	73.891	68.326
Arjantin	65.780	32.630	34.951	40.522	66.220
Sudan	18.588	42.625	13.786	73.838	30.262
Myanmar	13.689	13.209	13.384	5.853	19.482
Fransa	12.219	18.889	19.675	18.916	19.123
Hollanda	3.128	4.475	7.933	12.325	16.961
Mısır	3.904	5.234	9.007	11.642	13.961
İran	15.997	4.028	3.455	53.096	13.209
Etiyopya	13.644	36.645	12.464	23.214	12.866
İspanya	5.737	5.683	4.800	5.478	12.470
Belçika	5.837	6.209	12.281	12.404	10.390
İtalya	6.467	6.858	8.395	8.038	7.767
Dünya	1.255.495	1.679.966	1.761.605	2.347.029	2.981.448

Kaynak: Trade Map, 2025 (Erişim Tarihi: 22.09.2025)

Ek Tablo 40. Dünya nohut üretici fiyatları (\$/ton)

Ülkeler	2019	2020	2021	2022	2023
Eritre	2855,1	2878,9	2922,2	2949,2	2905,4
Bosna Hersek	2323,8	2410,6	2759,0	2565,6	2785,4
Yunanistan	2172,1	2270,6	2598,1	2678,7	2468,2
Şili	2272,5	2062,4	1898,2	1585,1	2446,8
Kolombiya	1454,8	1400,3	1545,8	1771,1	2049,9
Peru	1055,8	1089,3	1020,5	1113,4	1586,6
Çin, Anakara	1542,4	1530,4	1618,3	1526,8	1379,2
Filistin	1672,3	1487,4	1547,9	1491,4	1363,4
Hırvatistan	1607,4	1420,4	1610,0	1325,8	1343,4
Kıbrıs	3486,7	3189,1	2022,6	1394,7	1262,9
Irak	1214,0	1239,1	1048,3	1079,3	1229,7
İsrail	1122,2	1016,7	1207,4	1250,1	1227,0
Malavi	1362,4	1419,2	1370,7	1162,4	1204,1
Azerbaycan	870,6	588,2	588,2	1429,4	1176,5
İspanya	494,6	586,4	785,8	801,1	1091,8
İran	677,8	772,6	931,6	1332,8	1076,3
Meksika	631,7	696,1	741,7	879,5	1076,2
Portekiz	1007,6	1028,2	1094,8	971,8	1035,8
Fas	1105,1	846,7	847,2	911,9	1018,8
Türkiye	600,1	544,5	704,1	893,7	999,3

Kaynak: FAO, 2025 (Erişim Tarihi: 25.09.2025)

Ek Tablo 41. İllere göre Türkiye nohut ekim alanları (da)

İller	2020	2021	2022	2023	2024
Ankara	716.987	766.560	812.884	860.099	813.366
Yozgat	712.618	657.372	517.059	559.655	572.816
Konya	366.721	334.240	294.581	313.646	394.403
Kırşehir	535.057	413.735	418.675	373.391	354.836
Karaman	191.187	222.651	245.356	253.695	266.150
Çorum	209.297	220.659	231.302	238.526	250.956
Kırıkkale	394.740	402.651	312.942	273.972	221.779
Adıyaman	254.258	153.750	161.997	146.303	194.310
Kayseri	95.138	118.858	137.692	161.867	168.068
Aksaray	75.429	87.060	86.700	120.818	127.580
Sivas	73.884	71.505	86.549	85.921	96.272
Mersin	103.521	90.215	97.356	97.650	93.567
Nevşehir	94.779	95.456	89.076	93.060	93.560
Eskişehir	62.732	56.200	61.110	72.345	90.594
Kahramanmaraş	76.555	62.300	61.364	85.726	69.421
Gaziantep	87.427	91.120	77.385	72.050	67.861
Uşak	158.234	138.933	77.586	84.425	55.087
Antalya	104.080	116.416	106.508	53.815	48.797
Niğde	44.496	45.490	49.280	50.360	48.410
Çankırı	49.211	56.048	52.002	52.756	48.064
Diğer	709.256	677.638	590.935	537.638	531.938
Türkiye	5.115.607	4.878.857	4.568.339	4.587.718	4.607.835

Kaynak: TÜİK, 2025 (Erişim Tarihi: 29.09.2025)

Ek Tablo 42. İllere göre Türkiye nohut üretim miktarı (ton)

İller	2020	2021	2022	2023	2024
Ankara	93.476	79.665	111.000	99.997	92.944
Yozgat	86.417	68.433	67.115	68.632	72.131
Konya	50.112	34.029	39.231	46.757	50.571
Adıyaman	37.791	19.706	22.639	22.035	38.749
Kırşehir	77.687	44.075	55.934	60.725	38.569
Çorum	28.822	24.216	39.233	32.435	35.319
Karaman	23.382	24.681	31.840	32.391	32.934
Kayseri	9.918	15.218	16.210	22.392	23.966
Kırıkkale	29.133	17.693	34.456	26.149	22.695
Aksaray	7.327	7.891	8.841	14.256	14.259
Eskişehir	7.002	5.137	6.949	9.615	11.955
Nevşehir	10.894	7.973	10.041	11.495	10.749
Kahramanmaraş	10.188	8.465	8.190	12.547	10.672
Sivas	6.489	5.105	6.961	8.577	10.620
Gaziantep	13.280	10.618	9.004	9.903	10.606
Mersin	9.288	8.469	8.608	8.988	9.759
Çankırı	7.526	5.808	6.890	5.561	7.109
Tokat	7.364	6.123	5.787	5.172	6.600
Antalya	11.580	12.453	13.931	7.541	6.382
Mardin	11.493	2.349	6.247	6.365	5.904
Diğer	90.831	66.893	70.893	68.467	62.507
Türkiye	630.000	475.000	580.000	580.000	575.000

Kaynak: TÜİK, 2025 (Erişim Tarihi: 29.09.2025)

Ek Tablo 43. Ülkelere göre Türkiye nohut ithalatı (ton)

Ülkeler	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25
Rusya	17.991	66.092	112.938	182.507	187.177
Meksika	25.053	36.376	23.847	3300	48.107
Hindistan	3.482	124	19.210	9.091	17.041
Kanada	3.763	1748	29.357	36.810	14.704
Kazakistan	6.273	11.469	7.116	11.363	9.957
Arjantin	1.038	1.587	6.883	1261	9.272
ABD	3.648	5.337	7.122	1512	7.073
Etiyopya	1.818	1.560	1.584	1.165	3.738
Ukrayna	825	529	1.551	854	2.409
Bulgaristan	421	2.056	1.697	1.509	1.322
İran	410	60	-	166	1.129
İspanya	363	357	736	115	622
Özbekistan	396	-	-	66	285
İtalya	265	72	88	96	225
Polonya	-	-	-	48	72
Diğer	5.256	13.197	4.163	1.522	76
Genel Toplam	71.002	149.563	216.292	296.385	303.208

Kaynak: TÜİK, 2025 (GTİP Kodu: 071320), (Piyasa dönemi Temmuz-Haziran)

Ek Tablo 44. Ülkelere göre Türkiye nohut ithalat değeri (bin \$)

Ülkeler	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25
Rusya	1858	49.876	87.229	129.685	115.920
Meksika	29.250	49.419	38.142	53.427	77.635
Hindistan	3.449	176	26.804	14.201	23.697
Kanada	2.047	1357	33.708	45.382	14.671
Arjantin	755	1.461	8.524	12.221	9.565
ABD	2.975	5.429	9.096	14.109	8.611
Kazakistan	2.627	9.331	5.123	9.148	7.128
Etiyopya	1.866	1.758	1.804	1.387	4.657
Ukrayna	457	499	1.162	791	2.135
İran	296	44	-	166	1.251
Bulgaristan	214	2.023	1.718	1.551	1.174
Diğer	6.380	12.158	5.167	1.949	1.728
Genel Toplam	61.175	142.531	218.477	284.018	268.172

Kaynak: TÜİK, 2025 (GTİP Kodu: 071320), (Piyasa dönemi Temmuz-Haziran)

Ek Tablo 45. Ülkelere göre Türkiye nohut ihracatı (ton)

Ülkeler	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25
Irak	58.880	50.706	81.306	46.323	93.210
Cezayir	16.074	11.183	11.107	107.255	66.114
Ürdün	5.263	3.339	6.536	11.295	19.258
İtalya	12.148	11.976	17.268	19.765	14.570
Suudi Arabistan	2.038	72	8.051	12.974	14.317
Suriye	21.383	19.145	10.428	12.109	13.340
Lübnan	12.609	12.760	7.935	11.951	12.494
Çin	6.722	1.594	3.231	14.131	12.349
Pakistan	27.409	1.440	3.405	6.388	9.668
Birleşik Krallık	5.609	3.787	5.137	5.801	8.483
Almanya	8.213	4.565	7.358	6.739	7.636
BAE	4.786	1.757	1.462	2.364	7.580
İran	16.634	18.631	13.489	9.624	7.164
Filistin Devleti	98	404	252	873	6.695
Libya	5.320	3.436	5.518	5.071	6.693
Diğer	52.015	35.894	39.507	59.843	37.944
Genel Toplam	255.202	180.690	221.992	332.504	337.516

Kaynak: TÜİK, 2025 (GTİP Kodu: 071320), (Piyasa dönemi Temmuz-Haziran)

Ek Tablo 46. Ülkelere göre Türkiye nohut ihracat değeri (bin \$)

Ülkeler	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25
Cezayir	9.654	10.277	9.186	129.475	98.866
Irak	46.897	51.566	91.377	53.236	83.555
Ürdün	3.397	3.212	6.432	9.323	14.639
İtalya	7.945	12.019	17.718	18.319	13.388
Suudi Arabistan	1.297	0.058	7.787	11.466	11.261
Çin	4.167	1.493	3.072	13.065	11.004
Lübnan	8.456	12.049	8.027	10.095	9.933
Almanya	7.130	5.059	9.287	8.870	9.571
Suriye	11.883	16.684	10.161	8.566	9.320
Birleşik Krallık	3.673	3.544	5.421	6.360	8.030
Diğer	71.939	59.667	67.157	88.136	70.272
Genel Toplam	176.439	175.626	235.625	356.909	339.839

Kaynak: TÜİK, 2025 (GTİP Kodu: 071320), (Piyasa dönemi Temmuz-Haziran)

KAYNAKLAR

Anonim, 2021. TMO, 2020 Yılı Bakliyat Sektör Raporu.

Anonim, 2025. OECD-FAO Agricultural Outlook 2025–2034

Adak. M. S.. Güler. M.. Kayan. N.. 2009. Yemeklik Tane Baklagillerin Üretimini Artırma Olanakları. http://www.zmo.org.tr/resimler/ekler/1f860e3b7f548ab_ek.pdf (Erişim Tarihi: 22.09.2025).

FAO, 2025. Food and Agriculture Organization of The United Nations Statistics Division [Http://Faostat. Fao. Org.](http://Faostat.Fao.Org) (Erişim Tarihi 25.09.2025).

Statpub, 2025. STAT Communications Ltd. <https://www.statpub.com/index.php/statistics> (Erişim Tarihi 09.09.2024).

Trade Map. 2025. <https://www.trademap.org/> (Erişim Tarihi 22.09.2025).

TÜİK, 2025. Türkiye İstatistik Kurumu. <http://www.tuik.gov.tr>. (Erişim Tarihi: 29.09.2025).